

Riksdagens protokoll 2001/02:53

Torsdagen den 17 januari

Kl. 12.00 – 17.58

Protokoll
2001/02:53

1 § Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Gunnar Goude* (mp) avsagt sig uppdraget som suppleant i socialutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

2 § Kompletteringsval till socialutskottet

Tredje vice talmannen anmälde att Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Marianne Samuelsson* som suppleant i socialutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

suppleant i socialutskottet
Marianne Samuelsson (mp)

3 § Anmälan om förändring i regeringens sammansättning

Från statsminister Göran Persson hade följande skrivelse inkommit:

Till riksdagens talman
Förändring i regeringens sammansättning

Jag har i dag med verkan fr.o.m. den 1 februari 2002 entledigat statsrådet Ingegerd Wärnersson.

Stockholm den 15 januari 2002

Göran Persson

Skrivelsen lades till handlingarna.

4 § Anmälan om sammansatta utrikes- och försvarsutskottet

Tredje vice talmannen anmälde att av en till kammarkansliet inkommen promemoria framgick att utrikesutskottet och försvarsutskottet jämlikt riksdagsordningen 4 kap. 8 § i separata beslut den 16 januari 2002 hade överenskommit att genom deputerade i sammansatt utskott gemensamt bereda *dels* proposition 2001/02:60 Svenskt deltagande i en multinationell säkerhetsstyrka i Afghanistan, *dels* de motioner som väckts med anledning av propositionen.

Promemorian med bilaga hade delats ut till kammarens ledamöter.

Promemorian med bilaga hade följande lydelse:

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet
Promemoria 2002-01-16
Kansliet

Ex. t.
Kammarkansliet

Sammansatt utrikes- och försvarsutskott I bil.

Utrikesutskottet och försvarsutskottet har jämlikt riksdagsordningen 4 kap 8 § i separata beslut den 16 januari 2002 överenskommit att genom deputerade i sammansatt utskott gemensamt bereda *dels* proposition 2001/02:60 Svenskt deltagande i en multinationell säkerhetsstyrka i Afghanistan, *dels* de motioner som kan komma att väckas med anledning av propositionen.

Till deputerade i det sammansatta utskottet har utsetts de i bifogade förteckning upptagna riksdagsledamöterna.

Det sammansatta utskottet, som benämns Sammansatta utrikes- och försvarsutskottet (UFöU), har vid konstituerande sammanträde denna dag utsett följande presidium:

Urban Ahlin (s), ordförande
Henrik Landerholm (m), vice ordförande

Thomas Hörberg Ingemar Wahlberg

Bilaga
Sammansatt utrikes- och försvarsutskott (UFöU), våren 2002

	<i>Ordinarie</i>	<i>Suppleanter</i>
(s)	Urban Ahlin	Sören Lekberg
	Carina Hägg	Marianne Jönsson
	Agneta Brendt	Birgitta Ahlqvist
	Christer Skoog	Kurt Kvarnström
	Karin Wegestål	Ulla Wester
	Berndt Sköldestig	Nils-Göran Holmqvist

(m)	Göran Lennmarker	Liselotte Wågö
	Karin Enström	Sten Tolgfors
	Henrik Landerholm	Björn Leivik
	Olle Lindström	Anna Lilliehöök
(v)	Lars Ohly	Murad Artin
	Berit Jóhannesson	Stig Sandström
(kd)	Holger Gustafsson	Jan Erik Ågren
	Amanda Agestav	Åke Carnerö
(c)	Marianne Andersson	Erik Arthur Egervärn
(fp)	Runar Patriksson	Karl-Göran Biörsmark
(mp)	Lars Ångström	Marianne Samuelsson

Prot. 2001/02:53
17 januari

5 § Ändring i kammarens sammanträdesplan

Tredje vice talmannen meddelade att ett meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan delats ut till kammarens ledamöter.

6 § Regional samverkan och statlig länsförvaltning

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2001/02:KU7
Regional samverkan och statlig länsförvaltning (prop. 2001/02:7).

Anf. 1 NILS FREDRIK AURELIUS (m):

Fru talman! När Moderata samlingspartiet motsatte sig det mesta av den försöksverksamhet med nya regionala organ som riksdagen fattade beslut om för drygt fem år sedan var det av två huvudsakliga skäl. Vi vill för det första inte att det ska finnas för många politiska nivåer, särskilt inte med beskattningsrätt. För det andra menar vi att en bättre, patient-styrd sjukvård inte behöver landstingen som politisk nivå. Det kan tilläggas att vi inte tror att detta att flytta politisk makt mellan den ena eller andra nivån är den riktigt stora demokratiska utmaningen. Av dessa skäl motsatte vi oss de embryon till superlandsting som försöksverksamheten innebar.

Vårt alternativ till en ny regional eller pseudoregional nivå är frivillig samverkan mellan kommunerna genom kommunalförbund. Detta utvecklade vi vidare i en intern utredning inom partiet för några år sedan. I det moderata särskilda yttrande som vi skrev till PARK-utredningen – alltså den utredning som, så gott det nu gick, hade att utreda de pågående försöken – satte vi rubriken "Frivilliga kommunalförbund är ett alternativ". Förslaget i propositionen om samverkansorgan är mot den bakgrunden, trots alla konstigheter i propositionen, inte någon osympatisk idé för oss.

Beträffande sambandet mellan beskattningsnivåer och skattetryck är det intressant att notera att Göran Persson i DN i november i fjol explicit sade att han för sin del tror att det behövs tre skattenivåer för att kunna fortsätta att ta ut hög skatt i Sverige.

Motiven för de försök som inleddes 1997 var framför allt demokratiska. Bättre folklig förankring av den regionala utvecklingen, en ny

regional demokrati och en ny sorts politiker var de höga målen. Vi menade redan när beslutet fattades att det var fåfängt att tro att demokratin utvecklas bäst genom att besluten flyttas mellan olika politiska nivåer eller genom att nya politiska organ tillskapas. Denna bedömning har visat sig riktig. Som en av de många utvärderarna, Jörgen Johansson, konstaterade har medborgarintresset varit begränsat. Docent Magnus Jerneck skrev för sin del att "uteblivet folkligt stöd är en minst sagt besvärande omständighet".

Någon ny politikertyp har vi inte heller mött, tycker jag, utan i stället är det än en gång "Tordenskjolds soldater", som ett danskt uttryck lyder. Tordenskjold var ju den danske, eller egentligen norske, våghals som under det stora nordiska kriget i början av 1700-talet lurade svenskarna genom att låta samma soldater vandra runt som en teaterarmé och därigenom ge intryck av att vara nya, trots att det var samma gubbar. Så är det också i regionförsöken. Att landstingsråden omdefinierats till regionråd har, såvitt kunnat märkas, inte lett till någon demokratisk entusiasm.

Den andra huvuduppgiften med försöken var att få en bättre utveckling i länen. Också här är det svårt att se märkbara resultat, även om entusiasmen, som så ofta när ett försök inleds, varit stor bland de aktivt inblandade. Bra saker har säkert gjorts – jag vet flera sådana exempel från mitt hemlän Kalmar – men någon verklig betydelse för utvecklingen är svår att avläsa. Den bakomliggande frågan är förstås hur stor betydelse den typ av regionalpolitik som nu förs i Sverige har över huvud taget. Resultatet av satsningarna hittills är ju knappast imponerande.

Hanterandet av denna fråga visar att försöken inte har varit några riktiga försök, alltså en process som ska utvärderas sakligt och fördomsfritt efter en tid för att kunna ligga till grund för generella åtgärder. Typiskt nog hävdade en del reservanter i PARK-utredningen på en gång att försöken måste fortsätta för att det har gått för kort tid och att de därefter skulle permanentas, vilket ju blir något ologiskt. Förklaringen ligger inte bara i metodisk förvirring utan framför allt i att de s.k. försöken av vissa har uppfattats som en oåterkallelig process. Detta förklarar väl också en del av det hätska engagemanget från en del politiker som skådat en framtid av ännu större maktbefogenheter. Sedan ska det väl sägas att de befogenheter som försökslänen har haft hittills inte är så stora. Regionförbundet i Kalmar har exempelvis en budget som är ungefär en femtedel av den som den största förvaltningen i Kalmar kommun har.

Nu till det aktuella förslaget. Vi ställer oss bakom tanken att kommunerna i förening ska kunna överta vissa utvecklingsuppgifter från länsstyrelserna om de så önskar och kan enas om detta. Det innebär inte att vi inte samtidigt ser svagheter i konstruktionen, som blir tämligen skör. Det finns många oklarheter i förslaget, vilket väl återspeglar tillkomstprocessen. Det är naturligtvis inte alls tillfredsställande, herr statsråd och andra, att en proposition ändras i sista stund efter kritik under delningen. Detta har lett till åtskilliga oklarheter, t.ex. beträffande ansvarsfördelningen mellan olika organ. Oavsett vad man tycker om PARK-utredningen torde det vara nästan unikt att en proposition så helt bortser från den bakomliggande utredningen.

Förslaget är naturligtvis inte särskilt långtgående. Kommunerna ska i samverkan kunna överta en del uppgifter som hittills sköts av länsstyrelserna. Att då som vissa debattörer gjort tala om Göran Persson som en ny

Axel Oxenstierna, som vill centralisera all makt, är inte speciellt rimligt, i varje fall inte utifrån det här exemplet, möjligen utifrån andra. Man undrar varför den store riksbyggaren – jag syftar förstås på Axel Oxenstierna – ska behöva utsättas för den jämförelsen. Förklaringen ligger väl än en gång i de dåliga historiekunskaperna.

Behandlingen i utskottet har lett till den förändringen att majoriteten föreslår att försöken ska fortsätta oförändrade i Skåne och Västra Götaland i fyra år till. När vi moderater nu ställer oss bakom de fortsatta försöken i Skåne, som vi faktiskt också motionerat om, är det värt att påpeka att vi redan 1996 accepterade den första delen av försöket där, nämligen skapandet av ett regionförbund för hela Skåne. Skåne fick alltså en moderat särbehandling redan då.

Mera allmängiltiga argument för fortsatta försök just i Skåne är den historiska bakgrunden, det tidigt anmälda intresset, den länssammanslagning som var naturlig och behovet av ett gemensamt organ för kontakterna med Danmark, inte minst sedan bron byggts. Inget av dessa skäl talar för Västra Götaland. Ska försöken fortsätta någonstans i oförändrad form ligger alltså Skåne bäst till.

Jag tror att senare talare kommer att ytterligare utveckla varför det här kan vara bra för Skåne.

Ytterligare ett argument, naturligtvis mindre generellt och måhända avsett mer för en intern krets, är att opinionen bland landstings- och kommunpolitikerna är olika i olika delar av Sverige. I Skåne har vi väl mött en tämligen samstämmig opinion för någon typ av fortsättning av försöken; så inte i de andra försökslänerna. Däremot kan man inte hävda att det finns någon bred folklig förankring för försöken någonstans, och det har inte heller utvärderarna kunnat hitta. Det ligger möjligen i sakens natur att det är svårt att göra den här typen av verksamhet djupt förankrad. De bekanta jag själv har i exempelvis Skåne är knappast eller nätt och jämnt medvetna om att det pågår några försök. Däremot finns det nog en viss eller ganska stor sympati för detta att man fått ett sammanslaget Skåne.

Fru talman! Utvecklingsuppgifterna kommer onekligen att hanteras på ett ganska olikartat sätt i de 21 svenska länen de närmaste åren om majoritetslinjen från utskottet vinner. Vi kan urskilja minst fyra olika strukturer framöver. I två län, Skåne och Västra Götaland, fortsätter försöken, om än något olika, med respektive utan hanterandet av kulturbidrag till de statliga kulturinstitutionerna. För Kalmar och Gotlands län gäller övergångsbestämmelser i fyra år. Upp till 15 län har enligt uppgift redan visat intresse för den nya typen av kommunalförbund, bestående av alla kommunerna i länet – med eller utan landstinget, som ju inte behöver vara med. I den fjärde gruppen hamnar så de län som inte är intresserade eller inte kan enas. Det räcker ju med att en kommun ställer sig utanför för att den hittillsvarande modellen inte ska fungera eller för att förslaget till kommunalförbund inte ska realiseras.

Den splittrade bilden stämmer förstas dåligt med det försök till enhetlighet och permanens som propositionens förslag till samverkansorgan säger sig vara ett uttryck för.

Uppdraget att utveckla länet med statliga pengar kommer följaktligen att skötas av regionförbunden i försökslänerna, av de nya samverkansorganen i andra län och av länsstyrelserna i län utan kommunalt samverkans-

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

organ. Lägg därtill att alla länsstyrelser har utvecklingsuppgifter, enligt sina instruktioner, och att alla landsting också har detta, samt att det ofta finns en avdelning av Svenska kommunförbundet i länet. Jag tror att vi kan enas om att bilden är minst sagt brokig. Redan av propositionen framgår det att det behövs en allmän översyn av uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan staten, kommunerna och landstingen samt av länsstyrelsernas roll.

En tendens som funnits länge och som även återkommer i propositionen är att länsstyrelsernas och landshövdingarnas roll renodlas mot myndighetsutövning. I dag är som bekant en landshövding på en gång företrädare för regeringen i länet och en böneman uppåt mot regeringen för lokala intressen. Det kan vara riktigt att sträva efter en mer begränsad landshövdingenroll, men vi ska vara medvetna om att något då också går förlorat. Som Peter Ehn visat i en studie för PARK-utredningen, *I skärningspunkten*, kommer vi att få en annan typ av landshövdingar om utvecklingsuppgifterna tas ifrån dem. Den traditionella, ofta namnkunniga, stundom färgrika, samlande symbolen för länet – jag tänker på sådana exempel som Ruben Wagnsson och Erik Krönmark från Kalmar län, inbördes faktiskt rätt så olika – kommer då att ersättas av en vanlig tråkig generaldirektör.

Låt mig avsluta med en blick framåt. Dagens beslut kommer inte att göra landstingens roll tydligare. Redan detta att landstingen kan vara med i det nya samverkansorganet eller stå utanför tyder på att den framtida rollen är oklar. Jag noterar därtill att statsministern flera gånger, bl.a. på ett landshövdingemöte, gjort antydningar om att en omprövning av huvudmannaskapet för sjukvården kan bli aktuell.

Statssekreterare Sören Häggroth skriver på Finansdepartementets hemsida apropå den kommande översynen bl.a. att det på sikt kan bli aktuellt med en ny kommunindelningsreform och att huvudmannaskapet för sjukvården kan flyttas. Enligt Häggroth vill regeringen i vilket fall som helst inte utveckla landstingens befogenheter till att också gälla utvecklingsfrågor innan översynen har gjorts.

Många tecken tyder således på att den nuvarande regionala röran kan ersättas av något bättre först om och när landstingens roll omprövas.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 2.

Anf. 2 INGVAR SVENSSON (kd):

Fru talman! Först vill jag uttrycka min tillfredsställelse över att statsrådet Lövdén vill delta i debatten i dag. Det är bra att ministrarna deltar i den här typen av debatter, och det skulle kunna ske oftare.

Fru talman! Har det regionala självstyret kommit för att stanna, stanna upp eller möjligen avstanna? Det är en s.k. bra fråga. Huvudinriktningen i det beslut som vi ska fatta i anslutning till detta betänkande handlar nog mest om att avstanna. Konservatismens centralistiska krafter har dessvärre funnit varandra.

Men jag tror att oavsett vad som nu sker i denna kammare så har den politiska idén om ett utökat regionalt självstyre kommit för att stanna. Det är en sådan idé som har framtiden för sig.

Fru talman! Politiska förändringar tar sin tid. Det kan förflyta lång tid mellan en tankes väckande och dess genomförande. Det krävs tålamod, ja, mycket tålamod och för all del även envishet, för politiker som tror på

en förändring. Jag brukar tala om de små stegens filosofi. En annan politiker för ett antal år sedan använde ett annat mer negativt uttryck – han talade om de små stegens tyranni. Men grundinställningen i båda fallen bygger på den faktiska vetenskapen om politikens villkor. Den grundläggande skillnaden mellan de goda vägarna och de dåliga är ju inte de små stegen utan vilken rörelseriktningen är. Vart är vi på väg? Vad händer sedan? Vilka konsekvenser i morgon får de beslut vi fattar i dag? Rörelseriktningen är viktig. Den kanske inte alltid i nuläget uppvisar avsevärda substantiella skillnader – men i morgon då?

Fru talman! Beslutet med anledning av propositionen handlar om inriktning för framtiden av regionernas utveckling. I stället för att fullfölja den breda enighet om framtidsinriktningen som förelåg i den s.k. PARK-kommitténs betänkande *Regionalt folkstyre och statlig länsförvaltning* väljer regeringen att ta två steg tillbaka. I stället för regionalt självstyre väljs regional samverkan. Denna inriktning anser vi felaktig. Det är fel rörelseriktning, helt enkelt.

Fru talman! Det där med två steg tillbaka handlar om att försöksverksamheten, och för all del den inriktning som PARK-kommittén hade, får ses som ett steg framåt. Men i stället för att återgå, om man nu är missnöjd med detta steg, förstärker man centralismen. Det blir ytterligare ett steg bakåt. Och med uttrycket ”man” menar jag socialdemokraterna och moderaterna.

Fru talman! Troligen har jag någon gång tidigare här i kammaren hänvisat till ett roligt citat på en ledarsida. Jag tror att jag läste det någon gång på 70-talet. Där hävdades med bestämdhet att Lenin vid något tillfälle hade beskrivit den politiska processen som ett steg framåt och sedan två steg tillbaka. Skulle detta ha varit sant skulle det ha inneburit en politik som backar in i framtiden. Nu var citatet inte korrekt. Inte ens Lenin var så dum. Men den praktiska politik som regeringen med stöd av moderaterna nu satsar på är en baklängesrörelse. Författaren och historikern Henry Adams lär någon gång ha sagt – jag delar inte hans åsikt – att praktisk politik består i att ignorera fakta. Kanske har socialdemokrater och moderater förläst sig på Adams.

Fru talman! Vad vi här i dag ser är att konservatismens krafter är starka, och det oberoende av politisk färgnyans. Här kan inget höger-spöke eller vänsterspöke frammanas i debatten. Inriktningen av majoritetens beslut i det här betänkandet leder till en ökad centralism – jag pratar då om huvudinriktningen. Och ska vi vara ärliga är det kanske inte så konstigt att statscentralismen i socialdemokratien finner sin motsvarighet i statscentralismen hos moderaterna. Ideologiskt har ju socialism och genuin konservatism alltid förespråkat en oerhört stark statsmakt. Socialdemokraterna och moderaterna har funnit varandra och faller i varandras armar.

Fru talman! I utskottet har vi upptäckt att vi har en poet, nämligen socialdemokraten Kenth Högström. Han levererar briljanta verser vid terminssluten inför utskottet. Kanske är det dags för honom att skriva en ny sång – Bakåtsträvarnas vals.

Fru talman! Det rimliga borde ju egentligen ha varit att fortsätta försöksverksamheten och utvidga den med sikte på att under nästa mandatperiod fatta ett permanent beslut om det regionala självstyret. Regeringen tillsammans med moderaterna väljer nu en samverkansmodell som i

länen kan stoppas av en enda kommun. I stället borde renodling i ansvarsfördelningen mellan stat och självstyrelseorgan ha varit en grundläggande princip. Men med regeringens förslag blir det regionala företräddskapet oklart, och otydligheten ökar i relation till omvärlden.

Fru talman! Enligt kristdemokratiskt synsätt är subsidiaritetsprincipen central i arbetet för maktindelningen mellan samhällets olika nivåer. Den vilar på två grundsatser, nämligen dels att det som en gemenskap kan sköta på ett ändamålsenligt sätt ska gemenskapen också få sköta, dels att de överordnade gemenskaperna, t.ex. staten, har skyldighet att stödja där det behövs. Detta stöd ska respektera de enskilda människornas rättigheter och gemenskapernas egna kompetensområde.

Det socialdemokratiska och moderata förslaget innebär dessvärre en maktcentralisering, och regeringen har inte på ett övertygande sätt visat att denna centralisering ökar ändamålsenligheten i beslutsfattandet.

Den konstitutionella utgångspunkten borde i stället ha varit den grundläggande principen att beslut ska fattas så nära de berörda som möjligt.

Fru talman! I stället för självständiga, starka regioner föreslås kommunalförbund där varje kommun ges vetorätt i varje fråga. Dessutom innebär kommunalförbundetanken att enbart de större partierna blir representerade i samverkansorganet. Den politiska mångfalden och representativiteten minskar. Medborgarinflytandet försvagas. Genomskinlighet och möjlighet till ansvarsutkrävande försvåras.

I andra sammanhang är t.ex. socialdemokraterna alltid väldigt noga med att försvara folksuveränitetstanken. Men här har man inte lyckats hävda den i de regionala sammanhangen.

Från våra ideologiska utgångspunkter har en av folket vald fullmäktige-församling alltid ett högre demokratiskt värde än en indirekt vald sådan församling. Detta gäller oavsett om valet avser riksdagen, landstingsfullmäktige eller kommunfullmäktige. Det är ju alltid de direktvalda församlingarna som utser de indirekt valda ledamöterna. Redan härav följer att de direktvalda är överordnade och mer suveräna än de indirekt valda församlingarna.

Folksuveränitetstanken får här – enligt socialdemokraterna och moderaterna – stiga åt sidan. I stället kanske det rör sig om att se om sitt hus, att bevara en förgången maktstruktur. Effekterna av det indirekta valet till samverkansorganen blir ju att dessa – åtminstone kortsiktigt, får vi hoppas – kommer att totaldomineras av socialdemokraterna och moderaterna.

Fru talman! För några år sedan var det väl Folkpartiet som körde med sloganen att det är för mycket socialdemokrater och moderater i politiken. Jo, så kommer det att bli i de nya regionala samverkansorganen. Förvisso finns det ideologiska synpunkter på denna deformation av självstyrelsetanken, men jag förmodar att dessa två partier inte ser någon nackdel i att det nya systemet ensidigt gynnar just dessa två partier.

Fru talman! Förslaget om samverkansorgan i länen innebär ingenting nytt, bara att man i en ny lag upprepar det kommunerna redan kan, nämligen bilda kommunalförbund. Ingenting hindrar riksdag och regering från att lägga ut de uppgifter som beskrivs i propositionen på kommunalförbund redan i dag. Det självstyre som antyds genom samverkansförfarandet, där varje ingående organ beslutar i fråga om sin egen ekonomiska

medverkan, låter bra men blir snabbt tomt på innehåll när det står klart att staten tänker behålla pengarna.

Fru talman! Sammantaget innebär alltså betänkandet att regeringen och moderaterna i praktiken föreslår en avveckling av starka, relativt självständiga regioner, stärkt makt för regeringen genom möjligheten att utse landshövdingar med ökade befogenheter och styrelser för länsstyrelser och ökad kontroll över landets regioner genom att i praktiken allt regionerna tar sig före ska godkännas av regeringen.

Fru talman! Visst, som jag sade inledningsvis, om man skulle jämföra den faktiska beslutssubstansen just i nuläget finns det inga avgrundsdjupa skillnader. Men det beslut vi fattar här och nu är ett inriktningsbeslut som får konsekvenser för den framtida utvecklingen.

Fru talman! Vi kan konstatera att betänkandet inte är konsekvent i sitt upplägg. Skåne och Västra Götaland får fortsätta enligt försökslagen. Vår ambition var och är ju att den framtida utvecklingen skulle ha byggt på försökslagen och att alltfler skulle komma in i systemet så att vi skulle kunna få en permanent lösning på frågan om regionalt självstyre från 2006 eller 2007. Så blir det nu inte.

Fru talman! Den moderata ideologin tog paus när den kom till Skånegränsen. Då räckte inte argumenten längre. Vad det beror på får väl framtidens historisk-politiska analytiker grunna på. I alla fall är det fullständigt klart att logiken inte räckte till. För att återigen anknyta till och travestera Henry Adams: Moderat praktisk politik består i att ignorera den egna regionala ideologin från Loshult och söderut.

Karl XI blev av med sin krigskassa i Loshult, och moderaterna berövades sin ideologi där. Snapphanarna ville helt enkelt ha sitt. Inom parentes sagt är jag av gammal snapphanesläkt.

Fru talman! Moderaterna föreslog alltså att Skåne skulle få fortsätta enligt försökslagen, men i övrigt skulle regeringen vinna moderaternas gehör. Nu vållade ju det moderata avsteget lite huvudbry hos oss andra; vi kunde ju inte gärna rösta mot vår egen huvudinriktning för det regionala självstyret för att stödja enbart Skåne. Men vi hittade – efter en del funderande – en beslutsteknik som skulle göra detta möjligt, och eftersom det då fanns en utskottsmajoritet för Skåne tyckte socialdemokraterna att då måste väl ändå Västra Götaland också få vara kvar enligt försökslagen. Skåne kvar i försökslagen gav alltså bonus i form av Västra Götaland.

Fru talman! Även om vi vill ha en annan huvudinriktning får vi ändå anse fortsatt försöksverksamhet för Skåne och Västra Götaland som en framgång i den övriga dysterheten.

Fru talman! En sak har dock frapperat mig när jag ser tillbaka på beslutsprocessen, nämligen Vänsterpartiets tystnad. I sin motion med anledning av propositionen hade partiet samma huvudinriktning som Kristdemokraterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Miljöpartiet. Men som synes av betänkandet finns inte en enda markering från Vänsterpartiet, varken reservation eller särskilt yttrande. I stället har man under tystnad anslutit sig till alliansen socialdemokrater och moderater. Det finns alltså två vänsterinriktningar som vi kan urskilja här, dels motionens, dels betänkandets. Vilken är det som gäller? Kanske var det så att Vänstern inte bara drabbades av ett ideologistopp av moderattyp utan helt blev av

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

med sin regionala idévärld. Var det så? Det vore klart välgörande om någon vänsterpartist försökte förklara slalomåkningsen.

Fru talman! Det finns ett intressant indiskt ordspråk: Också en avhuggen kvist växer ut igen.

Fru talman! Innebörden har inget med vänsterpartisten Kenneth Kvist att göra, däremot vad jag påpekade i början: Den politiska idén om ett utökat regionalt självstyre har kommit för att stanna. Även om nu socialdemokrater och moderater tillfälligt har brutit åtminstone en del av den regionala självstyrelsens kvist kommer den att växa ut igen. Den har framtiden för sig.

Fru talman! Jag ber att få yrka bifall till reservation nr 1.

Anf. 3 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Fru talman! Vi börjar med Skåne. Det är uppenbart att det är många som inte är konsekventa när de tar ställning till den fortsatta försöksverksamheten. Många vill ha fortsatt försöksverksamhet i Skåne och Västra Götaland – den senaste talaren här – men inte i de andra försökslänerna. Man har i flera partier gjort olika bedömning på olika områden. I vårt fall menade vi att Skåne hade lite speciella förutsättningar att fortsätta, vilket jag redogjorde för i mitt huvudanförande.

Jag tycker att Ingvar Svensson på ett nästan övertydligt sätt bekräftar det jag sade i mitt inledningsanförande, nämligen att han och många andra inte uppfattar försöken som försök som ska utvärderas på vanligt, beprövat, vetenskapligt, eller åtminstone omdömesgillt, sätt. Han vet redan hur det ska bli. Jag förstår inte vad det är för mening med försök om man redan vet hur man vill ha det. Varför då tala om att det behövs fortsatt försöksverksamhet?

Samtidigt säger Ingvar Carlsson – Ingvar Svensson, förlåt, det är en viss skillnad – på en gång att det här handlar om avveckling av starka regioner. Vad har man för verklighetsuppfattning när man talar om att vi med den nuvarande försöksverksamheten har starka regioner i Sverige i dag?

Jag nämnde som ett exempel att hela regionförbundet i Kalmar län har en budget som är 20 % av vad en enda förvaltning i Kalmar kommun kan ha. Det måste vara det här dubbeltänkandet, som vi känner från en del andra sammanhang, när man tror att något eventuellt kommande tillstånd som man önskar sig i någon mening redan existerar. Så är det ju inte.

Jag vill verkligen betona, fru talman, att moderater och socialdemokrater inte faller i varandras armar i regionfrågor. Jag tyckte att jag antydde något av det i mitt anförande. Det finns många skäl att vara kritisk mot mycket i propositionen när det gäller hanterandet, vilket vi återkommer till.

Ingvar Svensson låter som en torgmötestalare när han talar om statscentralism. Får jag fråga: Hur kan det vara statscentralism att ge kanske 15 nya län möjlighet att överta uppgifter från länsstyrelserna och i kommunalförbund sköta dessa?

Anf. 4 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Det var många saker som Nils Fredrik Aurelius tog upp här. Kristdemokraternas huvudinriktning är att vi ska fortsätta att bygga

ut det regionala självstyret, och då får vi givetvis ta det i etapper. Det hade varit bra att utgå från PARK-kommitténs underlag i det fortsatta arbetet, där man har gjort vissa utvärderingar och har tyckt att vi skulle fortsätta med den här inriktningen framöver för att så småningom hitta någonting. I en utvärdering går det alltid att hitta vissa punkter här och där. I PARK-kommittén – jag satt inte där, men det finns de här i kam-maren som satt där och som vet detta – fanns det en huvudinriktning som man var överens om, och den har man övergett.

Moderaterna har inte gjort några våldsamma avvikelser när det gäller regeringens proposition. Det är väldigt svårt att hitta några sådana, bortsett från Skåne alltså. Det skulle vara intressant att få en redogörelse för vilka stora avvikelser som finns. Man har egentligen hamnat på samma ideologiska linje.

Vad jag menar när jag talar om statscentralism är att det i grunden finns ett ideologiskt tänkande att vi ska ha en oerhört stark stat. Det finns även en problematik i liberalismen, men jag ska inte gå in på den nu, för det skulle föra för långt.

När jag talar om starka regioner är det väldigt relativt, men det finns i alla fall en styrka i utvecklingspotentialen när det gäller det regionala självstyret. Måhända var det en överdrift när jag sade ”för starka region-er”.

Anf. 5 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Fru talman! Det var nog en överdrift när Ingvar Svensson talade om statscentralism också. Jag fick inget tydligt svar på frågan: Hur kan det faktum att länsstyrelserna, regeringens organ, får avstå utvecklingsupp-gifter till kommunalförbund betecknas som ett steg mot mer av stats-centralism? Det har jag mycket svårt att se. Det måste vara någon annan verklighet som Ingvar Svensson egentligen talar om.

När det gäller vår syn på politiska nivåer över huvud taget antydde jag i mitt anförande att när vi talar om subsidiaritet kan vi mena mycket – det kan Ingvar Svensson också. Men en sak är att den enskilde medbor-garen ska ha mycket att säga till om och att vi inte ska ha för många nivåer med beskattningsmakt.

Jag nämnde i mitt anförande att ett argument för Göran Persson för att ha många nivåer just var att han ville ta ut mycket skatt. Det är bak-grunden till att vi menar att det inte ska finnas för många nivåer som tar ut skatt av medborgarna.

Däremot ska vi naturligtvis ha starka kommuner – starkare än i dag, enligt vår uppfattning – och vi ska ha en stark och handlingskraftig stat. Dessutom har vi vår EU-gemenskap att tänka på. Men vi tror att det är fel väg att gå att utveckla ytterligare en mellannivå med beskattningsmakt.

Svara framför allt på frågan om statscentralismen, Ingvar Svensson!

Anf. 6 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Vi har redan en mellannivå – Nils Fredrik Aurelius kanske inte har observerat det. Den nivån ligger inte över primärkommu-erna, men den ligger på den regionala sidan, även om den har specificer-ade uppgifter.

Frågeställningen om statscentralismen är intressant. Vad man gör är inte att säga: Nej, ni får inget som helst inflytande. I stället skapar man

ett system som är svagt och som inte har samma genomslag för folkviljan i förhållande till den idé som finns i PARK-kommittén. Där är det en utveckling, men det är ingen absolut statscentralism. Det är en utveckling åt det hållet från ett annat läge. Det var det som var mitt synsätt.

Anf. 7 ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! För mig handlar demokrati om människors rätt att styra sig själva. Det är också vad dagens debatt borde handla om: hur vi ska göra det möjligt för fler att få ökat inflytande över sin egen vardag och hur vi ska ordna samhället så att beslut fattas så nära dem som berörs av besluten som möjligt.

För Centerpartiet leder övertygelsen till att vi vill organisera samhället underifrån. Vi vill börja med den enskilda människan och hennes frihet och möjligheter i vardagen. Vi vill utgå från människors frivilliga samverkan för att lösa en mängd problem och förtretligheter i det lilla sammanhanget. Grunden är att människor sluter sig samman därför att vi vet att vi blir starkare tillsammans.

Men ska det bli meningsfullt att stärka de frivilliga gemenskaperna måste samhället också organiseras så att makten byggs underifrån, så att man inte hindrar de nära sammanhangen från att fatta beslut. Det krävs att man som rikspolitiker ibland vågar släppa taget och lita på att människor faktiskt vet bäst själva vilka behov de har.

Det måste, fru talman, vara grunden för samhällets organisation, för de politiska nivåerna, att politiska beslut ska fattas så nära de berörda som möjligt och att det finns både resurser och frihet att fatta de beslut som människorna lokalt och regionalt efterfrågar. Därför är Centerpartiet det parti som tydligast slåss för kommunalt självstyre, som avvisar alla försök till statlig klåfingrighet när det gäller kommunerna och som konsekvent verkar för att låta människor styra sig själva och bilda eget också i strid med gamla makthavare.

Frågan om regioner är en annan sida av samma mynt. Med tron att samhället ska, ja, måste byggas underifrån blir detta naturligt.

När kommunen är för liten och staten är för stor måste man bejaka en regional nivå. Det är en nivå som har kraft att fatta stora beslut om sjukvård, infrastruktur, regional utveckling, kollektivtrafik, kultursatsningar och mycket annat. Det är också en nivå som är tillräckligt nära och överblickbar för att människor, organisationer, småföretagare och anställda ska känna att den går att påverka.

Fru talman! Det är ingen slump att de flesta länder har en regional nivå. På de flesta håll har den växt fram därför att man har sett ett behov av att regionalt få råda över just regionala frågor. I många fall har det handlat om hur man ska skydda regionerna mot centrala regleringar och central klåfingrighet.

Det är heller ingen slump att just Sverige saknar en tydlig regional nivå, att kommuner och landsting egentligen är samma sak men med olika uppgifter. Det kommer givetvis också ur historien, ur en historia som handlar om att styra, reglera och kontrollera medborgarna.

Dagens samhällsorganisation har alltmer kommit att utmanas av hur verkligheten ser ut, av självständigare människor med krav på att själva få bestämma och av en snabbt föränderlig omvärld. Det gör att landet inte längre kan styras som när Gunnar Sträng hade statens finanser på

fickan. Samhällsorganisationen utmanas också av ett tilltagande samarbete mellan regioner som strävar efter större självständighet. Detta sker i Tyskland, Frankrike, Storbritannien och Italien, ja, t.o.m. i Sverige.

Fru talman! Försöken med en ny, regional nivå har än så länge varit framgångsrika. Företagen i de berörda regionerna har uppskattat att ha en stark och tydlig partner. De lokala utvecklingsprogrammen har vunnit på en sammanhållen regional nivå. Den regionala nivån har blivit tydligare för medborgarna, och den har kunnat ta på sig nya roller.

Ändå väljer regeringen att backa tillbaka och försöka vrida klockan bakåt när utvecklingen har en helt annan inriktning. Man väljer att på nytt centralisera, centralstyra och peka med hela handen.

Visst önskar jag att det fanns mildare sätt att se på saken och att man skulle kunna utgå från att regeringen har goda avsikter. Men så är det inte. En apelsin är en apelsin. Ett äpple är ett äpple. Fru talman! Toppstyrning och centralisering är och förblir toppstyrning och centralisering.

Det hjälper inte att regeringen försöker dölja ambitionerna bakom välvilliga formuleringar om samverkansorgan, självstyre och lokal kraft. Bortom högtidstalen och de vackra formuleringarna döljer sig en krass politik som syftar till att förhindra regioner att driva en annan politik än den som för dagen är på modet i Rosenbad.

Man behöver inte ens skrapa på ytan för att upptäcka att socialdemokratin tycker att självstyret har gått för långt och att det nu är dags att skärpa kontrollen.

Det skulle vara berömvärt om regeringen och socialdemokraterna i riksdagen kunde erkänna att det är så – att ni inte tycker att självstyret är något att hänga upp sig på och att ni faktiskt tycker att riksdag och regering fritt ska styra och ställa i kommuner, landsting och regioner. Ni ger hellre makt till landshövdingar och statliga myndigheter än till lokalt förtroendevalda. Ni tilltror, när allt kommer omkring, faktiskt inte lokalt valda förmågan att fatta beslut som är bra för de egna medborgarna.

Då skulle vi också kunna få ett val som handlade om ideologi – om självstyre eller centralisering – och om hur vi ska styra samhället, där man inte gömde djupa ideologiska konflikter bakom kaskader av ord och försök att blanda bort korten.

För så är det, fru talman. Regeringen försöker ge sken av att det inte skulle vara någon skillnad mellan kommunalförbund och självstyrande regioner. Men det är en stor skillnad mellan en kraftfull region med beskattningsrätt och ett kommunalförbund, där enskilda medlemmar kan hoppa av till följd av varje enskild fråga. Det är stor skillnad mellan en region, som har den faktiska beslutanderätten i frågor om infrastruktur och regional utveckling, och ett kommunalförbund, som är beroende av att varje kommun för sig skjuter till medel och följer besluten.

Regeringen låter påskina att de nya regionförbunden inte får mindre att säga till om än regionerna. Det stämmer inte. Där regionerna hade beslutanderätt över planer och program får regionförbunden inflytande över planer som fastställs av landshövdingen. Regionerna har stort inflytande över kulturmedel, men regeringen förnekar de nya regionförbunden samma möjlighet.

Fru talman! Det är ändå inte bara regeringen och socialdemokratin som förtjänar kritik i dag. I nästan lika stor utsträckning gäller det moderaterna. Utan deras villiga bifall hade vi i dag kunnat fatta beslut om att

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

permanent regionbildningarna och tillåta fler regioner att uppstå. Vi hade kunnat stärka den regionala demokratin i stället för att försöka förhindra att den utvecklas.

Moderaterna talar ofta och gärna om att stärka det lokala självstyret. Ofta – det ska erkännas – röstar man tillsammans med oss när det handlar om att värna självstyret mot statlig klåfingrighet.

Men när det kommer till regioner blir tonen en annan. Då finns inte självstyrelseargumentet längre. Då finns inte ambitionen att öka den regionala makten för att inskränka den statliga makten.

Den moderata lösningen är i stället att avskaffa regioner och landsting. Men då blir moderaterna verkligen svaret skyldiga. Om inte regionerna ska sköta sjukvården, vem ska då besluta om den? Om inte regionerna ska ha ansvaret för regional infrastrukturplanering, vem ska då ha ansvaret? Om inte regionerna tar tag i kollektivtrafiken, vem tar då tag i den?

Vi har hört ett svar tidigare. Moderaterna ska ersätta landstingen med en sjukvårdspeng. Det är kanske gott och väl, men då ska man också tala klarspråk om förlängningen. Man vill inte ha offentligt och privat driven vård bredvid varandra, utan man vill helt enkelt avskaffa det offentliga huvudmannaskapet för vården. Man tycker faktiskt att det privata alltid är bättre än det offentliga, och man vill därför minska det gemensamma rummet.

Om det inte är så, vad är då alternativet? Det måste rimligen vara så att moderater tycker som socialdemokraterna, dvs. att svaga regionförbund med regeringen som överrock är att föredra och att det är bättre att regering och riksdag beslutar om lokala och regionala frågor än att lokalt och regionalt folkvalda gör det.

Är det t.o.m. så att man tycker att frågor som beslutas regionalt inte är så viktiga? Bryr man sig inte riktigt om vad som händer med regional kollektivtrafik, med regionala infrastrukturplaner eller med regional kultur?

Frågorna är många, fru talman. De blir inte färre när man ser hur moderaterna agerat i frågor om regioner i riksdagen. Plötsligt gäller inte moderaternas principiella hållning att regionerna ska avvecklas. Nu ska vissa regioner avvecklas, medan andra ska vara kvar.

Det enda som verkar motivera detta är att moderaterna i en region har misslyckats och vill skylla misslyckandet just på regionen och att moderaterna i den andra regionen varit så framgångsrika att man gärna vill fortsätta att styra självständigt.

Moderaternas tunna förklaringar om att Skåne, till skillnad från hela övriga Sverige, är en homogen och historisk region håller inte. Varför driver man i så fall inte frågan att Östergötland ska bli region? Varför driver man inte frågan att Gotland ska få utökat självstyre? Hur förklarar moderaterna att man beskriver Skåne som homogent och en naturlig region, medan man inte vill beskriva Jämtland i samma termer?

Jag har hört försöken att förklara detta. Jag kan bara konstatera att det ibland är bäst att vara tyst. Ofta blir förklaringen pinsammare än den ohållbara åsikten i sig. När man har gjort principlösheten till högsta princip bör man nog också försöka avstå ifrån att förklara det principiella i sin hållning.

Fru talman! Jag kan, liksom många andra, vara glad över att man i Skåne och Västra Götaland får fortsätta regionförsöken och att man där kan ägna en period åt att försöka finna och stärka formerna för en ännu bättre fungerande regional nivå och lägga energi på att stärka demokratin och dialogen med invånarna. Men ändå är det svårt att jubla, för jag vet att vi har varit nära och att det är många som stått i startgroparna. Människor i Västernorrland, Jämtland, Norrbotten, Kalmar och på många andra håll är besvikna därför att regeringen, understödd av moderaterna, inte vill ge dem möjligheten att utveckla och stärka det egna självstyret.

Jag kan också lova att striden inte är slut för Centerpartiets del. Vi tänker inte sluta att angripa regeringen eller partier som förnekar delar av landet möjligheten att styra sig själva. Vi tänker inte luta oss tillbaka och vara nöjda. Vi tänker fortsätta slåss för livskraftiga och självstyrande regioner i hela Sverige, för vi tror på regionpolitikens förmåga att fatta kloka beslut. Vi tror på medborgarnas förmåga att faktiskt styra sig själva, också utan det överförmynderi som regeringens demokratipolitik innebär.

Jag skulle vilja avsluta med att yrka bifall till reservation nr 1.

Anf. 8 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Fru talman! Åsa Torstensson undrar varför vi inte har föreslagit att Jämtland ska bli en region. Den frågan var inte aktuell. Man var inte ens med i första omgången.

Här handlade det om huruvida något av de nu inledda försöken skulle få fortsätta ograverat. Det är ju en situation när man ska starta och en annan situation när man har startat.

När det gäller landstingen är det viktigt att vi är medvetna om att det inte gäller en regional nivå utan ett annat slags kommuner. Man säger att vi vill avskaffa landstingen. Vår inställning är att man ska avskaffa landstingen som politisk nivå. Sjukvården kan vara organiserad på många olika sätt – statligt, kommunalt, privat, kooperativt osv. Det är det diskussionen handlar om – inte det som Åsa Torstensson här tror.

Sedan instämmer jag däremot i lovorden för det kommunala självstyret. Där brukar vi ju alltid ha samma åsikt. Det är dåligt i Sverige i dag, och det behöver utvecklas. Men jag är inte så övertygad om att vi behöver ha något slags överkommuner, för det är vad det handlar om, i form av regioner. Den kommunala nivån är ändå den som är närmast människorna, och i kommunalförbund kan kommunerna samverka om olika gemensamma frågor.

Beträffande staten, för att vara lite fullständig här, delar jag också åsikten att statsmakten naturligtvis ska vara begränsad, bl.a. genom att man inte tar ut hur mycket skatt som helst av människorna. Däremot ska staten vara stark i den meningen att man står upp för saker som staten måste göra. Det gäller rättssamhället och sådant.

Någon principlöshet tycker jag inte att vi har här. Jag argumenterade just i mitt första anförande – men det kände ju inte Åsa Torstensson till när hon skrev sitt anförande – för de principer som vi utgår ifrån när vi tycker att det räcker med två politiska nivåer i Sverige utöver det vi har i form av EU och sådant, nämligen kommuner som kan samverka och staten, som ska ha begränsade men viktiga uppgifter.

Så har jag bara en fråga som gäller folkligt stöd. Åsa Torstensson hade ett mycket demokratiskt sätt att närma sig frågan. Hon säger att människor är besvikna. Vilka människor? Är det så att det är ett utbrett folkligt stöd i Västra Götaland och att människor i Västra Götaland, människor som hon träffar på gatan, går omkring och är besvikna över att det inte fortsätter ett regionförsök där?

Anf. 9 ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Nu har vi hört ytterligare ett inlägg där Nils Fredrik och Moderaterna försöker blanda bort korten så att man inte framstår som den som räddar socialdemokratisk centraliseringspolitik. Men jag tror att det är lätt att genomskåda de förklaringar som Nils Fredrik försöker gömma sig bakom.

Naturligtvis har det funnits mycket barnsjukdomar under de år då Västra Götaland och Skåne har haft direktvalda organ. Vi har suttit i samma PARK-utredning och konstaterat att det finns mycket kvar att göra just i fråga om det demokratiska arbetet. Men det som är betänkligt är ju att Moderaterna här väljer att återigen backa från ambitionen att stärka den demokratiska delaktigheten hos medborgaren genom direkt påverkan på vilka förtroendevalda man önskar ha på den regionala nivån till fördel för en landshövding. Är det att stärka det demokratiska inflytandet och medborgarens delaktighet i utvecklingen av dennes närområde?

Vad gäller principlösheten får jag nog upprepa precis det som Ingvar Svensson också var inne på i sitt anförande. Principlösheten gällde när Moderaterna kom till Skånegränsen. I den frågan bör nog Moderaterna återigen förtydliga sig. Det gäller principlösheten i att detta homogena, historiska starka Skåne skulle fortsätta ha ett organ för självstyre medan ett starkt, homogent Jämtland inte skulle kunna ges möjlighet att få ett självstyrelseorgan.

Anf. 10 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Fru talman! Landshövdingarna stärks inte om kommunerna i flera län får möjlighet att överta vissa uppgifter från länsstyrelsen. Det är obegripligt att man kan uppfatta utvecklingen på det sättet. Det innebär en viss, låt vara begränsad, utveckling av en tendens som vi har sett tidigare, att landshövdingarnas roll börjar renodlas mer mot att de ska vara myndighetsutövande. Att skildra detta att de avstår en viss makt som att de stärker sin makt tycker jag inte är speciellt övertygande.

Sedan har vi det här med Socialdemokraterna. Det är vi moderater som länge har drivit frågan om ett kommunalförbund – bl.a. genom utredningar som jag själv har varit med i – som det bästa sättet att stärka kommuners möjligheter att samverka. Om sedan regeringen till viss del ansluter sig är de också välkomna, liksom alla andra.

Den demokratiska delaktigheten hos medborgarna, talar Åsa Torstensson om. Den skulle vara hotad genom att man inte skapar en politisk mellannivå eller överkommuner. Då måste jag fråga, och jag upprepar lite av det som jag sade i mitt förra inlägg: Är det så att Åsa Torstensson har uppfattat att det är en väldig demokratisk delaktighet i försöket i Västra Götaland? Är det ett väldigt folkligt stöd? Är det så att människor nu går omkring och talar om detta på gator och torg på olika håll och

säger att de är besvikna över att regeringen har lagt fram den här propositionen eller att KU har kommit fram till det här förslaget? Är det verkligen den uppfattningen Åsa har? Är det inte så med den delaktighet det talas om här att de som möjligen är lite arga snarare är diverse kommunalpolitiker medan folket är ganska oengagerat?

Anf. 11 ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Det är ju beklagansvärt att Moderaterna i den här kam-maren inte kan tillstå att man plockar makt från sina egna förtroende-valda när det gäller deras möjlighet att utveckla sin regionala nivå och lägger tonvikten på en starkare statlig styrning med en landshövding som får en tydligare roll, med en länsstyrelse som är starkare styrd från staten och där kommunerna i en samverkan, med varje kommuns egen vetorätt, ges en mycket svag faktiskt genomförandemöjlighet. Även Moderaterna borde i det här underlaget kunna se att så sker.

Återigen: Medborgarrollen i de här strukturerna i Västra Götaland, Skåne eller Kalmar är ingen folklig fråga. Det är helt rätt. Det har vi diskuterat i PARK under hela tiden tillsammans med företrädarna på den regionala nivån. Vad jag säger är att i t.ex. Västra Götaland har medbor-garna mycket tydligare kunnat identifiera politiska företrädare på den regionala nivån än vad man tidigare gjorde. Det finns olika orsaker till detta. Tidigare moderata regionföreträdare i ledningen har varit tydligt identifierade i mätningar, så det är klart att medborgarna har kunnat iden-tifiera den regionala nivån.

Att det för Centerpartiets del är att föredra direktval framför indirekta val beror på att den enskilda invånaren i Västra Götaland faktiskt kan identifiera och avsätta de förtroendevalda man inte önskar ha och tillsätta dem man önskar ha.

Anf. 12 BO KÖNBERG (fp):

Fru talman! När vi från liberalt håll tar ställning till hur man ska or-ganisera ett samhälle är en av de fundamentala principerna det som vi brukar kalla den liberala närhetsprincipen, helt enkelt att beslut ska fattas så nära medborgarna som möjligt – allrahelst, om det går, av dem själva. Går inte det ska det ske på en så nära nivå som möjligt. Ett antal beslut kan inte fattas av var och en av oss utan måste fattas i samverkan. Då finns det kommuner för det. Kan man inte fatta besluten där får man välja andra nivåer.

Det är den principiella inställningen. Sedan är det fråga om hur många nivåer det ska finnas i ett land. Det är en rent praktisk fråga som inte är principiell. Den kommer säkert att kunna besvaras olika i olika länder. Jag förmodar att man kanske kommer fram till att det inte behövs så många nivåer när man diskuterar frågan i Monaco. När man diskuterar den i Luxemburg kommer man kanske fram till någon nivå till. När man diskuterar den i Tyskland kommer man kanske fram till ytterligare någon nivå. Det är en rent praktisk fråga. Den bör rimligen diskuteras då och då i varje samhälle för att se om man har hamnat på en riktig avvägning som är praktiskt möjlig.

Men när det väl är gjort, fru talman, är det vår inställning att det ska vara direktval till dessa nivåer. Det ska vara så tydligt som möjligt för medborgarna vem som har ansvaret. Ansvaret ska kunna utkrävas. Det

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

kan förstås göras i större utsträckning ju tydligare det är. Det är den princip som också på senare tid har kommit till stånd i Europa när vi har bestämt oss för att ha direktval till EU-parlamentet sedan ett tjugotal år tillbaka. Det minns jag inte att Moderaterna har vänt sig emot, men så kanske är fallet.

När det gäller antalet nivåer och direktval har de allra flesta länder i Europa, åtminstone länder över en viss storlek, en regional nivå. Och utvecklingen under senare år går ju definitivt i den riktningen. Man behöver bara titta på två tidigare så centralistiska länder i Europa som Frankrike och Storbritannien för att se i vilken riktning utvecklingen går – bort från centralism i riktning mot mera regionalt inflytande.

Ett av de få undantagen i Europa när det gäller en direktvald nivå mellan kommuner och stat är Finland. Man kan säga att Finland under sin tid som storhertigdöme under Tsarryssland faktiskt fick den svenska kommunreformen på 1860-talet, trots att man lämnat det gamla riket i och med Rysslands övertagande ett femtiotal år tidigare. Men den stora skillnaden i det som tsar Alexander II släppte igenom var att han inte ville ha direktvalda landsting. Han var alltså på den punkten på samma linje som moderaterna har varit i den svenska debatten under senare år.

När det gäller förhållandena i vårt land är det inte bara så att de allra flesta av oss har kommit fram till att det nog behövs tre offentliga nivåer i ett land av Sveriges storlek, utan det är också så att vi i vårt land har en väldigt röra på mellannivå. På mellannivå är alla tre offentliga nivåer engagerade – de direktvalda landstingen som vi har haft i vårt land under 130–140 år, företrädare för statsmakten via direkt av regeringen utsedda landshövdingar och maktbefogenheter på länsstyrelserna men också förstås sammanslutningar från den tredje nivån, från kommunernas sida. Den röran leder inte till ett effektivare beslutsfattande och inte heller till tydlighet och genomskinlighet för medborgarna när det gäller vem som har ansvar för vad.

Vad är då alternativet till denna liberala närhetsprincip? På den punkten är väl Moderata samlingspartiet det parti som är tydligast. Moderaterna säger inte att Sverige är ett land som skulle klara sig med två nivåer. De tycks tycka att det finns ett antal viktiga beslut som rör en nivå som varje kommun inte kan fatta beslut om och inte heller statsmakten. Då väljer de en lösning med indirekt valda kommunalförbund och, förmodar jag, i vissa fall förstatligande av uppgifter som finns på mellannivå. Det behövs ju inte någon särskilt genomträngande analys för att säga att åtminstone när det gäller tydlighet och ansvarsutkrävande är det en sämre metod än direktvalda regionala nivåer.

Moderaterna är väldigt tydliga, och det är ju i och för sig bra, även om de är tydliga i fråga om en dålig och felaktig princip. Det är något mer oklart med Socialdemokraterna. Men den grundläggande traditionen inom svensk socialdemokrati att vara centralistisk har varit dominerande i den debatt som vi har haft sedan åtminstone 60-talet om det som på den tiden kallades för länsdemokrati.

Dock fick vi för några år sedan en klar förbättring på denna punkt i och med de förslag som den socialdemokratiska regeringen, under det ansvariga statsrådet Jörgen Andersson, lade fram till riksdagen om dessa regionförsök. Det har spekulerats om vad som låg bakom denna omsvängning. Det finns ju ett antal journalister och forskare som menar att

det väl mest hade att göra med att man hade ett nära samarbete med Centerpartiet i ekonomisk-politiska frågor och att man på denna punkt gick Centerpartiet till mötes. Oavsett hur det var med denna bakgrund vill jag ge all heder till Jörgen Andersson för de förslag som lades fram för riksdagen och som har kunnat prövas på ett par ställen i vårt land. Däremot kan det inte gå särskilt mycket heder till Lars-Erik Lövdén som har blivit den som, frivilligt eller ofrivilligt, på denna punkt leder återtåget till en mer traditionell centralistisk socialdemokratisk ståndpunkt.

Fru talman! Moderaternas principlöshet när det gäller vilka rättigheter som ska finnas för medborgare i hela vårt land slog igenom på det sättet att man inte kunde stå emot de lokala påtryckningarna från sina politiker i Skåne, och det öppnade för att det i dag inte blir ett fullt så dystert beslut från de stora partiernas sida som det skulle ha blivit om de hade fått som de egentligen hade velat. I och med att Skåne släpptes igenom kunde regeringen inte stå emot påtryckningar från sina politiker i Västra Götaland, och därmed kommer vi i dag inte att klubba igenom det som regeringen föreslog och som jag förmodar att Lars-Erik Lövdén egentligen önskade, dvs. en reträtt på nästan samtliga punkter.

Fru talman! Det är klart att en del av de frågor som vi diskuterar i dag av medborgare kan uppfattas som tekniska. De handlar om konstitutionella frågor, maktindelning osv. Men de är i grunden väldigt principiella, och det är fullt möjligt för varje medborgare att ha en uppfattning. Därför tycker jag att det är viktigt om vi i dagens debatt, inte minst från statsrådets sida eller från de moderata företrädarna, försöker klara ut vad vi egentligen tycker och talar om för medborgarna vad det är för fel med närhetsprincipen, vad det är för fel med direktval och vad det är för fördelar med indirekta val.

Fru talman! I förhoppningen att dessa frågor kan få något svar under debatten avslutar jag mitt inlägg med att yrka avslag på propositionen genom att yrka bifall till reservation 1.

Anf. 13 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Fru talman! Vad är det för fel på närhetsprincipen? frågar Bo Könberg. Sedan argumenterar han för att man ska inrätta en ny nivå över den närmast medborgarna belägna kommunala nivån. Det var vad hela anförandet gick ut på. Vi menar att man visst kan överföra mycket mer makt till kommunerna och bör göra detta och göra dessa mer självständiga och självstyrande. Men att det skulle vara någon speciell demokratisk eller annan vinst med att upprätta ytterligare en politisk nivå tycker jag är svårt att se. Varför ska man i så fall inte inrätta ytterligare nivåer, kanske med direktval? Skulle det bli ännu mer demokratiskt då? Nej, så stort är inte Sverige. Vi har av tradition starka kommuner, och de bör bli ännu starkare. Och de måste sedan samarbeta med varandra i vissa frågor. Det kan vara tillfälligt, och det kan vara för längre tid. Detta sker redan nu i stor utsträckning i kommunalförbund, vilket är ett utmärkt sätt att organisera detta, och det finns också andra.

Direktval tycker jag absolut hänger ihop med beskattningsrätt. Har man beskattningsrätt tycker jag att det är rimligt med direktval. Det är i varje fall en linje som man kan driva. Det var inte riktigt bra när vi delvis hade en indirekt vald riksdag. Det var inte riktigt lyckat.

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

Men vi vill inte ha för många nivåer med beskattningsrätt. Göran Persson sade, vilket jag nyss citerade, att han tyckte att det var bra med många beskattningsnivåer, dvs. åtminstone tre, eftersom man då kan ta ut tillräckligt hög skatt. Tycker Bo Könberg också att det är ett bra argument för att vi ska ha många politiska nivåer i Sverige?

Anf. 14 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Nej, jag tycker inte att det är något bra argument, och därför har jag inte heller använt det, vilket Nils Fredrik Aurelius möjligen noterade under det anförande som jag höll.

Om jag förstod svaret på mina frågor rätt förefaller det som om Nils Fredrik Aurelius är för närhetsprincipen men tycker att man ska ha direktval bara om det också innebär beskattningsrätt.

Om jag tar den sista frågan först är väl en rimlig motfråga om Nils Fredrik Aurelius är för att Europaparlamentet ska ha beskattningsrätt. Jag har inte uppfattat det så i de Europadebatter som vi har haft med moderaterna.

Däremot är det glädjande att Nils Fredrik Aurelius tar avstånd från att man på riksnivå i vårt land har indirekta val. Och vi noterade att moderaterna eller den svenska högern till slut kom fram till att vi inte skulle ha kvar första kammaren. Och tydligen har det nu slagit igenom också på det principiella planet.

Jag tycker att det mera besynnerliga med Nils Fredrik Aurelius inlägg är frågan om man ska ha ytterligare nivåer. Jag gjorde ett försök i mitt inlägg att tala om att det är en praktisk fråga att bestämma sig för hur många nivåer man ska ha och att man kan komma till olika slutsatser. Jag nämnde exemplet med Monaco och Tyskland och att man kommer fram till olika slutsatser om hur många nivåer man ska ha. I vissa fall kan kloka människor ha olika uppfattningar på den punkten. Men sedan fortsatte min argumentation på temat att när man väl har bestämt nivåerna så ska man ha så tydliga ansvarsmöjligheter och möjligheter till utkrävande av ansvar som det går att åstadkomma och att direktval därför är överlägsna indirekta val.

Jag skulle därför vilja att Nils Fredrik Aurelius under detta replikskifte kommenterar frågan om det ligger någonting i vad jag och flera andra talare har hävdats i dagens debatt, nämligen att det är tydligare och klarare med direktval än indirekta val.

Anf. 15 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Fru talman! Direktval har absolut sina föredelar i många sammanhang. Nu tycker jag inte att vi ska tala så mycket om Europaparlamentet som är en speciell konstruktion, och jag vet att Folkpartiet har lite speciella synpunkter också på hur stor makt detta organ ska ha. Jag talade naturligtvis om inhemska förhållanden.

Jag tycker ändå att det inte går att komma förbi att med flera politiska nivåer och flera beskattningsnivåer ökar risken för ett större och starkare skattetryck. Man kan åtminstone hävda det. Det är inte alldeles oomstritt. Men statsministern verkade i varje fall tycka så. Och han tyckte att det var bra.

Min fråga till Bo Könberg här måste snarast handla om den regionala nivån. Bo Könberg utgår från att det finns ett slags genuin, naturlig poli-

tisk och regional nivå, t.ex. för Kalmar län som omfattar ett antal kommuner i östra Småland och dessutom Öland. Jag har mycket svårt att se vad den naturliga regionala politiska nivån skulle vara för detta län. Kan det inte i stället vara på det sättet att en del kommuner, kanske i södra länsdelen, i många frågor har mycket mer gemensamt med kommuner i angränsande län och kanske kan samverka med dessa flexibelt, kanske tillfälligt i kommunalförbund, medan kommuner i norra delen av länet kanske samverkar mot Östergötland flexibelt, under en mer eller mindre lång tid, med ett större eller mindre antal kommuner ingående i samverkan?

Jag får ofta intrycket att man på något sätt okritiskt har överfört det regionbegrepp som finns i Europa, där Bayern med, tror jag, 14 miljoner invånare är en region, till svenska förhållanden där det inte alls passar.

Anf. 16 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Nils Fredrik Aurelius säger i ett svar till mig att Folkpartiet verkar utgå från att det finns en naturlig självklar regional nivå. Nej, så är det inte. Jag försökte argumentera för att detta bör analyseras alldeles av sig självt innan ställning tas till hur man ska välja dem som ska ansvara på de olika nivåerna.

Det man bör fundera på är förstås om Sverige ska ha mer än två nivåer eller inte. Räcker det i ett land med ungefär 280 kommuner och en statsmakt? Jag tror att de allra flesta kommer fram till att det finns ett stort antal beslut som rör den regionala nivån. Då måste man – det visar Moderaternas tankemödor – landa i att ett stort antal av de besluten ska lösas genom en form av indirekt valda kommunalförbund och, som jag sagt, genom att ett antal frågor förmodligen flyttas upp från den regionala nivån till statsnivån. Man måste ju hamna på den linjen om man inte tycker att det behövs mer än två nivåer.

Men sedan när man bestämt sig för det är det väl rimligt att i varje del av landet bestämma sig för vad som är den naturligt regionala nivån. Det är inte så att det utifrån liberalismens grundprinciper faller ut att det ska vara 21 regioner i Sverige. Kanske ska det vara 22 eller kanske 12. Detta bör, har vi tyckt, vara en fråga som man lokalt och regionalt själv bestämmer.

Nu har det bestämts – många i Skåne har velat ha det så – att de tre olika organ som förut fanns i Skåne på regional nivå numera är ett. Det beslutet tror jag var klokt. Liknande beslut har fattats i Västra Götaland. Förmodligen kommer man på andra håll i landet att fatta andra beslut. Det är fullt möjligt att exempelvis Gotland anser sig vara en fullt naturlig nivå, även om det ”bara” bor 55 000 människor på den ön. Svårare än så är det inte.

Anf. 17 PER LAGER (mp):

Fru talman! Det var en intressant vinkling som Bo Könberg hade vad gäller Socialdemokraternas fotbyte i frågan. Jag har funderat på detta. Hur kan man alltså först driva en fråga så kraftigt som man gjorde när det gällde regionförsöken och sedan plötsligt byta fot? Bo Könberg menar att det kan ha att göra med samarbetet med Centern. Jag vet inte om det kan vara så. Vad som dock är väldigt klart och tydligt är att man har drivit en

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

fråga kraftfullt och brett för att sedan, helt plötsligt, göra något helt annat när propositionen skrivs.

Jag var en av dem – flera finns här i kammaren – som var med i PARK-utredningen, den parlamentariska regionkommittén. Vi hade mycket att diskutera i den kommittén. Där fanns många olika specialfrågor och mycket hinder, liksom mycket att komma överens om, diskutera och försöka förhandla sig igenom. Det fantastiska – tycker jag som varit med i andra utredningar – är att vi lyckades komma fram till en gemensam linje, driven inte minst av just Socialdemokraterna. Det gjorde att vi trodde att vår PARK-utredning skulle ha ett stort inflytande på regeringens proposition. Vi kunde inte ana att något helt annat skulle komma ur detta.

Som miljöpartist hade jag en del funderingar i PARK. Det handlade då just om tillblivelsen av de nya försöksregionerna. Det gällde framför allt tillblivelseprocessen i fråga om Västra Götalandsregionen och länets storlek. Där var Miljöpartiet och Moderaterna väldigt aktiva för att försöka hindra den gränsdragning som man gjorde, nämligen att Skaraborg togs med. Vi ansåg – även Moderaterna, tror jag – att det helt enkelt blev ett för stort län och en för stor region. Med en och en halv miljon medborgare och 49 kommuner blir det lite för stort för att från demokratisk synpunkt kännas riktigt fungerande, med tanke på att man ska kunna vara deltagande, ha koll på sina politiker osv.

Det där fick vi inte alls hantera i kommittén; storleken på länet var inte aktuell. Dessutom var man, tycker jag, väldigt noga under hela kommittéarbetet. Vi fick väl inga andra signaler än att här var det inte fråga om att backa, utan här var det fråga om att utveckla den linje som man hade börjat driva. Det gjorde att vi fann de olika kompromisslösningarna för, som vi tyckte, en väldigt vettig utvecklingslinje. Den innebar helt enkelt ökat regionalt självstyre.

Vad som skedde när regeringen lade fram sin proposition var att man helt enkelt ändrade den inriktningen, som fler här har sagt. Jag vill poängtera att vad vi nu ser är någonting helt annat. Vi ser en liten förändring av de kommunalförbund som vi i dag har, men det är ingen utveckling. Dessutom stärker regeringen, vilket majoriteten i utskottet också vill, länsstyrelsernas roll. Det tyckte vi definitivt inte i PARK-utredningen. Snarare ville vi avlösa länsstyrelsen och se till att man där sysslar med det man ska syssla med: framför allt tillsyn men också övervakning av de nationella målens genomförande ute i landet.

Problemet med själva propositionen blev att vi försökte hitta en gemensam linje, en oppositionslinje så att säga. När propositionen lades fram försökte faktiskt vi i Miljöpartiet kalla ihop alla partierna – utom Socialdemokraterna eftersom vi visste att deras ståndpunkt inte alls skulle kunna gå ihop med våra ståndpunkter. Det gällde alltså att finna en gemensam ståndpunkt. Moderaterna gjorde genast klart för oss att de inte ställde upp eftersom deras grundläggande idé är att mellannivån, regionnivån, inte är deras linje.

Sedan skrev vi en gemensam artikel. Folkpartiet, Centern, Vänstern, vi i Miljöpartiet samt Kristdemokraterna var med på den. Efter det ställde Vänsterpartiet – av rent taktiska skäl, som jag ser det, men det kan kanske Mats Einarsson förklara – inte upp på det avslag på regeringens proposition som vi ville ha. Jag tycker att det är ett märkligt sätt att bed-

riva politik, men det har väl sina förklaringar. Både Mats Einarsson och Owe Hellberg kan kanske förklara det senare här.

Vad vi har hamnat i är ett trots allt märkligt betänkande. Det finns alltså en minoritet för det förslag som PARK egentligen stod för. Det finns också ett moderat förslag där man säger att Skåne går an, dock ingen annan region. Denna inkonsekvens, som Nils Fredrik Aurelius på olika sätt har försökt förklara, är det väl ändå väldigt svårt att riktigt förstå. Nu har Nils Fredrik Aurelius framfört en del olika förklaringar till den, men jag menar ändå att de inte är hållbara. Man kan inte driva en linje för vissa län och en annan linje för andra län, dvs. att det som är bra i Skåne är dåligt i andra län, trots att det finns anknytningar till ett grannland här eller en historia där. Den inkonsekvensen får väl väljarna senare säga om de tycker är okej.

Jag vill avrunda, fru talman, med att säga att Miljöpartiets linje sedan många år har varit att stärka det regionala självstyret. Det innebär att vi vill ha direktvalda regionfullmäktige med beskattningsrätt.

Varför hamnar vi nu i situationen att vi i våra reservationer säger att man bör genomföra ett försök nästa mandatperiod och sedan permanenta det? Jo, det är därför att vi har lite olika syn på det här. En del partier vill att det permanentas på en gång. Miljöpartiet accepterar att det finns olika fart här och olika sätt att ta sig fram till regionala direktvalda fullmäktige och accepterar t.ex. också regionförbund på vägen, bara för att ge den tid som behövs för var och en av regionerna. Det är åtta län som står i kö, som har anmält sitt intresse. De får nu inte alls vara med. Det är rätt märkligt, men så är det ju sagt. Ett ännu märkligare problem är att både Västra Götaland och Skåne, som får lov att fortsätta, väl knappast kan se någon fortsättning efter 2006.

Det skulle vara intressant att höra Lars-Erik Lövdéns idé om vad som ska hända 2007 med dessa regioner, som då har regionalt självstyre enligt försöken och har utvecklat olika organ inom sig som då har fungerat i åtta år. De har i alla fall fungerat väldigt länge. Frågan är hur man gör då. Kan man backa från sådant, och vad kostar det i så fall? Vad är konsekvenserna av att man nu säger både ja och nej samtidigt, för det är det jag menar att utskottet gör? Det är väldigt olyckligt, inte minst för dem som jobbar ute i de här regionerna, alla offentliganställda och övriga medborgare.

Det finns en fråga som togs upp här som jag bara kort ska ta upp innan jag avslutar, och det är frågan om medborgardeltagandet. Visst, det har gått för fort. Det är bl.a. därför som vi behöver de extra åren för försöket fram till 2006.

Till slut, fru talman, skulle jag vilja yrka bifall till reservationerna nr 1 och 3 och även till reservation nr 4. Det är en reservation från Miljöpartiet som handlar om att den utvärdering som regeringen har sagt ska ske ska ha ett parlamentariskt inflytande. Jag anser att det här är så många problem som inte bara går att mäta, utan det måste också göras politiska bedömningar.

Anf. 18 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s):

Fru talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till förslaget till riksdagsbeslut i KU:s betänkande 7 och avslag på samtliga reservationer.

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

Diskussionen kring regionfrågan har minst sagt varit både lång och förvirrande, inte minst i KU:s utskottsarbete. Efter att ha hört den inledande debatten i dag känner jag mig föranledd att lite grann redovisa vad förslaget innebär. Eftersom känslorna har satts i svall här under diskussionen, känner jag mig faktiskt nödd att göra detta.

Vad innebär då det här förslaget som skulle vara både konservativt, centralistiskt och allt annat som har sagts här i debatten? Jo, förslaget innebär kort och gott att Skåne och Västra Götaland fortsätter verksamheten helt oförändrad även under nästa mandatperiod – alltså ingen förändring mot tidigare. Giltighetstiden för försökslagstiftningen förlängs alltså till utgången av år 2006.

Det här är alltså en förändring mot det förslag som fanns i propositionen och som majoriteten i KU har ställt sig bakom.

För Kalmar och Gotland gäller övergångsreglerna enligt samverkanslagen. Det är samma beslutanderätt om medel för regional utveckling som i dag och handlar om fördelning mellan projektverksamheter, om företagsstöd och medfinansiering av EG:s strukturfondsprogram. Däremot ska kulturpengarna överföras till Statens kulturråd. Däri ligger den enda skillnaden mot tidigare verksamhet i de här två regionerna.

På Gotland väljs representanterna till samverkansorganet direkt genom att det är kommunfullmäktige som utgör samverkansorgan. För Kalmars del övergår det tidigare regionförbundet till att kallas kommunalförbund. Dessa regler gäller övergångsvis, enligt samverkanslagen, under nästa mandatperiod, alltså t.o.m. 2006 års utgång.

Övriga län som så önskar, och det har varit delade meningar om hur många de är – omkring 13 har jag fått besked om, men jag vet inte – kan alltså bilda samverkansorgan i form av kommunalförbund. Det blir ett indirekt val, som tidigare har sagts och kritiserats här under debatten, men valet sker av förbundsmedlemmarna i fullmäktigeförsamlingarna.

Kommunalförbundets uppgifter är i korthet att ansvara för utarbetande och uppföljning av utvecklingsprogram för länet, att besluta om prioritering av infrastrukturåtgärder vid upprättande av länsplaner för regional infrastruktur, att ansvara för utarbetande av nya tillväxtprogram för kommande period samt att bereda ansökningar gällande vissa bidrag från EG:s strukturfonder. Däremot är den s.k. kulturpåsen borta.

Det här har man, som jag tidigare har sagt, kallat för konservatism, toppstyrning, centralism, överförande från regionerna och kommunerna till staten osv.

Jag kan bara konstatera att det inte är vilka uppgifter som helst som kommunalförbunden får ta sig an, utan det handlar om stora utmanande uppgifter. Det handlar många gånger om att samverka för att få kommuner, inte minst i glesbygd, att överleva. Det här är oerhört viktigt, men demokratiaspekten är också viktig i sammanhanget.

I propositionen och i betänkandet har vi också diskuterat länsstyrelsernas roll, och den stärks inte, som jag kan se det i alla fall. Däremot tydliggörs länsstyrelsens roll. Den tydliggörs bl.a. genom att länsstyrelsernas styrelser fr.o.m. år 2003 väljs av regeringen.

Jag tror att det är viktigt med en utvärdering även i det här sammanhanget för att se över länsstyrelsernas verksamhet och ansvarsfördelning i förhållande till annan statlig verksamhet.

Under den kommande mandatperioden avser regeringen också att göra en översyn av uppgiftsfördelningen mellan stat, landsting och kommuner. Det här har efterlysts lite grann, inte minst från Miljöpartiet som säger att det ska vara en demokratisk utredning som tittar närmare på detta.

Syftet är att hitta former för beslutsfattande så att besluten fattas på rätt nivå. Det här är naturligtvis viktigt ur många synvinklar sett. Nära beslut ska fattas nära människorna, medan regionala beslut kräver en form för detta.

Det är också värt att påpeka att en uppföljning och utvärdering av den pågående verksamheten kommer att ske. Nu får jag be Per Lager om ursäkt, för det är där ni vill ha en parlamentariskt tillsatt utredning. Det här ska, som jag ser det, ske på två nivåer. Dels har samverkansorganet självt i uppgift att göra en uppföljning, dels ska det genomföras en oberoende uppföljning och utvärdering i slutet på varje mandatperiod.

Vilka aspekter och vilket synsätt har man i botten när man inrättar regionala nivåer och regionalt självstyre? Två viktiga kriterier är demokratiaspekten och effektivitetsaspekten. Demokratieffekten kan vara ganska svår att mäta efter en så kort försöksperiod. Därför kan det vara klokt att låta de hittillsvarande försökslänerna fortsätta helt eller delvis som tidigare under ytterligare en mandatperiod.

Vi har i KU kunnat läsa om att vissa forskare menar att man först efter 10–20 år klart och tydligt kan utläsa en demokratieffekt av den här försöksverksamheten, men det är klart att man inte kan vänta så länge. Vi vet ju att det, som har antytts här tidigare, finns ett oerhört intresse ute i landet för att samverka i för regionen viktiga frågor.

Nu får alla kommuner chansen att samverka i kommunalförbund inom respektive län liksom i landstingen, om de så önskar, för att utveckla regionerna. Detta måste ses som något mycket positivt för regionerna. Nu får man chansen att testa den s.k. Kalmarmodellen, som för övrigt har lovordats i en ganska färsk ESO-rapport, som vi naturligtvis har tagit del av. De intresserade kommunerna och även landstingen har nu fått verktygen, och det gäller nu för dem att göra något bra med dem. De kan nu inte bara inventera de hinder och problem som finns i sina län utan de kan också se möjligheterna. Då spelar det ingen roll om det är fråga om det är direkt eller indirekt valt. Det viktiga är att involvera de många människorna via partiverksamhet, via byalag osv. och få deras idéer för att i samverkan utveckla deras regioner.

Fru talman! Jag yrkar avslutningsvis än en gång bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 19 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Kerstin Kristiansson Karlstedt redogjorde för den förbättring som ägt rum i förhållande till den mycket dåliga propositionen, nämligen att man i Skåne och i Västra Götaland kommer att få fortsätta försöksverksamheten under de kommande fyra åren på samma sätt som tidigare. Detta fanns inte med i propositionen.

Jag skulle vara intresserad av att höra förklaringen till att socialdemokraterna i KU nu har landat på denna i förhållande till regeringens hållning kloka ståndpunkt. Kanske kan det också intressera flera andra.

Min andra fråga är rent principiell: Anser Kerstin Kristiansson Karlstedt att indirekta val är bättre än direkta, eller är det tvärtom?

Anf. 20 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Jag sade i mitt anförande – men det kom kanske inte fram riktigt tydligt – att vi i KU har haft många och långa diskussioner för att komma fram till ett någorlunda enigt ställningstagande. Dock finns det också reservationer.

Vad gäller Skåne och Västra Götaland ansåg vi att det inte förelåg så stora skillnader i förhållande till förslaget i propositionen. Skillnaden för Skånes vidkommande var grovt sett ”kulturpåsen”. Vi fann att det i det läget var klokt att vara ödmjuka och böja oss för de övriga, eftersom skillnaderna var så marginella.

Spörsmålet om indirekta eller direkta val är för mig ytterst en demokrati-fråga, och det är från den utgångspunkten som vi har diskuterat i utskottet. Handlar demokrati bara om en aktiv valhandling, eller kan jag påverka politiker bara om de är direktvalda? För mig är demokrati något mycket mer. Det handlar för mig om en vardagskontakt mellan väljare och valda. Man kan därför se det här som ett inriktningsbeslut mot mer av ett regionalt styre också utifrån att det handlar om ett indirekt val.

Jag ser inte någon stor motsättning på den punkten. Jag tycker att det är viktigt att vi som förtroendevalda har en normal vardagskontakt med våra väljare, med våra partier och med människor ute i samhället. Det har inget att göra med indirekt eller direkt val, om det nu var demokratiaspekten som Bo Könberg ville få belyst.

Anf. 21 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Jag förstod av svaret att man inte tyckte att det inte skulle vara så farligt att låta Skåne och Västra Götaland få fortsätta och att man därför sökte enighet med de andra partierna. Men i klartext handlar det väl helt enkelt om att om inte Skånemoderaterna hade fått riksmoderaterna att överge sin principiella inställning, hade inte heller socialdemokraterna i riksdagens konstitutionsutskott ändrat sig, och då hade den dåliga propositionen gått igenom. Jag tror att jag därmed rätt har uppfattat det svar som jag fick.

Däremot är jag lite mera osäker på hur jag ska uppfatta svaret på min andra fråga. Det är alldeles klart att det finns en massa aspekter på demokratin – det har vi ofta diskuterat – och att en av de viktigaste förstås är den som nyss nämndes, att vi som företrädare för väljarna har kontakt med dessa och hur den kontakten upprätthålls. Men min fråga avsåg inte riktigt det utan var mer generell: Hur ser Kerstin Kristiansson Karlstedt på frågan om indirekta val och direkta val? Det finns mängder av andra spörsmål i samhället, men det var detta som jag frågade om.

Anf. 22 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Ibland levererar man inte riktigt det svar som man vill ge. Det är klart att direkta val är att föredra, men nu diskuterar vi en speciell fråga. *Regionalt självstyre och statlig länsförvaltning* heter det betänkande som vi diskuterar, och det berör kanske inte direkt den här frågan. Om man väger in den i vårt betänkande kommer man fram till det svar som jag levererade, nämligen att det viktiga i det här sammanhanget är

att man har kontakt med sina väljare, med de många människorna ute i regionen, så att deras stämma blir hörd. Det är det viktiga i det här sammanhanget, och då har kanske frågan om direkt eller indirekt val en underordnad betydelse.

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

Anf. 23 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Fru talman! Jag har förstått att det är önskvärt att vi klarar voteringen i KU-ärendena i dag om det går. Därför ska jag nöja mig med att ställa en enda fråga till Kerstin Kristiansson Karlstedt, nämligen utifrån det som hon sade om att det hade varit en krånglig och besvärlig behandling av den här propositionen i KU, vilket är en riktig beskrivning. Anser Kerstin Kristiansson Karlstedt att detta på något sätt kan hänga samman med propositionens kvalitet – med de förhandsbesked som har kommit eller inte kommit om propositionen och de eventuella motsägelser och oklarheter som kan finnas i denna? Eller är det bara KU:s fel att det har dragit ut på tiden?

Anf. 24 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Den fråga som Nils Fredrik Aurelius ställde till mig var något knepig, men statsrådet Lövdén finns ju här, så frågor om propositionen kan ställas direkt till honom.

Det finns väl olika synpunkter på varför det har blivit som det har blivit just i KU. Jag har uppfattat det så att det har varit spretande åsikter i sakfrågan.

Anf. 25 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag ger Kerstin Kristiansson Karlstedt rätt på en punkt som jag också tog upp i mitt huvudanförande, nämligen att det i dagsläget föreligger väldigt små substansskillnader. Men visst måste väl Kerstin Kristiansson Karlstedt instämma i att det är fråga om inriktningsbeslut och att det är skillnad mellan att framställa en kvist som en kvist och att framställa en kvist som en gren. Är det inte så att den framtida inriktningen avgörs här?

Jag börjar kanske bli gammal och lomhörd, men jag tyckte faktiskt att Kerstin Kristiansson Karlstedt sade att betänkandet heter *Regional självstyrelse och statlig länsförvaltning*. För säkerhets skull vill jag för protokollet säga att det heter *Regional samverkan och statlig länsförvaltning*. Det handlar inte om självstyrelse i egentlig mening.

Anf. 26 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Jag ber om ursäkt om jag citerade fel i betänkandet.

Ingvar Svensson! Vi har också i utskottet haft en liten diskussion om inriktningsbeslut. Visst är det fråga om en inriktning mot större regionalt självbestämmande. Nu citerar jag inte utan använder mina egna ord.

Inriktningen är den. Oavsett om man väljer att kalla det samverkansorgan i form av kommunalförbund eller något annat, så är ju inriktningen den att man ska samverka ute i kommunerna för att nå en bredare effektivitet och för att beslut ska fattas på rätt nivå så att de fattas närmare de många människor som besluten drabbar.

Anf. 27 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Jag ska inte förlänga debatten alltför mycket på den här punkten. Det här med indirekta val har vi ju kanske klarat av tidigare. Där avviker socialdemokraterna från folksuveränitetsprincipen.

Men Kerstin Kristiansson Karlstedt nämnde en annan princip, nämligen effektivitetsprincipen, som skulle användas i det här sammanhanget. Menar Kerstin Kristiansson Karlstedt verkligen att det är bra ur effektivitetssynvinkel att en enskild kommun kan obstruera och sabotera regional samverkan?

Anf. 28 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Självfallet menar jag inte det, och det förstår väl Ingvar Svensson också. Vad jag menar i det här sammanhanget är att små kommuner kan samverka i för regionen bra saker så att man lyfter regionen. Det här ser man inte minst i glesbygdskommuner. Jag, som kommer från Västernorrlands län – det sades tidigare att man var så ledsen över det här beslutet, vilket man inte alls är – vet att det här med samverkan kommuner emellan många gånger är en överlevnadsfråga. Här ser många av Norrlandskommunerna – jag skulle tippa att det är så i södra delen av landet också, t.ex. i Småland, Värmland, Dalarna m.fl. – möjligheter att kunna samverka för att över huvud taget kunna överleva.

Anf. 29 ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Jag tror trots allt att det krävs ytterligare förtydligande med anledning av Ingvar Svenssons fråga. Jag skulle vilja vända frågan så här till Kerstin Kristiansson Karlstedt: På vilka grunder har socialdemokraterna nu kunnat ta det ställningstagande i utskottet som vi nu snart också ska ta beslut om i kammaren, nämligen att de direktvalda organen med direktvalda socialdemokratiska företrädare i Västra Götaland och Skåne tydligen hanterat sin rätt att över sig själv bestämma på ett sådant felaktigt sätt att resten av Sveriges förtroendevalda – socialdemokrater, moderater och andra partiets företrädare – måste ha en landshövding som överrock? Vad är det för underlag som har gjort att socialdemokraterna nu har tagit detta beslut att direktvalda förtroendevalda som i Västra Götaland och Skåne har skött sig så att resten av landet inte kan över sig själv bestämma?

Anf. 30 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Jag vet inte om jag uppfattade frågan rätt, men Åsa Torstensson menade väl kanske: Varför får inte övriga landet bedriva en försöksverksamhet liknande den i Västra Götaland och Skåne?

Utifrån att ha deltagit i diskussionerna kring de här frågorna, inte bara här i Sveriges riksdag utan också lite grann i hemlandet och annorstädes känner jag så här: Vi måste skynda långsamt i den här frågan. Att släppa försöksverksamheten ända ut efter fyra års försök kanske är att ta i. Är det då inte klokt att följa försöksverksamheten under nästkommande mandatperiod, utvärdera den, samtidigt göra en översyn av ansvarsfördelningen mellan stat, landsting och kommun och därefter se vad man kan komma fram till för någonting.

Vi vet ju, Åsa Torstensson, att det finns forskningsrapporter som säger att den effekt som Åsa Torstensson är så livlig att uppamma, nämligen

gen demokratieffekten – och jag också för den delen – kan man inte utröna och utläsa efter så här kort tid, och den tycker jag är så pass viktig att vi åtminstone borde kunna se en inriktning på den innan vi så att säga släppte loss allt.

Anf. 31 ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Det var ju intressant, det sista som Kerstin Kristiansson Karlstedt säger. Det är ju också en del av den ambition som faktiskt fanns i PARK-utredningen, dvs. att tillåta nya försök med också nya direktvalda organ. Men det är just detta som socialdemokraterna tillsammans med moderaterna förhindrar: möjligheterna för nya regioner att utvecklas utifrån ett självbestämmande.

För visst är det så, fru talman, om jag får vända mig till Kerstin Kristiansson Karlstedt utifrån kärnfrågan: Visst handlar det om folkstyre eller landshövdingestyre och folkstyre eller landshövdingemakt? Jag kommer fortsatt, som centerpartist, att välja folkstyre, och i min enfald trodde jag att också socialdemokraterna, med sin bakgrund, hade kampen mot överheten med sig. Men med det underlag vi har med oss är företrädaren för Socialdemokraterna och moderaterna eniga om att stärka landshövdingemakten.

Anf. 32 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Fru talman! Självfallet är det så att vi värnar folkstyret. Trodde Åsa Torstensson någonting annat? Det är väl att spetsa till frågan något i överkant, tycker jag!

Sedan förklarade jag i förra replikskiftet att i avvaktan på översyn, utvärdering och sådant så kanske det är klokt att skynda långsamt. Det kanske är klokt att avvakta och utvärdera de försök som är på gång för att sedan kanske gå åt det ena eller andra hållet. Men man kan inte vänta så länge, eftersom det finns en entusiasm ute i länen och i regionerna för att börja någon form av försök och samverkan. Därför är detta med kommunalförbund, tycker jag, en väldigt bra lösning underhand.

Anf. 33 MATS EINARSSON (v):

Fru talman! Jag vill börja med att instämma med Ingvar Svenssons välkomnande av statsrådet Lövdén i debatten. Vi gillar statsråd! Vi vill gärna ha fler statsråd, i alla fall närvarande här i kammaren.

Fru talman! Moderata samlingspartiet har i den här frågan uppvisat en beundransvärd kreativitet när det gäller att framställa den egna partilinjen som spikrak. För oss andra kommer det väl alltid att vara en gåta varför försöksverksamheten med utökat regionalt ansvar är usel vänsterpolitik i Västra Götaland medan den är lysande moderatpolitik i Skåne. Det är svårt – det är flera som har varit inne på det redan – att helt vifta bort misstanken att interna partihänsyn här har varit viktigare än politiska ståndpunkter. Men det är ju strängt taget inte vårt problem.

Frågan om den politiska organisationen på regional nivå, om den statliga regionala förvaltningen och om formerna för samverkan mellan dessa båda funktioner har en lång historia från den tidiga medeltidens landskap och deras ting – ibland våldsamt idealiserade som något slags nordisk urdemokrati – via 1634 års länsindelning, 1635 års landshövdingeinstruktion, inrättandet av de moderna landstingen 1862 och 70-talets författningsdiskussion fram till dagens diskussion om regional samverkan. Genom denna historia går en röd tråd av kamp för fördjupad demokrati och en konflikt, ibland öppen och ibland latent, mellan en strävan efter regional självstyrelse och behovet av statligt ansvar på regional nivå.

Den minst riskabla förutsägelse man kan göra är nog att det här betänkandet inte kommer att lösa alla de problem som finns eller att avsluta debatten. Vare sig regeringen i sin proposition eller utskottet har några sådana förhoppningar. Det kammaren har att ta ställning till är några viktiga steg på vägen mot en mer stabil och bättre förankrad lösning för den regionala organisationen i vårt land.

Innan jag går in på utskottets förslag i betänkandet vill jag mycket kortfattat skissera den grunduppfattning om den regionala demokratin som har väglett oss i Vänsterpartiet i vårt arbete med de här frågorna, både i PARK-utredningen och här i riksdagen.

Vi menar att det regionala självstyret ska utövas av direktvalda församlingar, regionfullmäktige. Dessa ansvarar för dels dagens landstingsuppgifter, dels merparten av de uppgifter som i dag ligger på statliga länsmyndigheter, framför allt länsstyrelserna. Regionfullmäktige ska ha ansvaret för den regionala näringspolitiken, för samverkan med universitet och högskolor när det gäller forskning och utveckling i regionen, för de övergripande miljöfrågorna, för vården och omsorgen, för den utbildning som inte bäst sköts av kommunerna, för en regional kulturpolitik och för kommunikationer liksom för övergripande planering av regional utveckling. De statliga myndighetsuppgifter som kvarstår, framför allt statens ansvar för tillsyn och kontroll på olika områden, bör sammanföras till ett statligt länskontor. Landshövdingeämbetet bör avskaffas.

Malisen påstår förresten att Vänsterpartiet numera har bytt åsikt och anser att landshövdingarna ska avskaffas i alla län utom i Jämtland. Jag kan dementera detta. Visserligen är jämtlänningarna att gratulera till sin nya landshövding, men vi vidhåller vår principiella hållning trots denna kloka utnämning.

Regeringen föreslog i sin proposition att den nuvarande försöksverksamheten med s.k. regionala självstyrelseorgan i Skåne, Västra Götaland, Kalmar län och Gotland skulle avbrytas och ersättas med en ny modell byggd på samverkan i kommunförbund. Vi menar att det skulle vara mycket olyckligt att i förtid avbryta eller ändra villkoren för försöken med två direktvalda regionala självstyrelseorgan.

Vi motionerade därför om detta. Det är självklart med stor glädje som vi kan konstatera att utskottets majoritet nu föreslår bifall till vår motion på båda dessa punkter. Vi noterar också ett bifall till vårt yrkande om förtydligande av lagtexten om samverkansorganens befogenheter.

Tre bifallsyrkanden i samma betänkande skulle inte jag vilja beskriva som att vi ”under tystnad anslutit oss till s och m”, som Ingvar Svensson påstod.

Vänsterpartiet kan alltså konstatera att vi i de viktigaste frågorna nått framgång men också att mycket återstår att göra innan vi har fått riktig ordning på den regionala demokratiska organisationen. Vi är emellertid rätt övertygade om att erfarenheterna kommer att tala för en utveckling i den riktning som jag skisserade förut med en tydlig ansvarsfördelning med mellan staten och de regionala, folkvalda organen. Det är en modell som både råder bot på dagens fragmentisering och ansvaret och onödiggör dubbla strukturer där kommunförbund byggs upp parallellt med landstingen.

Den nya modell för regional samverkan som regeringen föreslår tror vi inte är den långsiktigt bästa lösningen. Men vi har ändå inte velat yrka avslag på propositionen. Bland vissa regionala företrädare från olika partier har det funnits farhågor om att den nya modellen är ett försök från den stygga centralmakten att sätta stopp för en fortsatt regional demokratisering. Vi ser det inte så.

Vi har lyssnat på dem som ser denna modell som en möjlighet att fortsätta att utveckla och fördjupa det regionala ansvaret när den direktvalda modellen av ett eller annat skäl ännu inte är möjlig. Därför kan vi inte stödja det avslagsyrkande som föreligger från Kristdemokraterna, Centern, Folkpartiet och Miljöpartiet. Detta ställningstagande är inte taktiskt i någon mening, och det överensstämmer också med vår motion till propositionen.

På ett par punkter har vi från Vänsterpartiet avvikande uppfattningar. Det gäller dels tillsättande av länsstyrelsens styrelse, dels frågan om jämställdhetsexperter. Vi har valt att inte reservera oss på dessa punkter. Men jag vill ändå understryka att vi står fast vid våra uppfattningar.

Vad gäller länsstyrelsens styrelse föreslås nu att denna i fortsättningsen ska utses av regeringen och inte av landstingsfullmäktige för att tydliggöra Länsstyrelsens roll som företrädare för staten. Vi menar att detta är rimligt i de län som är försökslän. Däremot borde den hittillsvarande ordningen gälla i de län som inte är försökslän. Vi avstår dock från att reservera oss mot bakgrund av den fortsatta översyn som regeringen aviserar. I den översynen kommer frågan med nödvändighet upp.

När det gäller den andra punkten, jämställdhetsexperterna, är vi helt ense med regeringen när den skriver: ”Länsstyrelsens direkta ansvar för att omsätta jämställdhetspolitiken i länet — — — motiverar en särskild reglering i länsstyrelseinstruktionen.” Vi menar att det dessutom motiverar att kravet på jämställdhetsexperter finns kvar.

Länsstyrelserna måste naturligtvis även i fortsättningen ha ett antal olika experter till sitt förfogande. Men när nu detaljregleringen av dessa föreslås försvinna kan det förefalla rimligt att inte heller jämställdhetsexperterna lagregleras. Vi utgår från att regeringens instruktion utformas så att det i praktiken blir omöjligt för länsstyrelserna att inte ha jämställdhetsexperter. Vår erfarenhet är att dessa spelar en viktig och mycket positiv roll.

Fru talman! Efter en något komplicerad utskottsbehandling, där vi stundtals ägnade mer tid och tankemöda åt propositionsordningar än åt regionfrågan i sig, är vi nu redo att om ett tag gå till beslut. Utskottsbe-

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

tänkandet visar att de som säger att utskotten och riksdagen bara är transportkompanier för effektivering av regeringens beställningar har fel. Riksdagen och utskotten spelar en aktiv och självständig roll i vår demokrati. Det är något som alla regeringar trots allt bör vara rätt tacksamma för.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(forts. 8 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.56 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

7 § Frågestund

Anf. 34 TALMANNEN:

Kammarens sammanträde återupptas nu för riksdagens frågestund.

I dagens frågestund medverkar följande statsråd: Statsrådet Ingela Thalén, statsrådet Mona Sahlin, statsrådet Leif Pagrotsky, statsrådet Ulrica Messing och socialminister Lars Engqvist.

Socialförsäkringsministern besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt ansvarsområde. Övriga statsråd besvarar var och en frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Jag vill påminna både ledamöter och statsråd om behovet av största möjliga koncentration och snabbhet så att vi hinner med så många frågor som möjligt.

Postservice

Anf. 35 ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Mona Sahlin.

Centerpartiet har i riksdagen och i många andra sammanhang ställt krav på och visat på vikten av en grundläggande och decentraliserad service över hela landet. Vi har under de senaste veckorna på olika sätt, via medierna eller i direktkontakt med enskilda medborgare, i landet sett hur postens service har fått absurda konsekvenser för enskilda människor, framför allt äldre och sjuka. Det har ställts krav på stora ekonomiska ersättningar för att kunna få posten utsänd. Nu har posten aviserat att man ska stoppa den planerade förändringen av sin lantbrevbärarservice.

Kommer ministern att vidta några åtgärder nu för att se till att det ges rättvis och likvärdig postservice för hela landet?

Anf. 36 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Regeringen har för en tid sedan antagit en lag om grundläggande kassaservice i hela landet och där också skjutit till pengar i budgeten till Posten. Hela uppläggningsen på den lagstiftningen handlar om att kunna garantera den grundläggande kassaservicen på ett likvärdigt sätt i hela landet.

Men jag kan i dag inte svara i detalj när det gäller hur Posten i sin tur kommer att svara upp mot detta och hur man kommer att organisera verksamheten. Det som riksdag och regering mycket tydligt har sagt är att det ska finnas grundläggande kassaservice i hela landet. Det är oerhört viktigt att se till att så sker.

Anf. 37 ÅSA TORSTENSSON (c):

Fru talman! Jag är medveten om just de förslagen och besluten. Men det som de facto är verkligheten för enskilda invånare ute på en landsbygd som inte kan anses som extrem glesbygd är att de trots allt hamnar i en situation där de ska lämna ersättning med mellan 3 000 och 8 000 kr för att få post erhållen till sina brevlådor. Detta beror då på den glesa bebyggelsen, med färre än två invånare per kvadratkilometer.

Frågan bör nog lyftas fram återigen. Det är viktigt att ministern vidtar åtgärder för att ge alla invånare en rättvis och likvärdig service över hela landet.

Anf. 38 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag är ansvarigt statsråd för det som handlar om lagstiftningen om bl.a. postservicen. Det är det som jag har redogjort för. Både jag och den minister som är ansvarig för Posten, nämligen Björn Rosengren, följer mycket noga hur servicenivån är. Lagstiftningen handlar om kassaservicen, och det är förvisso en annan sak än det som Åsa Torstensson tog upp. Men jag kan försäkra att jag återigen ska diskutera detta med min kollega och att vi följer postens åtaganden mycket noga. Mer än så kan jag inte säga i dag.

Kostnaden för EU-toppmötet i Göteborg

Anf. 39 CECILIA MAGNUSSON (m):

Fru talman! Min fråga är allmänpolitisk.

Regeringen var värd för EU-toppmötet i Göteborg i juni förra året. Polismyndigheten i Göteborg fick då uppdraget att garantera trygghet och säkerhet vid och omkring mötet. Vi kommer alla ihåg de fruktansvärda scener som utspelades på Göteborgs gator. Hela svenska folket chockerades. Vi kommer också ihåg att toppmötet genomfördes i stort sett som planerat.

Men detta kostade. Polismyndigheten har nu räknat ihop summorna. 145 miljoner kronor saknas. Vem står för notan? Rikspolisstyrelsen har sagt att Göteborg ska göra det. Men jag tycker att regeringen ska stå för notan. Tänker regeringen stå upp, ta ansvaret och betala de 145 miljoner kronorna?

Anf. 40 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Jag tycker kanske inte riktigt att det var en allmänpolitisk fråga, utan mer en budgetfråga. Men jag ska naturligtvis svara på den i alla fall.

Självfallet måste Rikspolisstyrelsen vara den som har ansvaret under löpande budgetår för kostnader oavsett i vilket polisdistrikt kostnaden uppstår. Inom Rikspolisstyrelsen gör man naturligtvis en fördelning.

Detta är en fråga som är ganska specifik för Justitiedepartementet, som är ansvarigt för just myndigheten. Jag utgår från att justitieministern håller sig underrättad om frågan.

Anf. 41 CECILIA MAGNUSSON (m):

Fru talman! Jag kan informera ministern om att man har sagt på Justitiedepartementet att man inte kan ge besked förrän tidigast i april. Men då har det gått en fjärdedel av året, och de insatser som behövs måste påbörjas nu! 145 miljoner kronor är en tiondel av myndighetens hela budget. Därför behövs det ett besked *nu* från regeringen om att man står för kostnaderna för hela EU-toppmötet. Regeringen var värd, och regeringen måste också stå för de kostnader som uppkom.

Anf. 42 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Om Cecilia Magnusson genom Justitiedepartementet har fått besked om att departementet kan ge besked till Rikspolisstyrelsen i april så utgår jag ifrån att det är en bedömning som man har gjort på Justitiedepartementet som är grundad på sakligt underlag.

Prostitution

Anf. 43 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till socialminister Lars Engqvist.

Den 1 januari 1999 blev det kriminellt att köpa sexuella tjänster i Sverige. Syftet med lagen var att minska prostitutionen, hindra nyrekrytering och markera att samhället inte accepterar sexköp.

Det finns i dag ca 2 500 prostituerade. Av dessa går ca 300 på gatan. Sexköpslagen har inneburit att könshandeln har ändrat form och flyttat från gatan till bordeller och Internet. Den totala prostitutionen har inte minskat. Tre fjärdedelar av alla polisanmälningar rör den minimala gatu-prostitutionen. Åtgärderna sätts in där de syns, men inte där prostitutionen ökar.

Min fråga är: Vad avser ministern att göra för att få bukt med prostitutionen och se till att åtgärderna sätts in där den är som störst – på bordeller och via Internet?

Anf. 44 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att först konstatera att det inte finns några planer på att ändra lagen. Det påpekas då och då att vi kanske gjorde fel när vi införde lagen. Jag menar att det var en riktig lagstiftning, och jag menar att det är viktigt att vi upprätthåller tilltron till lagen.

Det är fråga om dels polisens, dels socialtjänstens arbete, som måste kombineras. Polisen bör naturligtvis följa utveckling och se till att man

också följer prostitutionen i den mån den byter form från gatuprostitution och flyttar in på klubbar eller – som också har påpekats – in i lägenheter och mer undanskymda ställen. Det är viktigt att polisen följer upp detta.

Men det är lika viktigt att socialtjänsten utför ett aktivt arbete och ger stöd till de kvinnor som behöver komma ifrån sin situation och som behöver hjälp för att komma ifrån prostitutionen. Det är socialtjänstens och polisens ansvar att detta görs.

Det viktigaste gäller dock dem som för fram tanken på att vi ska ändra lagstiftningen och inte ha kvar en lagstiftning som kriminaliserar också männen när det gäller prostitutionen. Deras önskemål tänker jag inte gå till mötes.

Anf. 45 ANNELIE ENOCHSON (kd):

Fru talman! Där tror jag att vi är överens. Vi ska inte ta bort lagen. Frågan är bara hur man ska kunna se till att den inte blir så uddlös. Man måste angripa prostitutionen där den har bytt form. I spåren av sexköpslagen som den ser ut nu har det nämligen också blivit så att när man hittar män som man misstänker vara kriminella så sänder man inte brev hem till dem utan till arbetsplatsen. Detta gör man för att man vill skydda kvinnan, och det gör att den tredje parten, dvs. den ovetande kvinnan, kan drabbas av både aids och andra könsrelaterade sjukdomar. Det är en del av sexköpslagen som man inte har tänkt på.

Därför är det viktigt att den efterlevs och att man också beaktar de ovetande kvinnornas situation.

Anf. 46 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Jag tror att det är viktigt att diskutera både med polismyndigheterna och med socialtjänsten om deras arbetsmetoder. Det är jag gärna beredd att ta initiativ till. Men detta är till sist polisens och socialtjänstens ansvar. Och det är framför allt deras ansvar att de samverkar kring det arbetet, men jag ska gärna stimulera en sådan diskussion.

Taxorna på Öresundsbron

Anf. 47 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till Leif Pagrotsky angående priserna på Öresundsbron. Glädjande nog har vi fått höra att den danska regeringen eventuellt kommer att gå med på en ändring av lagstiftningen när det gäller detta att man ska skatta där man bor och inte där man arbetar, som nuvarande regler innebär. Jag tror att det är väldigt viktigt för integrationen.

Tyvärr har vi fortfarande väldigt höga priser på Öresundsbron. Om man kör med bil kostar den ungefär 500 kr tur och retur om man inte har speciella rabatter, och då måste man resa väldigt ofta. Tågtrafiken kostar minst 140 kr. Om man dessutom reser efter tolv på natten tillkommer 50 kr. Detta är en väldigt viktig fråga, inte minst för ungdomar som har låga inkomster. Dessutom är det självfallet en viktig integrationsfråga.

Jag skulle vilja fråga om regeringen kan tänka sig att arbeta för sänkta priser, gärna i samarbete med den danska regeringen.

Anf. 48 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Det är väl bekant att jag ända sedan bron öppnades, och faktiskt långt innan dess också, har uttryckt precis den åsikt som Hillevi Larsson ger uttryck för, nämligen att dagens brotaxor är för höga. De är ungefär lika höga som de taxor som diskuterades från allra första början. De är så höga att de utgör en broms för integrationen i regionen.

Nu tycks detta också ha gått upp för styrelsen i brokonsortiet. De har nu börjat experimentera med lägre priser på olika sätt. De säger själva att de har fått en positiv reaktion från trafikanterna. Intäkterna ökade när priserna sänktes. Jag hoppas att detta leder till att också den danska regeringen, som hittills mycket aggressivt motsatt sig den här typen av förändringar, kan övertygas om att detta är en väg att fortsätta framåt.

Men det finns många andra viktiga saker också. Skattefrågan är oerhört viktig. Vi har en massa krångel och byråkrati. Jag vill nämna den mycket speciella frågan om taxikrånglet som bromsar integration för den del av kollektivtrafiken som denna utgör. Vi kommer att jobba aktivt med detta tillsammans med den nya danska regeringen vars åsikter vi ännu inte känner. Vi kommer att trycka på för att få en utveckling i den riktning som vi gillar.

Anf. 49 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag är mycket nöjd med det svaret. Jag skulle vilja påpeka att brofrågan är en ungdomsfråga, en klassfråga och en integrationsfråga. Det är även viktigt att de som vill studera på andra sidan sundet har råd att resa fram och tillbaka.

Om en sänkning av priserna till t.ex. en tredjedel av dagens pris skulle leda till en tredubbling av resandet över bron skulle det inte påverka avbetalningstakten för brobygget. Man har ju allt att vinna på detta. Fler skulle resa, och man skulle få större integrationseffekter till samma kostnad.

Det gläder mig att ni arbetar vidare med den här frågan och de andra integrationsfrågorna som statsrådet själv nämnde.

Anf. 50 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jag vill gärna understryka de icke ekonomiska aspekterna här också. Det är viktigt med brotaxor, och det är viktigt hur skatterna ligger. Men jag vill gärna lyfta fram frågan om krångel.

I dag är det nästan en livsuppgift att sköta sin vardag om man bor på båda sidor om sundet. Man måste lära sig svåra frågor som myndigheterna inte kan ge raka svar på. Om jag bor i Sverige och har en stuga i Sverige och arbetar i Danmark, var får jag då göra ränteavdrag? Är det där huset ligger men där jag inte har några inkomster? Eller är det där jag arbetar men inte har något hus? Vet banken det? Vet lokala skattemyndigheten det? Tyvärr är svaret ofta nej.

Vi har också den här konstiga taxibyråkratin – taxikrånglet. En svensk taxi får inte ta upp en svensk passagerare och köra hem honom, utan han måste ringa från Danmark till Sverige och beställa en taxi som kör tom över samtidigt som det går tomma svenska bilar på väg tillbaka. Det går inte att få en körning tur och retur, utan bilen måste gå tom ena vägen. Man måste betala två avgifter och smutsa ned miljön två gånger för att få en passagerare tur och retur över sundet. Så kan vi inte ha det.

Tjänstepension för ogifta

Frågestund

Anf. 51 TASSO STAFILIDIS (v):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Ingela Thalén. Den handlar om tjänstepensioner och i synnerhet om tjänstepensionerna för dem som är ogifta.

År 1998 fastställde kommunerna och landstingen ett nytt pensionssystem. Det fick den konsekvensen att de personer som inte var gifta fram till december 1997 inte omfattas av det här nya systemet och per automatik får en lägre pension. Det blir stora ekonomiska effekter av detta. Det kan uppgå till 150 000 kr för t.ex. en sjuksköterska som har jobbat inom vården i 20 år om man jämför med hennes kollega som har jobbat lika länge och varit gift.

Jag vill fråga statsrådet Ingela Thalén vilka åtgärder hon är beredd att vidta för att det inte de som är ogifta ska diskrimineras.

Anf. 52 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Jag måste nog be Tasso Stafilidis om ursäkt. Den här frågan var helt ny för mig.

Tjänstepensioner i kommunerna tillhör kanske inte riktigt det allmänna socialförsäkringsområdet. Om detta är en avtalsuppgörelse mellan de anställda i kommunerna och kommunerna som arbetsgivare ber jag att få återkomma i den frågan efter att ha analyserat den. Jag måste för min egen del skaffa den här kunskapen.

Anf. 53 TASSO STAFILIDIS (v):

Fru talman! Jag tackar för svaret och har förståelse för om frågan är helt ny för statsrådet.

Det är en tjänstepensionsfråga. Det är kommunerna och landstingen som har ansvar för den. Men jag skulle ändå rent principiellt vilja höra vad statsrådet har för synpunkter på att ogifta och gifta behandlas olika på det här sättet, framför allt när det gäller en retroaktiv behandling.

Anf. 54 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Jag ska inte gå in på den förhandling eller uppgörelse som uppenbarligen har skett mellan de båda förbunden och organisationerna inom det här avtalsområdet. Jag kan bara säga att i det allmänna tjänstepensionssystemet, dvs. i ålderspensionssystemet, förekommer inte den typen av olikheter.

Arbetsmarknaden i Öresundsregionen

Anf. 55 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Pagrotsky om krånglet i Öresundsregionen, som han själv uttryckte det. Den som inte är fast anställd utan arbetar deltid, på timvikariat eller frilansar i Öresundsregionen och inte arbetar i båda länderna under samma vecka och har en a-

kassa måste, enligt AMS sätt att se på saken, pendla mellan den svenska och den danska a-kassan. Arbejdsdirektoratet i Danmark ser däremot det här lite mer pragmatiskt. De har den åsikten att man är inskriven i a-kassan där man har sin huvudsakliga anställning.

Jag har ett exempel. En servitör som bor i Malmö har timvikariat och jobbar både i Sverige och Danmark men i regel inte på båda platserna under samma vecka. Han får lämna inträdesansökning och utträdesansökning till a-kassor innan de har hunnit verkställas. Jag undrar om statsrådet kan tänka sig att göra något åt saken.

Anf. 56 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Detta sätter fokus precis på det jag försökte säga i mitt förra inlägg. Det är ett oerhört krångel att leva sitt liv på två sidor om gränsen i samma arbetsmarknadsregion och på samma bostadsmarknad. Detta är saker som vi uppmärksammat sedan bron har börjat fungera och det blir allt vanligare att hitta detta. Vi måste lösa dessa problem i takt med att de dyker upp.

Den grundläggande frågan är att vi sedan några år tillbaka har en ordning som innebär att alla försäkringssystem som har att göra med jobbet följer det land där man arbetar, i det här fallet Danmark.

Allt som gäller sjukvård, bostadspolitik och barnbidrag följer det land där man bor. Gränsen är svår att dra i det enskilda fallet.

Både svenska och danska arbetsförmedlingsmyndigheter och socialförsäkringsmyndigheter jobbar nu med att skapa smidigare lösningar. Jag beklagar att det inte har skett tidigare, men det är först nu som det har blivit kraft i frågorna och man har fått motivation att prioritera detta.

Detta måste bli bättre. Så här får det inte fortsätta.

Anf. 57 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Fru talman! Tack för svaret. Jag har tidigare ställt den här frågan till Björn Rosengren. Jag fick då ett skriftligt svar som sade att Björn Rosengren inte fann några skäl över huvud taget att göra något åt situationen.

Jag tycker att det rimmar illa med högtidstalen om en integrerad arbetsmarknad. Det är självklart att det är problematiskt att lösa vissa delar. Men det faktum att man i Danmark har en mer pragmatisk syn på vilken a-kassa man ska vara skriven i än vad vi har i Sverige tycker jag att man borde kunna titta närmare på för att försöka lösa.

Anf. 58 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s):

Fru talman! Jag föredrar att närma mig den här frågan principiellt. Detta är inte mitt sakområde, lika litet som socialförsäkringsfrågorna i det här området är det.

Det här är ett problem som återkommer på område efter område. Det är helt fel att säga att man på svensk sida inte har tagit det här på allvar.

Vi driver på. Vi vill ha enklare lösningar. I Sverige har vi högre krav på enkelhet när det gäller byråkratisk ordning än vad man har på dansk sida. Först nu har det blivit tryck på detta också i Danmark. Vi är inte felfria. Vi har också bidragit till krånglet. Men när jag träffar min danske kollega är det normalt vi som kommer med krav på förändringar och smidigare lösningar. Vi vill ha en hemvistprincip som gör att alla för-

måner följer de regler som gäller där man bor. Det är klart och enkelt och redigt. Så hade vi det förut.

I Danmark åberopar man gemensamma EU-regler som ger andra resultat och som har skapat de här gränsdragningstvisterna. Vi måste lösa detta – ju förr, desto bättre – på ett sätt som är enkelt för alla inblandade arbetsgivare och löntagare så att det blir enkelt och naturligt att ta ett extraknäck på den ena sidan även om man har sitt fasta jobb på den andra.

Vården i Norrlandslandstingen

Anf. 59 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till socialministern.

I partiledardebatten häromdagen talade statsministern om den dåliga vården i det borgerligt styrda Stockholms läns landsting. Sanningen är att förhållandena är ännu sämre i de s-styrda Norrlandslandstingen. Där får man t.ex. vänta fyra år på en hörapparat på vissa ställen.

Jag vill fråga socialministern: Är socialministern beredd att verka för att samtliga landsting i landet inför en rätt att söka vård i annat landsting om det egna inte kan erbjuda vård i rimlig tid?

Anf. 60 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Det var modigt av Yvonne Ångström att just i dag ta upp frågan om hur det egentligen ligger till i Stockholms läns landsting.

Situationen är den att politikerna i Stockholms län ska ha beröm på några områden. Det handlar om ett antal ganska få diagnoser där man i dag inte har några väntetider. I övrigt är Stockholms sjukvård ett moras. Det finns ingen barnsjukvård som fungerar. I dag är tidningarna fyllda av kritik för att barnsjukvården har kollapsat. Primärvården i Stockholms län är usel. Vi har ingen barn- och ungdomspsykiatri att tala om.

På punkt efter punkt när det gäller övriga områden är Stockholms läns sjukvård mycket bristfällig. En undersökning som Svenskt näringsliv, alltså gamla SAF, har gjort visar att när det gäller patienternas förtroende för sjukvård kommer Västmanland först, därefter följer Jönköping och Blekinge. Stockholms län kommer långt ner.

Medborgarna i Stockholms län har förlorat förtroendet för sjukvården i Stockholms län.

Jag är beredd att verka för att vi inte ska ha några väntetider när det gäller behandlingar i sjukvården. Ingen ska behöva vänta mer än tre månader. Det är det vi nu arbetar med oavsett vilken del av Sverige vi talar om.

Anf. 61 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp):

Fru talman! Det låter ju bra att man är modig. Jag hade faktiskt inte läst detta.

Jag håller fast vid att det är uselt i många Norrlandslän. Jag tackar för att socialministern är beredd att verka för att vi ska ha högst tre månaders väntetid, och hoppas att det dröjer väldigt kort tid innan det blir genomfört.

Prot. 2001/02:53
17 januari

Frågestund

Anf. 62 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Ingela Thalén som handlar om etiska aspekter på premiepensionsfonder.

Jag har skrivit motioner om det några gånger.

I Sverige har man skrivit under flera internationella konventioner, bl.a. barnkonventionen, men föregår med mycket dåligt exempel genom att det inte finns konsumentupplysning om premiepensionsfonderna. Det finns inte heller uppställda etiska krav som premiepensionsfonderna måste hålla sig till när de väljer företag att investera i.

Några fonder kallar sig etiska, vilket innebär att de inte placerar pengar i fonder som bygger på verksamhet som alkohol, tobak och vapenproduktion. Men om man råkar satsa på en fond som investerar i företag som anställer barnarbetare t.ex. eller har koppling till barnporno-grafi får man inte veta det.

Den fond som det ändå fanns hopp om var premiesparfonden där man hamnade om man inte valde själv. Man menar att den skulle ägna sig åt mindre risktagande och att det därmed skulle bli mindre risk för icke etiska placeringar. Nu ska ju den fonden också ägna sig åt mer risktagande.

Ämnar statsrådet ta itu med den här frågan?

Anf. 63 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Frågan om premiepensionsfonderna ligger under Finansdepartementet, men med min bakgrund kan jag nog ändå ha en viss uppfattning om frågan rent allmänt.

Allmänt sett är det min uppfattning att alla fonder, också de som normalt inte kallas vare sig humanfonder eller annat, ska deklarerat vad man har för uppfattning när det gäller placering av pengar.

Även om man har för avsikt att placera pengar i s.k. riskområden finns det all anledning att också deklarerat vad man har för uppfattning om hur man placerar sina pengar. Jag tycker också att det finns skäl för oss konsumenter att ha en mycket tydlig uppfattning om frågor som barnarbete och annat som man är motståndare till inte bara här i Sverige utan också ute i världen.

Jag ska med glädje ta upp en diskussion med finansministern om denna fråga.

Anf. 64 KERSTIN-MARIA STALIN (mp):

Fru talman! Tack för svaret, och tack för att statsrådet tar upp detta med finansministern.

I England kräver regeringen att alla engelska pensionsfonder deklarerar *social, ethical and environmental policies*. Vi skulle här i Sverige kunna börja med att prenumerera på deras uppgifter. Det är i alla fall en väg att börja. Vi skulle också kunna ta uppgifter via Fair Trade Center. De har flera uppgifter.

Det är faktiskt inte så att alla av sig självt deklarerar hur de använder pengarna. Många människor försöker förgäves ta reda på det. Inte ens Carl Bildt visste som styrelseledamot vad Lundin Oil höll på med. Hur ska då alla kunna veta detta?

Det behövs faktiskt en konsumentupplysning som premiepensionsmyndigheten står för.

Prot. 2001/02:53
17 januari

Frågestund

Anf. 65 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Jag håller med Kerstin-Maria Stalin om att det kan finnas skäl för premiepensionsmyndigheten och andra granskande myndigheter att se till att de fonder som är möjliga att välja lämnar så god information som möjligt, inte bara om sin utveckling när det gäller placering och avkastning, utan också om vilken typ av områden man har för avsikt att placera pengar i.

Detta är en fråga för myndigheten och för det departement som har ansvar för myndigheten. Jag kan ta upp frågan med min kollega.

Kompletteringsutbildning för invandrare

Anf. 66 EVA ARVIDSSON (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Mona Sahlin.

Samhället i dag är i stort behov av både lärare och vårdpersonal. Samtidigt missar vi att ta till vara den resurs som invandrare och flyktingar utgör med utbildningar och yrkeserfarenheter från sina respektive hemländer.

I S-kvinnors program för integration och mångfald skriver vi att språkkunskaper är en merit, men att även annan kunskap och kompetens – praktisk, teoretisk och social – är meriter att värdesätta och ta till vara.

För att man ska komma ut i arbetslivet behövs det ofta kompletterande utbildningar. Det bästa sättet att så snabbt som möjligt lära sig svenska språket är att varva den teoretiska undervisningen i svenska och samhällskunskap med praktiskt arbete på en arbetsplats.

I dag finns det flera goda exempel på ovanstående, t.ex. rekryteringsprogram för lärare med invandrabakgrund och vårdutbildningar där praktik varvas med undervisning i svenska och samhällskunskap.

Men platserna räcker inte till.

Min fråga är: Vilka åtgärder tänker statsrådet vidta för att göra det möjligt för personer med utbildning och yrkeserfarenhet från andra länder att få den komplettering som eventuellt behövs samt för att låta fler få möjlighet till praktik på en arbetsplats under tiden som de lär sig svenska?

Anf. 67 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Först vill jag bara helt och fullt hålla med om beskrivningen, inte bara därför att Sverige kommer att stå inför en bristsituation när det gäller arbetskraft utan också därför att det är en fråga om mänskliga rättigheter. Det är också ett ansvar för Sverige att verkligen visa att vi både kan och vill ta till vara alla människors kompetens och att vi vågar motarbeta den diskriminering som utan tvekan existerar på vår arbetsmarknad i dag.

Jag har med glädje följt de här exemplen, ibland i försök och ibland i arbetsmarknadsprogrammen, där språk, validering och påbyggnad på utbildning kombineras samtidigt som man får praktik på en arbetsplats. En av de diskussioner som vi för med AMS handlar om hur man ska

kunna bygga ut precis det som Eva Arvidsson tar upp som exempel. Dessutom vill jag bara nämna att de försök som har gjorts med valideringen, alltså att man snabbt översätter utbildning utomlands i Sverige och ger en snabb påbyggnad för att dessa personer ska kunna börja praktisera, t.ex. inom läraryrket och sjukvården, är precis det som vi ska utveckla nu.

Anf. 68 EVA ARVIDSSON (s):

Fru talman! Jag tackar för ett mycket bra svar.

Jag känner till Valideringsutredningen, och jag tycker att de förslagen är bra. När valideringen är gjord är kompletteringsutbildningen väldigt viktig. Jag hoppas också att det tar fart ute i kommunerna, så att man verkligen kommer i gång med valideringen.

Eftersom min fråga rör flera olika departement hoppas jag att det är precis samma sak med integrationsarbetet som med jämställdhetsarbetet, att det genomsyrar alla frågor.

Vad som oroar mig är att bra utbildningar som leder till arbete kan läggas ned, trots att de allra flesta som genomgår dem får arbete. Det finns exempel på det. Argumentet för nedläggningen är att utbildningen kostar för mycket, även om den bara är knappt ett år och man får en vårdbiträdesutbildning och får ett arbete. Jag tror inte att man väger in effekterna av utbildningen när man säger att den kostar för mycket. De allra flesta får ett arbete efteråt, och de får inte bara ett arbete och en inkomst, utan de får arbetskamrater, och man uppnår integration.

Anf. 69 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Först vill jag bara försäkra Eva Arvidsson om att integrationsfrågorna absolut måste finnas, och finns, i samtliga departement om de verkligen ska få det genomslag som de behöver. Det är också fallet i den socialdemokratiska regering som nu sitter.

Men jag vill också ge Eva Arvidsson rätt genom att uttrycka mig ungefär så här: Det finns verkligen skäl att se över finansieringsfrågorna när det gäller den här typen av utbildning. Det är också min bild att detta lönar sig på alla sätt, för de individer som det handlar om, för de arbetsgivare som är berörda och därmed också för staten som får lägre kostnader inom andra samhällssystem. Det här är orsaken till att vi nu med intresse ser inte *om* utan *hur* vi kan sprida de goda erfarenheter som vi har i dag.

Mervärdesskatt på skidliftar

Anf. 70 OLA SUNDELL (m):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Ulrica Messing. Min fråga berör detta med mervärdesskatten på skidliftar.

Som det är i Sverige i dag är mervärdesskatten tolv procentenheter. I grannlandet Norge är det inga procentenheter alls – det är noll. I Europa i övrigt är det 6 %. Eftersom Ulrica Messing också är ansvarig för konkurrensfrågor vill jag ställa en fråga: När tänker regeringen ta bort den här ryggsäcken och ge mer konkurrensneutrala villkor för vinterturismen i Sverige?

Anf. 71 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Ola Sundell ställer frågan till rätt person. Jag är inte bara ansvarig för konkurrensfrågor och idrottsfrågor utan också för turismen.

Jag är medveten om det problem som Ola Sundell beskriver, och historien är den att när vi höjde momsen på kollektivtrafik för flera år sedan sågs skidliftar som en del av kollektivtrafiken. Det synsättet kan man ifrågasätta så här i efterhand. Man kan undra varför inte slalom jämföras med andra idrotter. Man gjorde inte det då.

Vi är medvetna om den orättvisa som många anläggningar i Sverige nu upplever i och med den moms som höjdes i och med att momsen på kollektivtrafiken höjdes, och vi tittar på hur det kom sig att man inte såg slalom som en idrottsgren som alla andra.

Jag vet att en sänkning av momsen på skidliftarna skulle kosta 28–30 miljoner kronor, och det är klart att en sänkning av momsen på skidliftar också skulle innebära stora förutsättningar för många av våra skidanläggningar att få ett ökat antal besökare. De är stora turistattraktioner. De är också viktiga som motorer för en regional utveckling i både Idre och Sälen och på många andra håll. Så jag är medveten om den orättvisa som finns.

Anf. 72 OLA SUNDELL (m):

Fru talman! Det är ju bra att vara medveten och att beskriva historien och vad som har varit, men nu finns den här situationen. Alla de här orterna lider av de högre kostnader just för liftkort.

Jag upprepar frågan till Ulrica Messing: När blir det krafttag för att visa att man vill åtgärda det här och skapa mer konkurrensneutrala villkor för vinterturismen?

Anf. 73 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Det är alldeles nyligen som SLAO uppvaktade regeringen med anledning av det här, så det är absolut ingen fråga som har dragits i långbänk. Efter den uppvaktningen, efter den satsning som vi nu gör på turismen i den regionalpolitiska propositionen och efter den översyn som nu äger rum, där vi tittar på hur det kan komma sig att man inte har sett slalom som en idrott utan har betraktat slalom som en del av kollektivtrafiken, är vi också beredda att fatta beslut utan att dra frågan i långbänk. Det sker inom kort, efter den uppvaktning som vi nu har haft.

Kollektivtrafiken i glesbygden

Anf. 74 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Jag har en fråga till Ulrica Messing.

För att underlätta möjligheterna till arbete och studier för dem som bor i glesbygd och landsbygd vill regeringen utveckla möjligheterna till arbetspendling i större arbetsmarknadsregioner. Det förutsätter att det finns en fungerande kollektivtrafik när det gäller buss och tåg och även att de som måste ta bilen har rimliga kostnader för att kunna ta sig till sitt arbete.

De kollektiva trafikbolagen ägs av landsting och kommuner, och många har dålig ekonomi. De köper t.o.m. tåg som inte fungerar. Om det beror på dålig ekonomi eller på okunskap vet jag inte, men det är sådant som händer. Busslinjer läggs ned i många av de här företagen. Min fråga blir då till ministern: Hur ser ministern på de regionala trafikbolagens utveckling och möjlighet att ge den här servicen, som är så viktig och nödvändig?

Anf. 75 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! I den proposition om regional tillväxt som riksdagen ställde sig bakom så sent som i december förra året ger vi en rad tydliga uppdrag till Rikstrafiken, och vi skriver också långtgående formuleringar om vikten av att vi alla blir bättre på att samarbeta och samverka över kommungränser och över länsgränser. Det kan handla om samverkan för servicefrågor. Det kan handla om samverkan när det gäller arbetsmarknadsfrågor men också, naturligtvis, när det gäller kollektivtrafiken.

Vi ser i dag att länstrafikbolagen har svårt att förhandla över länsgränser. Owe Hellberg och jag bor ju i ett län som är exempel på det. Det är väldigt dyrt att pendla mellan Gävleborgs län och Uppsala län trots de relativt korta avstånden.

Vi har pekat med hela handen i den regionalpolitiska propositionen. Länstrafikbolagen måste ta sitt ansvar och se till att kommunikationerna fungerar inom länet och mellan länen om man verkligen vill uppnå målet att människor ska kunna bo på en plats och arbeta på en annan och öka möjligheterna för pendling.

Anf. 76 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! I infrastrukturpropositionen, som Vänsterpartiet och Socialdemokraterna har gjort en överenskommelse om, har vi på Vänsterns initiativ anslagit 3–4 miljarder till inköp av tågsätt, bussar, transportfordon för att öka de regionala trafikbolagens möjligheter att göra det här på ett bättre sätt. Däremot finns det inget stöd till själva driften.

Jag tror faktiskt att staten måste vara med och se till att det här fungerar på ett bättre sätt. Det är inte bara en kommunal fråga och en landstingsfråga, för det handlar om människors möjligheter att ta sig till jobbet, och det är det vi lever av allihopa.

Anf. 77 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Jag tror kanske inte att all politik blir bättre för att den förs på nationell nivå. Det finns ju i en rad andra frågor ett ökat tryck från kommunpolitiker och landstingspolitiker när det gäller att de ska få större möjligheter att vara med och påverka besluten och ta del av de pengar som finns för kommuner och för län.

Vi måste naturligtvis någon gång bestämma oss för var vi tror att besluten fattas bäst och varför. Vi har dragit den gränsen när det gäller infrastrukturen. Det har varit tydligt i den infrastrukturpolitiska propositionen. Vi har också markerat i den regionalpolitiska propositionen att vi ser ett behov av större ansvar lokalt och regionalt, men också större möjligheter till flexibla lösningar kring samverkan lokalt och regionalt.

Jag menar att om var och en av oss utifrån våra förtroendeuppdrag tar de möjligheter och det ansvar som medborgarna förväntar sig av oss så är det inte beslutsformen i sig det är fel på utan möjligen lusten att ta ansvar.

Prot. 2001/02:53
17 januari

Frågestund

Felbehandlingar och kvalitetsbedömning inom hälso- och sjukvården

Anf. 78 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Jag har en fråga till socialministern.

I ett frågesvar den 14 november förra året svarade han att han skulle titta på om det finns behov av att närmare se över regleringen kring det förhållandet, som jag pekade på i min fråga, att anmälningar om felbehandling inom hälso- och sjukvården inte alltid kan prövas nöjaktigt på grund av att den som anmälts på olika sätt undandrar sig samarbete kring utredningen av ärendet. Nu frågar jag om de här helgerna möjligen har gjort att socialministern har kommit på några tankar om huruvida det möjligen behövs att man tittar på den här problematiken.

Anf. 79 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Jag får väl ge samma svar i dag som jag gav den 14 november, nämligen att det finns anledning att se över frågan om hur man hanterar detta. Vi har inte tagit något sådant initiativ. Frågan är vem som ska göra det, om det är Socialstyrelsen eller någon annan som ska se över detta. Det får vi återkomma till.

Anf. 80 HENRIK S JÄRREL (m):

Fru talman! Då skulle jag nog med lite skärpa vilja uppmana socialministern att ta tag i det här och trots allt titta lite på frågan. Det finns nämligen människor som kommer i kläm därför att deras ärenden inte kommer till behandling inom nöjaktig tid.

Låt mig då ställa en följdfråga som rör kvalitetsprövning av vården: Är socialministern och regeringen möjligen intresserade av att medverka till att vi får ett oberoende kvalitetscertifieringsinstitut eller något slags organ som helt oberoende av regeringsmakt och riksdagsmakt kan granska kvaliteten i vården, både bland privata och bland offentliga vårdgivare?

Anf. 81 Socialminister LARS ENGQVIST (s):

Fru talman! Det var en annan fråga. Ett kort svar på den frågan är att jag har svårt att se varför vi inte skulle kunna använda de institut vi har för att pröva kvaliteten. Socialstyrelsen är tillsynsmyndighet för sjukvården, och Socialstyrelsen har också en skyldighet att följa kvalitetsutvecklingen och redovisa den. Tillsammans med Landstingsförbundet kan Socialstyrelsen hitta det material som behövs för att kunna göra en öppen redovisning där man också jämför kvaliteten inom olika delar av sjukvården. Jag tror inte att det behövs ett särskilt institut för detta. Vi har redskapen för det. Det som hittills har saknats har varit ett bra underlag för sådana studier, men det håller på att tas fram av Landstingsförbundet.

Frågestund

Anf. 82 BIRGITTA AHLQVIST (s):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Mona Sahlin.

Vi använder oss mer och mer av elektrisk utrustning som alstrar elektromagnetiska fält. Vi vet inte med säkerhet vad det här kan innebära för vår hälsa. Men klart är att många människor upplever sig lida av det man kallar elöverkänslighet. Detta blir alltmer vanligt på arbetsplatserna.

Vad gör statsrådet för att åtgärda den här arbetsmiljöfrågan?

Anf. 83 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Det är inte lika lätt att svara rakt och enkelt som det är att ställa frågan vad statsrådet gör för att åtgärda detta, när forskningen är långtifrån överens om vad "detta" är – vad som är farligt och vad som eventuellt orsakar reaktioner.

Hur som helst är detta ändå ett problem för många individer som upplever stora problem med elektromagnetisk strålning. Vi vet också att det förekommer ett stort arbete på många arbetsplatser där man så långt det bara går försöker anpassa arbetsstationer så att också människor som upplever sig lida av elektromagnetisk strålning ska kunna fortsätta att arbeta vidare.

Vi har hur som helst inlett ett arbete mellan flera departement för att se på hela frågeställningen. I och med mobiltelefonstrålningen och diskussionen om masterna och deras eventuella strålning har regeringen känt att vi behöver skaffa oss ett bättre helhetsgrepp över hur forskningen och reglerna ser ut så att vi kan återkomma med en mer samlad syn på detta. Det hoppas vi kunna göra inom relativt kort tid.

Anf. 84 BIRGITTA AHLQVIST (s):

Fru talman! Tack för det svaret! Jag förstår att detta inte är någon lätt fråga. Den berör också många departement, eftersom det rör sig om forskning på det här området.

Eftersom man inte har hittat dessa samband kan man alltså inte fastställa diagnoser, så de människor som lider av elöverkänslighet kan inte få detta klassat som arbetsskada i dag. Därför finns det ytterligare ett stort problem, ett ekonomiskt problem, för dessa människor. Det vill jag också skicka med statsrådet i den fortsatta behandlingen av frågan: Hur ska de ekonomiskt få kompensation för den här typen av arbetsskada?

Anf. 85 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Nu är det inte säkert att detta går att beskriva så enkelt som att det skulle vara just en arbetsskada. Jag kan bara upprepa att den här frågeställningen är svår. Jag är väl medveten om att det finns många människor som tycker sig, rätt eller fel, lida av det man kallar elektromagnetisk strålning. Hela diskussionen om strålning får också ännu större relevans när mobilmasterna och deras lokalisering är uppe till diskussion. Av de skälen behöver vi se på detta – för individernas skull, men också för att få veta hur samhället påverkas av strålning, vilket vi tyvärr i dag inte vet tillräckligt mycket om, åtminstone inte så mycket

Olyckor vid övergångsställen

Frågestund

Anf. 86 AMANDA AGESTAV (kd):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till statsrådet Sahlin.

För en tid sedan, jag tror att det var för två år sedan, infördes lagen om gångtrafikanTERS företräde vid oBEvakade övergångsställen. Nu kommer massor med rapporter om att antalet olyckor vid just oBEvakade övergångsställen ökar. Då är min fråga om regeringen planerar någon utvärdering eller översyn av den här lagen.

Anf. 87 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag får be Amanda Agestav om ursäkt. Nog för att jag är ansvarig för många frågor i regeringen, men till integration och arbetsmiljö hör kanske inte riktigt frågeställningen om hur olyckorna eventuellt har utvecklats vid övergångsställen. Det är min kollega Björn Rosengrens område. Men jag vidarebefordrar gärna frågeställningen till honom.

Arbetsstillstånd för utländska enmansföretag

Anf. 88 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Fru talman! Enligt medierna anser Byggnadsarbetareförbundets organisationer i Skåne att utländska, lagligt verksamma småföretag, enmansföretag, borde skrämmas bort och tas väck från svensk arbetsmarknad. Byggnadsarbetareförbundets representanter genomför därför passkontroller som saknar laglig grund. I en radiosändning talade en facklig representant t.o.m. om polisanmälningar.

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att stävja detta minst sagt osmakliga ofog som pågår?

Anf. 89 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Det har också framgått i nyhetssändningarna att man från centralorganisationens sida har konstaterat, vilket är helt riktigt, att kontroll av pass är en polisiär uppgift. Nu är det så att Byggnadsarbetareförbundet medverkar i underlag som medger arbetsstillstånd i Sverige. Man har som en del i detta underlag rätt att vara med och kontrollera just arbetsstillståndet, men inte att kontrollera huruvida en person har pass eller inte. Det har också framkommit alldeles tydligt att om man finner att någon olagligt uppehåller sig på arbetsmarknaden eller utför arbete olagligt så ska detta polisanmälas. Man ska inte agera på något annat sätt än att göra en polisanmälan.

Anf. 90 CARL-ERIK SKÅRMAN (m):

Fru talman! Passkontroll är mycket riktigt, som statsrådet säger, en polisiär uppgift. De aktuella fackliga organisationerna har tydligen tagit sig för att ta arbete från polisen, och det på ett sätt som ytterligare under-

bygger främlingsfientligheten i landet. Att polisen i det här fallet reagerar negativt är lätt att förstå.

Vore det inte naturligt att regeringen såg till att dessa olagliga fackliga privatpoliser stoppades?

Anf. 91 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Jag tycker att den här diskussionen drar i väg åt fel håll. Det har konstaterats att detta är en polisuppgift. Om man får veta att personer befinner sig olagligt på arbetsmarknaden – oavsett om man är facklig företrädare eller annan person – finns det anledning att anmäla detta till polisen. Sedan får polisen göra en undersökning. Detta har också klarlagts från den fackliga centralorganisationens sida.

Punktskrift

Anf. 92 SONJA FRANSSON (s):

Fru talman! Jag vill vända mig till socialförsäkringsminister Ingela Thalén. Det gäller en fråga som jag har frågat ministern om tidigare, nämligen möjlighet för vuxna människor som förlorar sin syn att få lära sig ett nytt skriftspråk, dvs. punktskrift.

Jag har fått ett svar från ministern där det framgår att det är alla människors rätt att få tillägna sig ett skriftspråk, och det är samhällets skyldighet att medverka till att var och en får ett skriftspråk. Det är grundläggande för utbildning och studier i arbetslivet och för att i övrigt kunna delta i samhällslivet. Ministern har för avsikt att bjuda in berörda myndigheter.

Jag tackar för svaret. Det är mycket bra och glädjande.

Arbetet i Punktintensiven berör en liten grupp människor. Det krävs centrala avtal av myndigheter; försäkringskassa eller arbetsförmedling. Det här är ett bra exempel på svårigheter att få centrala avtal med myndigheter där arbetsuppgifter delegeras ut. Jag undrar om ministern i det här samtalet skulle kunna ta upp en principdiskussion om hur så små grupper med så stort behov av avtal med centrala myndigheter ska hanteras.

Anf. 93 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Angående den sista infallsvinkeln kan jag konstatera att den typen av frågor är föremål för diskussion när det gäller hela området som berör arbetslivsinriktad rehabilitering. Med anledning av det elva-punktsprogram som regeringen har lagt fram för riksdagen, och som riksdagen har ställt sig bakom, pågår ett arbete i vid mening.

När det gäller just punktskrift har jag, precis som Sonja Fransson sade, blivit uppmärksamman på frågan av dels de berörda, dels Sonja Fransson. Jag kommer att inbjuda inte bara myndigheter utan också andra berörda för en diskussion om på vilket sätt man ska hantera den gråzon som finns mellan medicinsk rehabilitering av synskadade och arbetslivsinriktad rehabilitering så att de som faktiskt vill arbeta också ska ha möjlighet att göra det.

Anf. 94 SONJA FRANSSON (s):

Fru talman! Tack för svaret. Det gläder mig mycket. Jag ser fram emot den kontakten.

När blir det av? Det brinner i knutarna när det gäller Punktintensiven. Om inte Punktintensiven får några signaler måste ett projekt avvecklas i mars månad.

Frågestund

Anf. 95 Statsrådet INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Jag kan inte säga exakt vilken dag, men det handlar om några veckor.

Miljövänligt skogsbruk

Anf. 96 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Ulrica Messing. Jag vill knyta an till en färsk rapport som, jag tror, presenterades i går som handlar om hur väl det svenska skogsbruket lever upp till höga miljöambitioner.

I det här sammanhanget bör vi ge en eloge till enskilda skogsägare, skogsindustrin och miljöorganisationer. Förklaringen är det fria skyddet, de fria avsättningarna, av värdefull skogsmark. Det finns också utredningar som tyder på att skogsbruket inte är långsiktigt hållbart.

Vilka åtgärder är aktuella för att ändra på situationen? Staten har ju ändå det grundläggande ansvaret för frågorna och för att vi får en långsiktighet i skogsbruket.

Anf. 97 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Precis som Harald Nordlund vill jag ge en eloge till alla de enskilda, stora och små, skogsägare och miljöorganisationer som i den utredning som har lagts fram har visat att kunskap lönar sig i längden. Det är väldigt roligt att så mycket av frivillig avsättning och frivilligt engagemang finns bland våra skogsägare.

Det finns två frågor som det finns anledning för oss att fortsätta att diskutera och vara lite bekymrade över som Skogsstyrelsen pekar på i sin utvärdering. Den ena frågan handlar om återväxten, och den andra frågan handlar om röjningen.

Skogsstyrelsen har själv föreslagit en rad konkreta åtgärder, bl.a. att öka spridningen av information och kunskap om ny teknik till små och stora skogsägare och därmed också öka medvetenheten om återväxten. Ett av skälen till att återväxten inte är så hög som den borde vara är att alltför många har haft en tilltro till en naturlig återväxt där den inte har fungerat.

Jag tänker läsa utredningen ordentligt. Vi ska analysera alla förslagen som Skogsstyrelsen har lagt fram. Sedan får vi återkomma.

Anf. 98 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Utöver de frågor som statsrådet Messing pekar på, återväxt m.m., är ju lagstiftningsfrågorna inte oväsentliga. Det pågår planer på förändringar därvidlag. Jag tänker på skogsvårdslagstiftningen och länsstyrelsernas roll.

Anf. 99 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Av den information som jag har fått vid genomgången med Skogsstyrelsen i början av veckan, och med det jag själv jag har hunnit läsa i rapporten och de konkreta förslag som Skogsstyrelsen har lagt fram, ser jag i dag inga stora skäl för att göra en stor kursändring i lagen. Vi har gjort en bedömning i riksdagen att miljömålen och produktionsmålen är jämställda. Om vi ska nå upp till de målen handlar det mer om att justera vägen dit, fundera över hur vi kan använda mer av tekniken med satellitbilder, information, fältbesök osv. och andra frågor som Skogsstyrelsen har lyft fram.

I dag har jag ingen uppfattning om att det behövs stora justeringar i politiken eller i skogsvårdslagen.

Jag ska läsa utvärderingen än mer noggrant. Vi planerar att återkomma till riksdagen under hösten med konkreta förslag till ändringar utifrån det material som Skogsstyrelsen nu har lagt fram.

Biltestverksamheten

Anf. 100 LENNART KLOCKARE (s):

Fru talman! Jag vill ställa min fråga till statsrådet Messing.

Den nya regionalpolitiken bygger på regionernas egna resurser för tillväxt och utveckling. Men för att det ska fungera får detta inte motarbetas av någon statlig myndighet. De senaste dagarna har det rapporterats om kraftiga höjningar av krav och ökad byråkrati när det gäller biltestverksamheten som pågår i Arvidsjaur och Arjeplog. Dessa orter är helt beroende av verksamheten. Skulle Vägverkets krav stå kvar riskerar hela verksamheten att flytta till Finland, där man är beredd att öka verksamheten.

Det här skulle naturligtvis få förödande konsekvenser för Arvidsjaur och speciellt för Arjeplogs kommun med lite över 3 000 invånare som skulle tappa 355 arbetstillfällen – och där gruvnäringen nyligen lades ned.

Jag undrar om regeringen tänker försöka vidta några åtgärder.

Anf. 101 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Skälet till att biltestverksamheten har fått problem är den nya lag som trädde i kraft i höstas. Där betraktas bilverksamheten på ett annat sätt. Tidigare betraktades de bilar från andra delar av Europa som kördes upp till Arjeplog och Arvidsjaur som turistvagnar. Då beskattades de på ett visst sätt. Med den nya lagen krävs det nu att bilarna är både försäkrade, beskattade och besiktigade. Det har fått orimliga konsekvenser.

Jag vill verkligen be dem som är inblandade om ursäkt för detta. Det har aldrig varit meningen. Det är klart att vi är måna om den viktiga biltestverksamhet som finns i Arjeplog och Arvidsjaur. Den har dessutom en stor potential att växa och utvecklas. Vi har gett Vägverket ett uppdrag att tillsammans med de inblandade i både Arvidsjaur och Arjeplog, och självklart inblandade från andra länder, komma med förslag till en lösning för att göra ett undantag för denna testverksamhet så att den inte kolliderar med den nya lagen. Jag utgår från att de gör det inom kort.

Anf. 102 LENNART KLOCKARE (s):

Fru talman! Tack för svaret. Jag är tacksam att Ulrica Messing kunde svara på frågan. Den ligger väl egentligen på näringsministerns bord, men statsrådet verkar väl insatt i frågan.

Kan jag tolka Ulrica Messing så att regeringen kommer att samla berörda instanser, bl.a. Vägverket, för att finna en lösning som gör att biltestverksamheten kan vara kvar i Norrbotten?

Anf. 103 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Fru talman! Ja, så kan Lennart Klockare tolka mig.

Jag kan dessutom lägga till att inom några veckor kommer regeringen att föreslå en utredningsman eller -kvinna, utifrån de förslag som vi lade fram i den regionalpolitiska propositionen, som vi ger ett uppdrag att vara en förhandlingsperson mellan intressenter från olika länder, intressenter från bilverksamheten och självfallet ansvariga i Arjeplog och Arvidsjaur för att de gemensamt ska komma med synpunkter till oss på vad som behöver göras så att verksamheten får den chans att växa som vi ser att den har en potential att göra.

Anf. 104 TALMANNEN:

Detta fick bli det sista inlägget i denna frågestund, därför att vi nu har förbrukat tiden. Hade alla strikt hållit sig till enminutsgränsen hade vi hunnit med ett par frågor till.

Jag vill be att få tacka kammarans ledamöter och regeringens företrädare för deras medverkan.

Frågestunden är avslutad.

8 § (forts. från 6 §) Regional samverkan och statlig länsförvaltning (forts. KU7)

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

Anf. 105 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är bra att Mats Einarsson nu har klargjort partiets principiella inställning när det gäller den regionala självstyrelsen. Men jag är något förvånad över att man inte på något sätt markerat denna inriktning i utskottets betänkande. Det kunde ju, med den förklaring som Mats Einarsson tidigare gav, ha varit befogat med åtminstone ett särskilt yttrande för att förklara detta.

Sedan säger Mats Einarsson att det här med Skåne och Västra Götaland är bra. Det är roligt att Mats Einarsson tycker att det är bra, men faktum är att vi andra fyra partier som var för PARK fick jobba för att hitta den här lösningen, medan Vänsterpartiet inte lyfte ett finger för att få den lösningen till stånd.

Anf. 106 MATS EINARSSON (v) replik:

Fru talman! Våra minnesbilder av diskussionen och överläggningarna i utskottet skiljer sig tydligen en del från varandra. Såsom jag kommer ihåg det var jag personligen mycket involverad i våra intrikata diskussioner om hur propositionsordningarna skulle se ut för att möjliggöra det beslut som så småningom ska fattas och som innebär att vi kan fortsätta

med försöksverksamheten i Skåne och Västra Götaland. Jag vill bestämt tillbakavisa att vi på något sätt har varit passiva i den här frågan.

Anf. 107 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! I första skedet när det gällde beslutsordningen var Vänsterpartiet aktivt, men sedan upphörde denna aktivitet. Vänsterpartiet deklarerade också klart och tydligt att Skåne inte skulle få någon särlösning. Men tack vare att vi lyckades hitta en beslutsordning som innebar att Skåne skulle få en särlösning föll också Västra Götaland ut. Hade vi följt Vänsterpartiets linje hade det inte blivit något.

Anf. 108 MATS EINARSSON (v) replik:

Fru talman! Hade majoriteten följt Vänsterpartiets linje hade det blivit ett oerhört bra betänkande.

När det gäller en särlösning för Skåne var vi motståndare till en propositionsordning som skulle leda till att enbart Skåne skulle få fortsätta, av någon märklig anledning, med hänsyn till Moderaterna. Det är vi motståndare till. Vi hade olika förslag till hur detta skulle uppnås.

Nu blev det som det blev. Ur estetisk synpunkt är denna propositionsordning inte idealisk, men resultatet torde bli sådant att det avspeglar de faktiska majoriteterna i den här kammaren. Det är ändå det viktiga.

Anf. 109 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Den generella välfärden bygger på värderingar om solidaritet, omtanke, rättvisa och jämlikhet. Utformningen av välfärdspolitiken har skett utifrån övertygelsen att människor har vissa grundläggande sociala rättigheter och att det är ett offentligt ansvar att garantera dessa rättigheter. Vår välfärdsmodell, den generella välfärdspolitiken, förenar jämlikhet och förmåga till förnyelse och tillväxt. Det finns därför också ett mycket brett stöd för välfärdspolitiken i Sverige.

En väsentlig del av uppbyggandet av välfärdspolitiken har varit möjligheterna att anpassa verksamheten till lokala och regionala förhållanden. Därför har också den kommunala självstyrelsen en viktig roll i fråga om välfärdsstatens uppgifter. Ett lokalt folkstyre medför variationer i prioriteringar och i verksamhetens inriktning, innehåll och arbetssätt. Det ger en dynamik genom att olika lösningar kan prövas i olika delar av landet och i olika kommuner.

En given utgångspunkt även mot bakgrund av en långtgående kommunal självstyrelse är samtidigt att staten, hur än formerna för att det lokala och regionala inflytandet utvecklas, måste se till att de mål som anges i den nationella politiken får ett genomslag i landets alla delar. Staten har ett ansvar för att alla medborgare i landet, oavsett var man bor, garanteras en någorlunda likvärdig standard i fråga om grundläggande välfärdstjänster som vård, skola och omsorg.

Det pågår, och har gjort det under relativt lång tid, en utveckling inom flera verksamhetsområden som innebär att staten på den nationella nivån bibehåller ett övergripande ansvar för politikens inriktning. Men samtidigt ger kommuner och landsting allt större möjligheter att forma genomförandet på lokal och regional nivå. Denna utveckling syns inom näringspolitiken, arbetsmarknadspolitik och på det miljöpolitiska området. Det gäller naturligtvis också det regionala utvecklingsarbetet. Inte

minst arbetet med tillväxtavtalen är ett uttryck för det. Enligt regeringens mening bör denna utveckling mot en ökad samverkan mellan staten och den kommunala självstyrelsen få ytterligare konkreta uttryck.

Det är naturligtvis så att den nationella ekonomiska utvecklingen och därmed välfärden är beroende av hur de regionala ekonomierna fungerar och utvecklas. Omvänt gäller också att de statliga insatserna är av stor betydelse för regionernas ekonomiska utveckling. Det nationella ansvaret för en hållbar utveckling måste kunna kombineras med ett ökat regionalt ansvar för det egna länets utveckling. Samspelet mellan nationell nivå och regional nivå kan vara avgörande för den ekonomiska utvecklingen på längre sikt för hela landet.

Min slutsats av det här resonemanget är att regionalt utvecklingsarbete varken är ett renodlat kommunalt ansvar eller ett renodlat statligt ansvar. Stat, kommun och region måste samverka. Det krävs naturligtvis också en samverkan med andra aktörer än folkstyrelsenivåerna runtom i landet, dvs. företag och andra intressenter som vill vara med och påverka ett läns utveckling.

Detta synsätt har också varit utgångspunkten för den försöksverksamhet som har bedrivits i Skåne, Västra Götaland, Kalmar och Gotland med ökat kommunalt och regionalt ansvar för det regionala utvecklingsarbetet.

Det regeringen nu föreslår, och som till stora delar har tillstyrkts av konstitutionsutskottet, är de facto en decentralisering av makt och inflytande ut till regionala företrädare i hela landet. Vi gör om en av försöksmodellerna till en permanent lagstiftning som blir öppen för samtliga län. Samtidigt förlängs försöken med direktval i Skåne och Västra Götaland med ytterligare en mandatperiod i avvaktan på fortsatt utvärdering.

Det är ett förslag som präglar propositionen också, även om vi har olika tekniska lösningar. Vi säger tydligt i propositionen att Skåne och Västra Götaland ska få fortsätta under en mandatperiod till i avvaktan på en fortsatt utvärdering. I den frågan – i huvudfrågan – finns det ingen skillnad mellan utskottets förslag och propositionen.

Jag menar att detta innebär att vi väljer att ta ett större kliv mot ökat regionalt inflytande än vad PARK föreslog, eftersom den kommittén enbart ville gå vidare med en utökad försöksverksamhet.

Regeringen ger med detta förslag regionala politiker möjligheter att ta över en stor del av ansvaret för länets utveckling. Kommunerna i ett län får gemensamt ta över utvecklingsfrågor från länsstyrelserna, bl.a. gällande program för länets långsiktiga utveckling och planering av infrastrukturinvesteringar, samt fatta beslut om projektmedel för regionens utveckling – totalt ca 200 miljoner kronor per år. Samverkansorganen får också ansvaret för de nya tillväxtprogrammen för kommande programperiod.

Flera talare har kommenterat den nuvarande försöksverksamheten och sagt att det finns brister. Man har ganska kort tid på sig för att göra en slutlig utvärdering.

Jag delar uppfattningen att det finns brister i den nuvarande försöksverksamheten. Det har inte fungerat helt tillfredsställande i alla delar. Det är naturligt, menar jag också, att så är fallet, eftersom det handlar om en process där kommuner och landsting i ett län tillsammans ska bygga upp ett helt nytt arbetssätt. Det arbetet tar tid och måste få göra det.

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

Det viktiga för mig är att processen nu har kommit i gång ordentligt och att den har väckt ett politiskt engagemang runtom i landet. Det är nödvändigt med ett ökat engagemang för tillväxtfrågorna på alla nivåer i samhället, och det är glädjande att väldigt många lokala och regionala politiker vill vara med och ta ett större ansvar för tillväxt- och utvecklingsfrågor.

Huvudsyftet när försöken startade var att pröva nya former för en bättre demokratisk förankring av ansvaret för den regionala utvecklingen.

I Region Kalmar har man kommit långt med just den lokala demokratiska förankringen, till skillnad från vad några talare har gett uttryck för i dag. Jag menar att man har gjort det, eftersom samtliga kommuner mer direkt är med i arbetet för regionens utveckling. Tidigare var en ganska begränsad grupp människor inblandad, men nu är mängder av organisationer, arbetsmarknadens parter och kommunalpolitiker engagerade i de nätverk som tillsammans planerar och ansvarar för Kalmarregionens framtid.

Det har också fött andra processer, som jag tycker är utomordentligt glädjande utifrån mitt ansvar för kommunalekonomiska frågor. Det har fött processer där kommunerna börjar resonera om att samverka kring uppgifter där man redan i dag har kompetens. Det är uppgifter som man redan i dag är ansvarig för. Det är allt från gymnasieskola till räddningstjänst och andra uppgifter som man kan lösa gemensamt på ett ekonomiskt effektivare sätt. Sådana processer har fötts i Kalmar.

Jag är övertygad om att de samverkansorgan som nu kommer att inrättas runtom i landet också kommer att medverka till att man får till stånd samarbete och samverkan kring frågor som man redan i dag har ansvar för. Det tror jag är en överlevnadsfråga för många kommuner i Sverige, framför allt i glesbygd.

Regeringen vill alltså ta vara på och se en vidareutveckling av den verksamhet som har bedrivits med stor framgång i Kalmar. Därför föreslår vi att försöksmodellen som Kalmar län har provat ska permanentas och öppnas för alla län i hela landet.

Samtidigt får, som jag nämnde, Västra Götaland och Skåne möjligheter att fortsätta med sin modell med direktval under ytterligare en mandatperiod i avvaktan på en fortsatt utvärdering.

Det kommer att ge oss mer tid för att se hur dessa modeller med direktval fungerar i ett lite längre perspektiv. Innan vi tar slutlig ställning till om vi ska öppna för modellen med direktval för övriga landet menar vi att vi också bör göra en översyn av uppgiftsfördelningen mellan de olika folkstyrelsenivåerna stat, landsting och kommun.

Jag tror att det är nödvändigt att vi gör det. Sverige har förändrats under den senaste 20-årsperioden. Vi måste ställa oss frågan hur den nuvarande samhällsorganisationens förutsättningar är att klara av välfärdsåtgärderna, i perspektiv bl.a. av de stora befolkningsomflyttningar som sker i Sverige. Det är stora befolkningsförändringar.

Också EU-perspektivet måste in i en sådan övergripande översyn av den politiska strukturen i Sverige. I avvaktan på det menar regeringen att det inte finns skäl att nu starta ytterligare försök eller öppna för lösningar med direktval i hela landet, utan vill låta Skåne och Västra Götaland fortsätta under en period till.

Jag hoppas nu att många län ger sig i kast med utmaningen att själva ta ett ökat ansvar för länets långsiktiga utveckling. Med propositionen och utskottets betänkande öppnar vi för att hela landet – för att de folkvalda runtom i Sverige – ska kunna vara med i ett mer formaliserat och mer direkt arbete med de regionala utvecklingsfrågorna. Det tycker jag är ett stort framsteg.

Fru talman! Jag vill också säga några ord om länsstyrelsens roll. Staten behöver en stark och kompetent statlig länsförvaltning för att hantera de statliga uppgifter som inte kan eller bör skötas på central nivå. Det finns naturligtvis behov av en fortsatt reformering av den statliga förvaltningen i länen. En tydligare renodling av de centrala myndigheternas uppgifter till normering, uppföljning och stabsuppgifter åt regeringen bör ske.

Länsstyrelsernas roll avseende tillsyn, uppföljning och utvärdering behöver också stärkas. Det är viktiga uppgifter för att åstadkomma likvärdiga villkor för medborgare och företag i hela landet och för att uppnå en effektivitet när det gäller måluppfyllelsen.

Regeringen kommer också, som vi ger uttryck för i propositionen, att väldigt noga pröva om nya fristående regionala myndigheter måste bildas för att man ska kunna skapa en effektiv myndighetsstruktur. Utgångspunkten bör i stället vara att i största möjliga utsträckning inordna regional myndighetsverksamhet i länsstyrelserna.

Landshövdingarna och länsstyrelserna bör också få ett bredare ansvar för att samordna statliga myndigheters agerande i länen. Man ska vara statens part i dialog med de regionala samverkansorganen.

Fru talman! Med detta vill jag än en gång markera att det inte råder någon tveksamhet från regeringens sida när det gäller vår vilja att ge större möjligheter för lokala och regionala politiker att vara med och ta det regionala utvecklingsansvaret. Samtidigt måste påverkan och formatet av den regionala utvecklingen ske i samverkan mellan stat och regionala och lokala företrädare.

Anf. 110 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga som kan förefalla retorisk, men som kanske ändå i detta fall kan och bör ställas. Är statsrådet Lövdén nöjd med den utformning propositionen har fått? Har propositionen den konsistens och tydlighet som riksdagen har rätt att begära av en proposition?

Vi vet alla att själva tillkomstprocessen var lite förvirrad. Först nåddes vi av ett halvofficiellt besked om att det skulle komma en proposition som utgick från PARK-utredningen. Så är det ofta. Under delningen nåddes vi av ett helt annat besked. Sedan kom en helt ny tredje produkt – den proposition allihop verkligen fick i pappersform. Det är uppenbart att det har skett förändringar i sista stund, som kanske har lett till ett antal otydligheter.

Man talade om en strävan efter en viss enhetlighet och permanens som inte märks så mycket, tycker jag, i det färdiga resultatet.

Konkret skulle jag vilja fråga om utvecklingsuppdraget. Är det tillfredsställande att ett regionalt utvecklingsorgan, länsstyrelsen och landstinget har samma utvecklingsuppdrag inom ett visst område i ett visst län?

Anf. 111 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Den proposition som regeringen har lagt fram på riksdagens bord är ju en proposition som regeringen står för. Något annat vore väl konstigt. Det är alltid så att under beredningsprocessen i regeringen, innan en proposition är färdig, förekommer det olika synpunkter och så. Jag tycker att propositionen är en sammanhållen och bra proposition som markerar regeringens starka vilja till decentralisering och större inflytande för regionala och lokala företrädare när det gäller utvecklings- och tillväxtfrågor.

Det är egentligen ett ganska långtgående steg vi tar. Vi ger ju samverkansorganen i uppgift att utarbeta program för länets utveckling, att samordna utvecklingsinsatserna i länet. Vi säger också att ett sådant program ska beaktas av alla statliga myndigheter på den regionala nivån. Det blir de regionala samverkansorganen som blir den viktigaste faktorn när det gäller att forma ett läns utveckling och ta fram riktlinjer för länets utveckling.

Vi ställer också resurser till förfogande, 200 miljoner kronor i form av projektmedel för att kunna initiera och förverkliga en del av de projekt som man drar upp när det gäller den regionala utvecklingsplaneringen. Det här är ett långtgående steg mot ett större ansvar för lokala och regionala företrädare för det regionala utvecklingsarbetet.

Anf. 112 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik:

Fru talman! Visst var det väl ändå så att det skedde väldigt stora förändringar i propositionen i sista stund? Det kan väl inte vara önskvärt eller vanligt i Regeringskansliet eller hos regeringen att göra på det sättet?

Den slutprodukt som ändå nådde oss har naturligtvis goda sidor, men det finns ett antal oklarheter som kan hänga samman med tillkomstsättet. Jag nämnde ansvarsfördelningen i fråga om utvecklingsuppdraget. Där kan man tolka på lite olika sätt om exempelvis regeringens roll i förhållande till uppdraget beroende på hur man läser. Det finns också andra inkonsekvenser som jag inte ska ta upp tiden med.

Låt mitt i stället ställa en annan fråga. Statsrådet sade inte så mycket om landstingen i framtiden. Samtidigt är det ju en viss ambivalens i fråga om landstingens ställning redan i propositionen genom att landstingen såväl kan som inte behöver vara med i samverkansorganet. Det finns, som jag nämnde i mitt tidigare inlägg, indikationer på att man har börjat ifrågasätta landstingens roll på regeringsnivå. Statsministern har sagt något och Sören Häggroth, statssekreteraren, har sagt något. Det skulle vara intressant att höra vad statsrådet Lövdén har för åsikt om landstingens framtida ställning i utvecklingssammanhang och hur de kan påverka den framtida processen.

Anf. 113 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Nils Fredrik Aurelius måste väl ha noterat att vi i propositionen väldigt klart markerar att vi flyttar över ansvaret för framtagande av utvecklingsprogram till samverkansorganet om ett sådant samverkansorgan bildas. Det är en överflyttning av ett ansvar som länsstyrelserna har i dag till samverkansorganet. Så har vi gjort i Kalmar län. Så har vi också gjort i Skåne och i Västra Götalands län. Där har vi också fört över

resurser som tidigare användes på länsstyrelserna till Kalmar regionförbund, till regionen Västra Götaland och till Skåne – alltså från länsstyrelsen. Det står alldeles klart.

Sedan ska man kanske vara försiktig när man som moderat pratar om inkonsekvens. Maken till inkonsekvens när det gäller Moderaternas agerande tycker jag att man får leta efter. Att man vill släppa fram Skåne som fortsatt försöksmodell men säger nej till Västra Götaland tycker jag är ett inkonsekvent handlande.

Nu ska jag inte kommentera landstingens roll på det här sättet. Vi ska ha en bred översyn av uppgiftsfördelningen mellan de olika folkstyrelsenivåerna. Jag är övertygad om att vi behöver ha kvar en regional folkstyrelsenivå, inte minst för att vi ska ha en demokratisk förankring och ett demokratiskt beslutsfattande när det gäller sjukvården, den centrala välfärdsfrågan i Sverige.

Anf. 114 TALMANNEN:

Jag konstaterar att Nils Fredrik Aurelius inte har rätt till ytterligare repliker i detta replikskifte, som nu är avslutat.

Anf. 115 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Det är intressant att lyssna på ett meningsutbyte mellan socialdemokrater och moderater om vilket av partierna som är mest inkonsekvent i de här frågorna.

Propositionen innehåller ju såvitt man kan förstå två huvuddrag. Det ena är att snöpa de försök med direktval som finns i Skåne och Västra Götaland. Det andra måste ändå tolkas som att man som framtidsmodell pekar ut kommunalförbund där det finns vetorätt för varje enskild kommun i stället för direktvalda regionfullmäktige. Det här är ju en mycket stor avvikelse jämfört med den reform som beslutades 1996 och som var signerad av Jörgen Andersson. Jag är lite nyfiken på vad som hände mellan de kloka tankegångarna och den dåliga proposition som riksdagen nu har fått.

Min andra fråga ställer jag med tanke på att det har blivit lite bättre tack vare det som hände i konstitutionsutskottet och att betänkandet är bättre än propositionen. Att jag tycker så är inte så konstigt, men jag är lite nyfiken på om statsrådet är mycket beklämd över den utveckling som nu har ägt rum, att förslaget att snöpa försöken i Skåne och Västra Götaland sannolikt kommer att avstyrkas av riksdagen om några timmar.

För det tredje skulle jag vilja höra någon kommentar till den grundläggande frågan om statsrådet ser någon skillnad mellan de offentliga nivåer som har direktval och de som har indirekta val.

Anf. 116 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag har svårt att ta till mig Bo Könbergs argumentation när det gäller att vi i propositionen har haft för avsikt att snöpa verksamheten i Skåne och Västra Götaland.

Substantiellt finns det egentligen bara en skillnad mellan utskottets förslag och propositionen, och det är ju kulturpengarna i Skåne. Jag träffar många Skånepolitiker, och jag vet att det kanske inte var huvudfrågan för de skånska regionpolitikerna. De såg väl också att den modell som vi har tillämpat i Västra Götaland med en mer formaliserad diskussion och

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

avtalsdiskussion om användandet av kulturpengarna, de statliga kulturpengarna, har varit en modell som har fungerat ganska bra.

Den enda substantiella skillnaden, det är därför jag har svårt att ta till mig argumentationen, är ju kulturpengen. Propositionen markerar att Skåne och Västra Götaland får möjlighet att fortsätta en period till i avvaktn på en fortsatt utvärdering innan vi tar ställning till om direktvalet är en modell som vi ska kunna öppna upp för i hela landet. Den argumentationen har jag alltså ganska svårt att ta till mig.

Anf. 117 BO KÖNBERG (fp) replik:

Fru talman! Ja, det förekommer väl en och annan gång att statsråd har lite svårt att ta till sig argument från oppositionspolitiker. Så kan det vara. Så låt oss lämna det åt sidan ett ögonblick. Det är ju ändå så att den uppfattning jag gav till känna i min fråga är väldigt spridd och delad av politikerna i de två berörda försöken. Både i Skåne och i Västra Götaland har ju protesterna varit ganska stora mot propositionen. Jag antar att detta ändå har nått fram till statsrådet på något sätt, åtminstone via massmedierna. Det går inte att komma ifrån den här kritiken genom att hävda att det bara är några få oppositionspolitiker här som tycker på detta vis. Det är ju så att nästan alla som har varit inblandade i försöken tycker precis som vi. Det vore intressant att höra någon kommentar till det.

Sedan hade jag ett par frågor till. Den ena gällde om statsrådet kände sig beklämd över det som har hänt i betänkandet, dvs. att de här försöken inte blir så illa behandlade som det var tänkt i propositionen. Den andra frågan gällde förstås det här mer principiella: Ser statsrådet någon skillnad mellan om man har direkta val eller indirekta?

Anf. 118 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag tycker att Bo Könberg ska ge *mig* ett svar. Vad är skillnaden mellan propositionen och utskottsbetänkandet substantiellt? Jag har gett mitt svar. Den skillnad jag kan hitta är kulturpengarna i Skåne. I substans hittar jag ingen annan avgörande skillnad. Vi skriver ju uttryckligen så här i propositionen: "I Skåne län respektive Västra Götalands län kan landstinget utgöra samverkansorgan". Vi skriver att den inledda verksamheten bör "fortsätta ytterligare en mandatperiod".

Det behövs nämligen ytterligare tid för att vinna erfarenhet av en direktvald regional nivå med ansvar för regional utvecklingsverksamhet. Vi skriver också att verksamheten får bedrivas i stort sett oförändrat utom när det gäller kulturpengarna. Jag skulle alltså vilja ha svar på den frågan: Vad är skillnaden mellan regeringens proposition och utskottsbetänkandet enligt Bo Könberg?

Anf. 119 TALMANNEN:

Jag konstaterar också nu att Bo Könberg inte har rätt till ytterligare inlägg i detta replikskifte, som är avslutat.

Anf. 120 PER LAGER (mp) replik:

Fru talman! Jo, det finns en skillnad till som inte majoriteten i utskottet står för utan bara minoriteten och som bygger på PARK, nämligen utvidgningen av försöksverksamheten. Det är ju en oerhört stor skillnad.

Jag skulle vilja ställa en fråga till statsrådet. Vad händer egentligen med Västra Götaland och Skåne 2007 efter att denna försöksperiod är slut? Den förvaltningsmodell som har prövats under dessa år kommer att sätta sig allt djupare. Ser statsrådet att det finns en möjlighet att denna modell rivs upp och att man övergår till den modell som gäller för övriga län, nämligen med samverkansorgan?

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

Anf. 121 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Per Lager refererar PARK på ett alldeles riktigt sätt. PARK föreslog ju en förlängd försöksverksamhet och att man skulle släppa in ytterligare län i försöksverksamheten. Man utgår både i PARK och i propositionen från att vi behöver längre tid på oss för att göra en utvärdering. Då tycker jag att det är lite väl mycket begärt av mig att jag i dag ska ge ett svar på vad som ska hända efter 2006.

I propositionen förutsätts att vi ska fortsätta utvärderingen av Skåne och Västra Götaland och att vi ska göra en översyn av uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan de olika folkstyrelsenivåerna. Dessa brickor får först vara på plats innan vi bestämmer oss för hur vi ska ha det på sikt, eventuellt med direktval som en möjlighet i hela landet.

Anf. 122 PER LAGER (mp) replik:

Fru talman! Jo, det är just den långsiktiga inriktningen som det handlar om, statsrådet, dvs. att försöksverksamheten fortsätter med utgångspunkt i att man ska få erfarenheter så att olika felaktigheter kan rättas till under vägen så att man kan göra organisationen bättre på alla sätt och vis. Det är ju det som försöksverksamheten är inriktad på att visa.

Statsrådet flaggar trots allt för att man kan öppna upp för direktval efter denna period. Det är det enda positiva som jag ser i statsrådets svar här i dag. Visar sig utvärderingen positiv kan man alltså öppna upp för de regionala självstyrelseorganen efter 2006.

Då skulle jag vilja ställa en fråga. Jag har i en reservation i detta betänkande sagt att den utvärdering som regeringen har sagt ska göras ska ha en parlamentarisk anknytning. Jag frågade i mitt huvudanförande om detta, men statsrådet gav inte något besked. Jag skulle därför vilja höra om regeringen tänker se till att det blir en parlamentarisk anknytning när det gäller denna utvärdering.

Anf. 123 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Än en gång kan jag säga att PARK föreslog en förlängning och en utvidgning av försöksverksamheten. Det gjorde man därför att försöken hade bedrivits under en väldigt kort tid och att man behövde mer erfarenhet för att dra slutsatser. Det är också regeringens bedömning när det gäller direktval i Skåne och Västra Götaland, dvs. att vi behöver lite längre tid på oss innan vi drar slutsatser om huruvida vi ska utvidga detta till att gälla hela landet och att man i hela landet ska få denna möjlighet.

Beträffande formerna för utvärderingen i Skåne och Västra Götaland och formerna för översynen av uppgiftsfördelningen mellan de olika folkstyrelsenivåerna så får jag återkomma till den diskussionen.

Anf. 124 ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja börja med att falla Nils Fredrik Aurelius lite i talet och ställa en fråga till ministern om ministern är nöjd med denna proposition utifrån att man just har tillmötesgått moderaterna och moderaternas inriktning att faktiskt avveckla den regionala nivån. Det skulle vara intressant att veta.

Sedan talade ministern mycket om kommuner i samverkan och kommunalförbund som om det skulle vara någonting nytt. Det mesta finns det faktiskt möjlighet att genomföra redan i dag. Därtill är vi några som har erfarenheter av kommunalförbund och kommuner i samverkan som har utvecklats utan denna proposition.

Ministern talar också mycket om ansvar. Men det vore också intressant att höra om det inte finns ett samband mellan ansvar och därmed makt och befogenheter att faktiskt bestämma själv över det man åläggs ansvar för. Inte kan det väl vara så som ministern ständigt påstår, att denna proposition inte särskiljer sig från nuvarande försöksverksamhet? Ministern kan väl inte på allvar påstå att kommande förslag om kommuner i samverkan med varje kommuns vetorätt innebär ett lika tydligt och starkt organ för den regionala utvecklingen som just Skåne och Västra Götaland och därtill Kalmar har i dag?

Anf. 125 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag tror att en förutsättning för att man ska vara framgångsrik när det gäller att ta ett ansvar regionalt för det regionala utvecklingsarbetet och för de andra uppgifter som vi i propositionen anger som samverkansorganets uppgifter är att man i ett län är överens mellan kommunerna. Jag tror att det är en förutsättning för en framgångsrik verksamhet. Det är därför som förslaget om att kommunerna gemensamt i länet måste bilda ett kommunalförbund för att kunna utgöra samverkansorgan föreligger.

Sedan till diskussionen om moderaterna. Jag är självklart nöjd med propositionen. Jag tycker naturligtvis också att utskottets förslag i betänkandet är acceptabelt, eftersom det inte skiljer så mycket mellan propositionen och utskottsförslaget.

Det faktum att moderaterna i huvuddrag ställer sig bakom utskottsbetänkandet, utom när det gäller Västra Götaland, innebär naturligtvis inte att socialdemokraterna delar moderaternas bedömning om landstingens framtid.

Jag tycker att Åsa Torstensson borde vara lite mer bekymrad för vad en eventuell borgerlig regering, där Centern uppenbarligen vill ingå, ska ta sig för när det gäller landstingens framtida verksamhet och den sjukvårdspolitik som moderaterna står för. Det borde vara ett större bekymmer för Centerpartiet än det är för regeringen.

Anf. 126 ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Fru talman! Jag måste säga att jag är bekymrad över socialdemokraternas ändring i denna fråga med tanke på att jag trodde att socialdemokrater och centerpartister hade en gemensam syn just på utveckling av regioner. Men ack vad jag bedrog mig. Ministern vidhåller att kommunala samverkansorgan enligt denna proposition skulle ha samma tydlighet och samma möjligheter till regional utveckling som t.ex. Kalmar har i

dag. Ministerns argumentering är falsk när han påstår att det inte är någon skillnad mellan det som står i propositionen och den verklighet som försöksregionerna lever i i dag. Det är en stor skillnad mellan dessa saker.

Jag är också orolig över ministerns hantering av sina egna förtroendevalda som i PARK har suttit och varit starka företrädare för att regionaliseringen skulle utvecklas. Det är snarast så att det är ministern som anser att det som sägs i propositionen överensstämmer med moderaternas reservation. Det är snarare den omfamningen som nu har skett.

Anf. 127 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Till skillnad från PARK:s förslag innebär propositionen att vi öppnar upp för hela landet att vara med i utvecklingen och ta ansvar för det regionala utvecklingsarbetet på lokal och regional nivå. Det är inte försök som regeringen ska pröva och ta ställning till, utan vi öppnar upp för alla som bildar samverkansorgan att ta över uppgifter som i dag åvilar länsstyrelserna.

Vi ställer också resurser till förfogande för att man ska kunna bli framgångsrik i det regionala utvecklingsarbetet. Jag tycker att detta är ett avsevärt steg framåt, mot ett större ansvar lokalt och regionalt för de viktiga tillväxtfrågorna.

Som jag underströk i mitt inledningsanförande är det inte fråga om antingen–eller. Tillväxtarbetet och regionernas utveckling beror både på statliga insatser och på regionalt och lokalt politiskt ansvarstagande. Det är det samspelet som kan skapa framgång när det gäller regionernas utveckling.

Anf. 128 MATS EINARSSON (v) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ha ett par korta kommentarer från statsrådet angående jämställdhetsexperterna. Lagregleringen av länsexperterna försvinner ju enligt både propositionens och utskottets förslag. Formellt blir det alltså möjligt för länsstyrelserna att göra sig av med sina länsexperter.

Vad gäller jämställdhetsexperterna är det vårt intryck att de har inneburit en mycket värdefull förstärkning till länsstyrelserna.

Jag undrar för det första vad som är statsrådets bedömning av jämställdhetsexperternas arbete hittills och för det andra om statsrådet menar att länsstyrelsens ansvar på detta område över huvud taget är förenligt med att *inte* ha den här kompetensen i organisationen.

Anf. 129 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Det faktum att den, tycker jag, ganska stelbenta organisationen med länsexperter avvecklas innebär inte att länsstyrelserna inte ska ägna sig åt de här arbetsuppgifterna. Regeringen utfärdar ju årligen regleringsbrev till länsstyrelserna med återrapporteringskrav när det gäller resultat och verksamhet. I regleringsbrevet reglerar vi noga vilka uppgifter som ska utföras av länsstyrelserna. Så kommer det naturligtvis att vara också framöver.

Vi undviker alltså en ganska stelbent organisation. Med den här större friheten för länsstyrelserna att forma sin organisation kan länsstyrelserna

också göra detta utifrån de skiftande regionala förutsättningarna runtom i landet – uppgiften har man naturligtvis kvar.

Anf. 130 INGVAR SVENSSON (kd) replik:

Fru talman! Det är bra att statsrådet redde ut detta med kulturbidrag och Skåne. Där var det ju lite oklarheter i debatten, men det hela kommer alltså att fortsätta i oförändrad form.

Sedan skulle jag vilja utdela lite rosor för att regeringen nu vill ta tag i detta med ansvarsfördelning mellan stat, landsting och kommun. Det har man aviserat i propositionen, och statsrådet tog också upp det i sitt inlägg här. Detta är utomordentligt bra. Den kommunala självstyrelsen bör ges ett innehåll, för att anknyta till vad Lagrådet tidigare sagt i det här sammanhanget. Det är bra att vi nu kan ta ett helhetsgrepp om de här frågorna.

Jag tänker inte polemisera särskilt mycket med statsrådet, men jag har en fråga: Är det en styrka eller en svaghet att en enda kommun kan sabotera hela det regionala ansvaret i ett län?

Anf. 131 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik:

Fru talman! Jag har nog svarat på den frågan tidigare i replikskiftet med Åsa Torstensson. Jag tror att en förutsättning för att nå framgång i ett län när det gäller att forma och ta ansvar för regionala utvecklingsfrågor är att man också är överens i länet om att ta det ansvaret; detta för att undvika en bestående splittring i länet.

De processer som leder fram till att man bildar kommunalförbunds-samverkansorgan är i sig positiva. Det innebär också att man diskuterar igenom hur utvecklingsarbetet ska formas, hur det ska bedrivas. Man konfronteras med de problem och även de möjligheter som finns i länet. Jag tror alltså att en förutsättning i sammanhanget är att man är överens och att man vill detta; annars kan man inte bli framgångsrik i arbetet.

Anf. 132 LARS HJERTÉN (m):

Fru talman! Jag vill börja med att instämma i Nils Fredrik Aurelius yrkande om bifall till reservation nr 2 i betänkandet.

Den 15 maj 1997 fattade en riksdagsmajoritet beslut om att bilda försöksregionen Västra Götaland. Att det var fråga om ett tidsbegränsat försök framgick både av propositionen och av debatten och beslutet här i riksdagen. I propositionen stod det att försöksperioden skulle omfatta tiden från den 1 januari 1999 till den 31 december 2002. Även i debatten påpekade flera deltagare att det var fråga om en försöksperiod under fyra år.

I det betänkande som vi nu diskuterar säger fyra partier i en reservation att det rimliga borde vara att fortsätta med den här verksamheten och att utvidga den med sikte på att under nästa mandatperiod fatta ett permanent beslut om det regionala självstyret – det gäller säkert också Västra Götaland.

Ronny Svensson, en erkänd forskare i regionala frågor – ja, kanske den mest kände i Sverige – och tidigare verksam vid Mälardalshögskolan, har studerat det här projektet väldigt nog i samband med att det sjösattes. Han var mycket kritisk. Särskilt förvånad var han över att politiker och partier som talar om decentralisering i praktiken går i rakt mot-

satt riktning. Det här är utan tvekan ett centraliseringsförslag, sade han. Han menar att det i längden inte kommer att hålla, utan att folk förr eller senare kommer att vända sig mot detta.

Vid statsvetenskapliga institutionen i Uppsala studerade man också den här beslutsprocessen. Man lät en del studenter titta lite mera noga på hur det gick till. I en C-uppsats dömer en student ut hela processen. Det står så här: "Enligt den representativa demokratins princip har beslutet tagits fram utan mandat, demokratisk förankring saknas – beslutet saknar därmed legitimitet och borde därför inte ha tagits." Det är väldigt starka ord. Jag frågade handledaren, som är professor i statskunskap, om det här är ett objektivt vetenskapligt arbete. Ja, det är det, sade han, och tyvärr är det nog helt korrekt.

Fru talman! Det var många – tillräckligt många – skaraborgare som krävde en folkomröstning för att landstinget skulle tvingas behandla frågan. Men majoriteten avsåg förslaget. I riksdagsdebatten var också frågan om folkomröstning uppe. Men där sade man från den sida som var motståndare till en folkomröstning att det lämpar sig väldigt dåligt med folkomröstning när det gäller regioner, att det är ren populism att föreslå en folkomröstning.

I bara två kommuner fick man folkomrösta, nämligen i Habo och Mullsjö. Där röstade man med en stor majoritet för att gå över till Jönköpings län. Man ville alltså inte vara med i Västra Götaland.

Jag kan erinra om att just när konstitutionsutskottet i höstas besökte Florens för att studera den europeiska unionen genomfördes en folkomröstning om regionernas framtid i Italien. Vad som är sanning i Florens och Milano är tydligen bara ett dåligt skämt i Göteborg och Skövde.

En allvarlig följd av storlänet Västra Götaland är hur polisens arbete organiseras. Som bekant måste en polismyndighet sammanfalla med ett län. Ledningen finns nu i Göteborg, och organisationen rationaliseras alltmer genom att närpolisområdena blir allt större. Man kan således inte längre tala om närpolis, utan det är fråga om fjärrpolis.

Till en del beror problemet på att det saknas många poliser i Västra Götaland. Ett stort problem är också den nya organisationen. Polisledningen försöker successivt att centralisera hela verksamheten. Det gäller både personal och övriga resurser. Detta gör att polisen ute på fältet och även allmänheten känner en mycket stor oro inför framtiden. Senast i går var det en stor insändare från hela PRO-verksamheten i Skaraborg om att man inte kan acceptera en så stor centralisering av polisen. Det här är alltså en följd av storlänet.

Jag har helt kort här berört beslutet om Västra Götaland där inga som helst hänsyn togs till vad medborgarna tyckte. Man hade ingen tanke på historia och traditioner när man sedan satte namn på de gamla länen – namn som bl.a. kommer att stå på valsedlarna i höst. Skaraborg, liksom Älvsborg och Bohuslän, är ju begrepp från medeltiden – men begrepp som försvann. Skaraborg ersattes med begreppet Västra Götalands östra. Hos mig leder det tankarna till en järnvägsanhalt, inte till en del av Sverige som spelat en väldigt viktig roll under historiens gång.

Riksdagen uttalade nyligen sitt stöd för att behålla de gamla, ofta medeltida sockennamnen. Det fanns ju byråkrater på olika nivåer som ville slopa dem. De tyckte att det var mer rationellt att använda siffror än gamla sockenbeteckningar. Men samma känsla för pietet saknades helt

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

när de nya valkretsarna fick sina namn. Det är bara ett exempel på följder av det trista beslutet om Västra Götalands län.

Nu finns det ändå några ljuspunkter. Jag ser inte helt kolsvart på utvecklingen framöver. Plågsamma regionförsök i stil med vad som skett och vad som sker i Västra Götaland kommer vi kanske inte att uppleva i framtiden. Huvudfåran av regioner kommer att bygga på kommuner i samverkan. Det tycker jag och Moderaterna är bra. Men det är alldeles klart att vi behöver en rejäl debatt om hur regioner ska utformas i vårt land, en debatt där vi måste beakta medborgarnas intressen. Man kan inte köra över medborgare hur många år som helst.

Vi behöver en debatt om vad kommuner, regioner och stat ska stå för och vilka som ska besluta. Men – jag upprepar det ytterligare en gång – vi måste också ha en debatt där allmänheten ges möjlighet att säga sin mening.

Kommunerna i Västra Götaland har väldigt litet inflytande. Det är 49 kommuner. Jag talar ofta med kommunpolitiker, och de anser att de praktiskt taget inte har någonting att säga till om i den här regionen. Kan det bli en ändring när det gäller kommande regionförsök, ser jag det som något mycket positivt.

Det är alltså moderaternas uppfattning att försöksverksamheten i Västra Götaland ska upphöra vid det här årets utgång, enligt riksdagsbeslutet från 1997, men tyvärr är vi ensamma om att kräva detta i dag i kammaren.

Anf. 133 EWA THALÉN FINNÉ (m):

Fru talman! Det är faktiskt så att jag med tillfredsställelse står här i dag och konstaterar att en enig riksdag ställer sig bakom ett förlängt försök i Skåne. Att det beslutet i realiteten skulle komma var när propositionen lades fram ganska osäkert. Turerna i både bostadsutskottet och konstitutionsutskottet blev både långa och många i den här beslutsordningen.

Lite historik: Under tidigt 90-tal väcktes tankar och idéer i Skåne om att själv få driva, handlägga och besluta i frågor som rör regional utveckling – detta för att besluten skulle fattas närmare de skånska medborgarna. Intensiva diskussioner startade mellan de skånska kommunerna och de skånska landstingen. Dessa diskussioner avrundades med att man tillskrev regeringen och begärde att få handha det regionala ansvaret med självstyrelse.

Skåne är i detta sammanhang kanske delvis unikt. Till skillnad från bl.a. Västra Götaland tror jag att varenda skåning är stolt och glad över att Skåne i dag är ett län i stället för två.

Skåne är förhållandevis litet till sin yta men har ändå med svenska mått en ganska stor befolkning. Det är överblickbart och naturligt som en enhet.

Att jag nämner det här hänger naturligtvis ihop med det ställningstagande vi moderater har gjort om förlängning just vad gäller Skånes beslutsordning. Skåne har både historiskt och i dag kanske en särställning i Sverige.

Även i dag, efter fem och ett halvt år, finns en stark politisk enighet mellan kommuner och region och mellan de politiska partierna om att man vill fortsätta med självstyret som ett självstyrelseorgan med region-

en som huvudman. Man vill inte vara ett samverkansorgan. Jag vill även påpeka att den sydsvenska industri- och handelskammaren är mycket positiv till det regionala självstyret.

Sedan man fick det regionala självstyret i Skåne har en positiv utveckling startat, där de viktigaste utgångspunkterna i det regionala utvecklingsarbetet är att föra en kontinuerlig dialog med kommunerna, med näringsliv, med universitet och högskolor. Dialogen är i dag mer intensiv än när utvecklingsansvaret låg hos länsstyrelsen, vilket man åtminstone om man, som jag, kommer från en mindre kommun märker och upplever som mycket positivt.

I och med dagens beslut kommer man att ha köpt mer tid. Nu har regeringen ett tungt ansvar att tillsammans med riksdag, kommuner, lands- ting, politiska partier och medborgare sätta sig ned och föra en dialog om på vilken nivå olika frågor ska beslutas. Naturligtvis måste man alltid ha individen i centrum.

Fyra år har man köpt. Det är mycket viktigt att man under denna tid på allvar lägger en grund för hur den beslutande organisationen i framtiden ska se ut. Vilka frågor ska beslutas på vilken nivå? Och hur detaljerade ska statens anvisningar vara? Hur olika får det bli i vårt avlånga land?

Fru talman! I vissa frågor kan det kanske vara lättare att se att beslut kan fattas på lägre nivå än den statliga, och det är väl delvis de frågor som man redan i dag får besluta om. Här är den regionala infrastrukturen kanske den väsentligaste frågan, eftersom infrastruktur är av mycket stor betydelse för en regions tillväxt och framtida utveckling, men också beslutsansvaret för de statliga medlen för regionala utvecklingsprojekt spelar in. Men det kanske finns fler.

I Skåne har man delvis hamnat i en helt ny situation med Öresundsbron. En helt ny region, Öresundsregionen, öppnar upp för nya marknader och rörelser. Olikheter i systemen mellan Sverige och Danmark skapar delvis problem för människor. Ett mandat att förhandla om och lösa dessa frågor skulle man kanske kunna tänka sig handhas på regional nivå.

Hur står det till med vissa företagarfrågor eller frågor om hur stark styrning staten ska ha över kulturpengarna? Det finns många frågeställningar. Och regeringen har nu det stora ansvaret att komma vidare i frågan, för kraven på ett regionalt beslutsfattande tror jag rent personligen inte kommer att minska i framtiden, framför allt med tanke på den tendens vi sett på senare år när det gäller inskränkningar i den kommunala självstyrelsen.

Ju mer regering och riksdag genom stopplagar och pekpinnar försöker stoppa och hindra politiska förslag och idéer på lägre nivåer, desto högre tror jag att ropen efter starkare kommunalt och regionalt självstyre kommer att bli. Hur sedan den slutgiltiga organisationen kommer att se ut i ett långsiktigt perspektiv hänger naturligtvis ihop med vilka frågor man kommer fram till ska beslutas på lägre nivå än den statliga.

Herr talman! Jag vill återigen uttrycka min tillfredsställelse över det beslut som riksdagen i dag kommer att fatta, där vi förlänger försöket med självstyrelseorgan i Skåne.

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

Anf. 134 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Som ledamot av den parlamentariska regionkommittén är jag ordentligt besviken och förvånad över hur regeringen har hanterat kommitténs betänkande.

Sex partier stod enade i frågan om fortsatt och utökad försöksverksamhet under kommande mandatperiod. Endast Moderaterna var emot, mest av principiella skäl. Hur de sedan har hanterat frågan behöver jag inte redovisa här i dag. Det har andra gjort så bra före mig. Övriga partier, inklusive Socialdemokraterna, ville gå vidare och förtydliga självstyret ytterligare genom att överföra alla regionala utvecklingsmedel till självstyrelseorganen.

En annan viktig fråga var att göra regelsystemet mer likt det kommunala för en mer flexibel beslutprocess än den statliga, där regleringsbrev och bestämmelser inte ger mycket utrymme för regionala tolkningar eller för andra prioriteringar.

Det enda som skilde oss åt var hur fort permanentningen av försöken skulle ske, om det skulle ske samtidigt i hela landet eller om några län skulle få gå före. Vänsterpartiet tycker att en sådan reform ska genomföras samtidigt över landet och att formen ska vara direktvalda regionfullmäktige. För att markera att en förändring var på gång ansåg vi att landshövdingarna i försökslänerna skulle ersättas med en myndighetschef. Det skulle markera att den regionala politiska nivån tog över utvecklingsansvaret för länet och att länsstyrelsen blev myndighetsutövare och kontrollant av att statliga mål uppfylls.

Efter PARK:s överlämnande av sitt betänkande har det ägt rum en process i det socialdemokratiska partiet, där centralisterna med Göran Persson i spetsen segrade över de krafter i partiet som är för att göra den regionala parlamentariska nivån mer demokratiserad.

Flera ministrar har pinkat revir i den här frågan och vill inte släppa från sig ett uns av den statliga makten och härligheten. Trycket från landets regionpolitiker har varit stort, och i sista stund har regeringen i propositionen kastat in några rader om att självstyrelseorganen visst ska få behålla de befogenheter som de har även efter utgången av 2002. Det här innebär, herr talman, att propositionen är slarvigt gjord och lagstiftningsförslagen så undermåliga att man med motioner och med hjälp av arbete i bostads- och konstitutionsutskotten har fått rätta till de värsta otydligheterna. Så här ska vi inte behöva få en proposition på riksdagens bord.

I stället för gå PARK:s förslag till mötes hittade regeringen på en ny variant av regionalt självbestämmande, ”självbestämmande *light*”, som kallas samverkansorgan. Argumentet var att eftersom så många län ansökt om att få bilda självstyrelseorgan var det fel att bara utse några stycken. Därför borde alla få chansen men då i *light*-versionen samverkansorgan.

Det finns inget hinder för att ge alla län som vill det möjligheten att bilda självstyrelseorgan. Hindret kommer från regeringens sida.

Kalmar län och Gotlands län, som också är försökslän med självstyrelseorgan, vingklipps och ska i fortsättningen ha *light*-versionen samverkansorgan. Hur ska den personal känna sig som lämnat länsstyrelserna i Kalmar och på Gotland och efter mycket vånda och kraftsamlande har byggt upp nya organisationer i självstyrelseorganens regi? Ska de gå tillbaka till länsstyrelserna och krypa in i sina gamla kostymer? Jag tyck-

er att det här är ett missbruk av mänsklig kreativitet och visar på en politisk vinglighet från regeringens sida av stora mått.

Skillnaderna mellan ett självstyrelseorgan och ett samverkansorgan är betydande. Självstyrelseorganen har beslutanderätt över den största delen av de regionala utvecklingsmedlen i ett samlat belopp och avgör hur de ska fördelas mellan olika ändamål som projektverksamhet, företagsstöd, medfinansiering av EU-medel m.m. Samverkansorganet får, om regeringen så beslutar, ta del av och besluta om vissa projektmedel, alltså en bråkdel av de totala medlen. I övrigt är det ett övertagande av uppgifter som är i mer verbal form: att upprätta ett program för länets utveckling, prioritera regionala infrastruktursatsningar och samordning av vissa instanser. Länsstyrelsens och andra statliga myndigheters skyldigheter att följa upprättade program och prioriteringar är underordnade de direktiv som gäller för myndigheten. Med andra ord: Länsstyrelsen har tolkningsföreträde.

Jag måste säga att jag blev förvånad när jag hörde att Kerstin Kristiansson Karlstedt och inte minst ministern inte riktigt förstod vad det är för skillnad mellan ett samverkansorgan och ett självstyrelseorgan. Om man har trott att det är samma sak är det skrämmande, för så är det definitivt inte. Det är stor skillnad däremellan.

Till sist två detaljer i betänkandet, där jag som motionsskrivare tycker att mina KU-kolleger missat lite i behandlingen av ärendet. Det gäller tillsättandet av länsstyrelsens styrelse i län med samverkansorgan och de s.k. länsexperterna.

Trots att samverkansorganen tar över vissa funktioner – märk väl *vissa* funktioner – från länsstyrelsen, stärker regeringen sin makt genom att inte bara landshövdingen utan också styrelsen ska utses av regeringen. I dag utses den av landstinget, vilket ger insyn och kan hävda det regionala intresset när synpunkter går isär. Länsstyrelsen i län med samverkansorgan borde även i fortsättningen utses av landstinget för att främja de regionala intressena och för att säkra indirekt folkvalda representanter i styrelsen med ett regionalt perspektiv.

När det gäller expertfunktionerna tycker Vänsterpartiet att det är viktigt att det finns en jämställdhetsexpert i varje län för att kvinnors rättigheter ska genomsyra länsstyrelsearbetet i alla sammanhang, såväl i anslagsfördelning som i representation i olika arbetsgrupper och projekt och i arbetet med program och analyser. Vi tror att varje klok länsstyrelse kommer att uppfylla det kravet. Annars kommer vi från Vänsterpartiet att återkomma i den frågan.

Anf. 135 ÅSA TORSTENSSON (c) replik:

Herr talman! Den principiella principlösheten från moderaternas sida har vi ju mött vid ett flertal tillfällen, och den har fyllts på ytterligare här i kammaren, men jag måste till Owe Hellberg ställa följande fråga: Hur är det med de principiella principlösheterna hos Vänstern och Owe Hellberg? Jag läser innantill ur en debattartikel undertecknad av Owe Hellberg:

”Den socialdemokratiska minoritetsregeringen står således inför en svår valsituation. Indirekt valda kommunalförbund kommer att passa moderaterna som handen i handsken då deras strategi är att avveckla den

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

folkvalda region/landstingsnivån. Riksdagens övriga partier står för av folket direktvalda regionfullmäktige.

Indirekt demokrati tillsammans med moderaterna eller direktdemokrati tillsammans med kd-v-c-mp-fp? Det valet kan väl inte vara svårt för Göran Persson.”

Det skulle vara intressant att veta varför Owe Hellberg och Vänsterpartiet nu har lierat sig med moderaterna, tydligen i strategiskt syfte att avveckla den direkt folkvalda regionala nivån. Eller är det så att vi ska bemöta vänsterpartister och vänsterpartistiska riksdagsledamöter på olika sätt beroende på om de uttalar sig i en debattartikel eller står i kammaren och argumenterar?

Anf. 136 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Både jag och Mats Einarsson har väldigt tydligt klargjort var vi står i den här frågan. Inför motionsskrivandet och behandlingen i utskotten har Per Lager redogjort för de sonderingar som gjordes och de kontakter som togs. Det framgick då klart och tydligt att moderaterna skulle gå in i en ohelig allians med socialdemokraterna i den här frågan. I praktiken var det alltså avgjort hur saken skulle komma att hanteras framöver. Det kunde man utläsa av den sonderingen.

När det gäller vårt ställningstagande i övrigt handlar det om vad som händer i en situation där den här propositionen faller. Då blir det faktiskt lite av kaos i Sveriges land, inte minst i Skåne och i Västra Götaland. Det innebär att försöksverksamheten upphör 2002 och att ingen har någon som helst aning om vad som ska ske efter 2002 års utgång.

Det är fråga om ett praktiskt-pragmatiskt ställningstagande, men i principfrågan och när det gäller idéerna är det väldigt tydligt vad Vänsterpartiet tycker.

Anf. 137 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Herr talman! ”Skrämmande” säger Owe Hellberg att han tycker att det är när han hör att jag och ministern inte har förstått distinktionerna i propositionen. Jag tycker att det är än mer skrämmande när jag hör Owe Hellberg, som har en åsikt som är så vitt skild från den som hyses av övriga vänsterpartister i konstitutionsutskottet.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Owe Hellberg med anledning av vad han sade i sitt anförande.

Det är det här: Tycker inte Owe Hellberg att det är ganska klokt att skynda långsamt i den här frågan? Tro inte att jag och socialdemokraterna är någon sorts bakåsträvarare. Här finns en inriktning mot större regionalt inflytande, men vi tycker att en försöksverksamhet som pågår ska få föregås av en utvärdering och översyn innan man släpper på andra. Det försökte jag också säga i mitt replikskifte och mitt anförande. Tycker Owe Hellberg att man ska släppa fritt för försöksverksamhet i hela landet, och inte gå med små steg som är föreslaget i propositionen och i betänkandet?

Anf. 138 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Det har tydligen varit stora brister, åtminstone hos Kerstin Kristiansson Karlstedt och ministern i den här frågan. I propositionen står det nämligen att Skåne och Västra Götaland minsann ska ha samma

befogenheter som de har haft tidigare, men försökslagstiftningen ska väck! Och så kommer det en lagstiftning som ska gälla lika för alla län i hela landet.

Det går ju naturligtvis inte ihop! Det är därför som bostadsutskottet har påpekat det här. Konstitutionsutskottet har naturligtvis sett till att försökslagstiftningen även fortsättningsvis ska gälla. Det är alltså stor skillnad på ett självstyrelseorgan och ett samverkansorgan.

Kerstin Kristiansson Karlstedt sade att i Kalmar, där blir det ingen skillnad. Det är klart att det blir skillnad! Den är påvisbar och märkbar på alla möjliga sätt! Förstår ni inte det? Har ni inte fattat vad det här handlar om? Det är helt otroligt!

Anf. 139 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik:

Herr talman! Jo, vi har förstått, och vi har läst propositionen. Inte minst ministern måste väl förstå vad propositionen innebär! Det behöver inte Owe Hellberg tvivla på. T.o.m. jag har läst den – och förstått den, vill jag påstå. Däremot har vi skilda uppfattningar i sak.

Sedan tycker jag att man fäster sig så mycket vid försökslänen. Det handlar ju om övriga delar av landet också, som nu får den här möjligheten att samverka i samverkansorgan i form av kommunalförbund. Det är inte så illa med de beslutsbefogenheter som dessa kommunalförbund får sig tillhanda.

Jag tycker att det är ett bra första steg i rätt riktning. Tycker inte Owe Hellberg det? Tycker han någonting annat?

Anf. 140 OWE HELLBERG (v) replik:

Herr talman! Bevisligen hade inte Skåne och Västra Götaland fått de befogenheter som de har i dag om inte konstitutionsutskottet hade sagt att den nuvarande försökslagstiftningen ska gälla till 2006. Det är ju den stora skillnaden mellan självstyrelseorgan och samverkansorgan.

Sedan finns det faktiskt inga hinder för att övriga län som ville skulle kunna få bli självstyrelseorgan. Det finns inga som helst hinder. De har kunnat komma med sina ansökningar under tiden om det är så att det skulle vara i kommunalförbundsformen. Är det fråga om direktvalda parlament hade vi naturligtvis varit tvungna att ta ställning till det mycket tidigare eftersom det handlar om val och andra saker.

Sedan har vi sagt – det finns de som tycker så även i vårt parti – att blir det ingenting så får vi väl ta det här, då. Men naturligtvis är vi inte nöjda med det, på något sätt. Och vi antar, hoppas, tycker och tror att alla regionalpolitiker som får smak på det här ganska snabbt inser att detta ger demokrati i ord, men när det handlar om pengar, makt och myndighet så är det inte särskilt mycket bevänt med det. Det är därför vi säger att vi antar, hoppas och tror att vi fr.o.m. 2007 har en organisation där vi har direktvalda regionala församlingar över hela Sveriges land.

Anf. 141 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp):

Herr talman! Bosse Könberg har i sitt anförande väldigt tydligt klargjort Folkpartiets ställningstagande i frågan om regional samverkan och statlig länsförvaltning, men jag ska ändå helt kort ge en personlig reflexion i ärendet, eftersom även vi i bostadsutskottet har fått yttra oss om propositionen.

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Regional samverkan
och statlig länsför-
valtning*

Under min politiska verksamhet i Västerbotten har jag och mitt parti tillsammans med fyra andra partier arbetat aktivt för att Västerbotten skulle få delta i försöksverksamheten med ökat regionalt självstyre. Vi fick tyvärr inte med oss majoriteten av moderater och socialdemokrater, även om jag vet att väldigt många av landstingspolitikerna egentligen – det gäller alltså landstingspolitikerna inom s – både var och är för en sådan verksamhet.

När PARK-utredningens förslag lades fram hade jag ganska stora förhoppningar om att försöksverksamheten skulle utökas, men i stället innebär ju, som många har sagt, dagens förslag till beslut ett steg bakåt i förhållande till utredningen. De kommunala samverkansorgan som ska kunna bildas utgör enligt min och många andras uppfattning ingen bra lösning. Det har redan förts fram under dagens debatt att sådana samverkansorgan inte på något sätt innebär någon ökning av det regionala självstyret, utan tvärtom. Owe Hellberg använde beteckningen *light*, och jag håller med om det. De mindre partierna kommer att få mindre inflytande än de har i ett regelrätt valt fullmäktige.

I dag har länsstyrelser och landsting ofta likartade arbetsuppgifter. Exempelvis när det gäller utvecklingen av turism görs i varje fall i mitt län helt enkelt dubbelarbete. I ett direktvalt regionfullmäktige med förstärkta uppgifter och en minskning av länsstyrelsernas arbetsområden skulle man kunna minska detta dubbelarbete eller helt få bort det, och det skulle också innebära ett steg framåt enligt mitt sätt att se.

Vid bostadsutskottets behandling av propositionen har jag framfört avvikande mening där jag understryker att det framlagda förslaget väckte en stor besvikelse hos mig. Jag kan nu bara hoppas att den översyn som regeringen har aviserat och som statsrådet i dag har talat om när det gäller uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan stat, kommun och landsting liksom en översyn av länsstyrelsernas verksamhet ska leda till slutsatsen att Sverige behöver en organisation där direktvalda regionala organ blir en viktig del i samhällsstyret, och där länsstyrelsernas roll renodlas. Om vi inför direktvalda, starka regionfullmäktige kan det enligt min mening föråldrade systemet med landshövdingen som högsta representant för länen avskaffas.

Jag bifaller reservation 1, precis som Bosse Könberg har gjort.

Anf. 142 LEIF JAKOBSSON (s):

Herr talman! Socialdemokraterna i Skåne tog för över tio år sedan initiativet till en ny, mer slagkraftig och effektiv samhällsorganisation. Vi levde då med två län, tre landsting, två länsarbetsnämnder och en lång rad av andra konstellationer som vi kallade den regionala röran. Efterhand anslöt sig andra partier, och i stor enighet kunde vi presentera ett förslag med sammanhållen regional organisation, som sedermera ledde fram till regionförsöket.

Utgångspunkten för oss socialdemokrater var och är mycket tydlig. Vi såg att vår landsända skulle kunna utvecklas bättre med en slagkraftig politisk organisation. Tillväxtmöjligheterna efter Berlinmurens fall gjorde att det såg bättre ut än på många decennier. Men för oss har det alltid handlat om att ta till vara möjligheterna i Skåne till fromma för hela Sveriges befolkning, för att kunna garantera välfärden och rättvisan i hela nationen.

Jag säger detta, därför att i spåren av regionförsöken finns olustiga, nästan separatistiska inslag i debatten, och jag känner behov av att här i kammaren uppmärksamma riksdagen på detta, därför att regionidén misskrediteras av sådant.

Herr talman! Det finns mer studentikosa uttryck för detta, och det kan vi nog lämna därhän. Värre är att högerextrema partibildningar runtom i Skåne exploaterar någon form av skånsk nationalism med förslag som ett fritt Skåne, skånsk NATO-anslutning osv. Skånskheten går i dessa partier hand i hand med främlingsfientliga krav som förbud mot att bära slöja, stopp för invandring osv. Det allvarliga är att dessa partier i en valallians utgör regeringsunderlaget i Region Skåne tillsammans med de fyra andra borgerliga partierna.

Herr talman! Än värre är att det bland de absolut ledande företrädarna för både Moderaterna och Kristdemokraterna i Skåne förs fram förslag och resonemang som i sin förlängning inte kan betyda någonting annat än att man ifrågasätter Skånes tillhörighet till Sverige. Retoriken och också de konkreta förslagen och besluten är bestickande.

Man har t.ex. beslutat att skriva om den skånska historien. Region Skåne går in med mångmiljonbelopp för att skånska skolbarn ska få läsa en annan historia. Så här säger regionrådet Rolf Tuveesson, kristdemokrat och ansvarig för regional utveckling i regionfullmäktige 1999: Det är på tiden att vi återerövrar vårt skånska språk, vår kultur och historia. Allt förnekande och manipulerande av den skånska historien i skolan måste upphöra så att alla barn och ungdomar kan tillåtas finna stolthet och harmoni i kunskapen om sin egen historia och kulturella bakgrund.

Hans framtidsvision är uppenbar. Den sträcker sig utanför nationsgränsen. Senare i talet till regionfullmäktige säger han: Låt oss därför redan nu parallellt med Öresundsbron mentalt bygga ett Skåneland som sträcker sig inte bara från Blekinge och Halland till Skåne utan också inbegriper Skånelandsregionens Själland. Vi skåningar har trots alltmer gemensamt med Bornholm än med Kungsholmen.

Det är också regionstyrelsens ordförande, moderaten Carl Sonesson, som ogenerat ger uttryck för sådana idéer. I Sydsvenska Dagbladet uttalar han: Ytterst kan regionen ta ansvar för allt utom nationell lagstiftning, försvar och utrikespolitiken. Så mycket makt som möjligt bör föras över till regionen.

Det finns en lång rad konkreta förslag och beslut om att det skånska språket ska erkännas som eget språk. Det finns en motion från kristdemokrater och folkpartister i Region Skåne, 24 moderater kräver att en skånsk nationalsång ska utses i regionfullmäktige, man ska flagga officiellt med skånska flaggan och allt detta.

Herr talman! Detta är inga studentikosa toserier. Det är inga missnöjespartier. Det är de främsta företrädarna för de två största borgerliga partierna som driver sådana uppfattningar. Jag blir då lite bekymrad när jag hör argumentationen och läser den moderata reservationen i bostadsutskottet, där man också hänvisar till de historiska skälen.

Jag hoppas att det är lite slentrian i att man talar om det. Jag hoppas att det här i riksdagen och i kammaren inte finns de kopplingar som de ledande företrädarna för Moderaterna och Kristdemokraterna i Region Skåne för fram när man talar om historiska skäl. Det är en unken skånsk nationalistisk tongång som står bakom det.

Herr talman! Jag förstår om många här i kammaren blir lite chockerade av min redogörelse. Inte desto mindre är den tyvärr en beskrivning av hur Moderaternas och Kristdemokraternas ledande politiker argumenterar i Skåne. Jag tar upp det här i kammaren för att göra alla uppmärksamma på vad som pågår. Jag tror att regionförsöket – som jag själv tror väldigt mycket på – kan lida allvarlig skada av att missbrukas till att främja den s.k. skånska nationalismen.

Till Moderaterna och Kristdemokraterna vill jag rikta följande uppmaning: Gör upp med avarterna. Det drar löjets skimmer över och ger en bitter eftersmak åt alla vi andras seriösa ansträngningar att åstadkomma en bättre utveckling i Skåne.

Herr talman! Om mitt inlägg uppfattas som en lojalitetsförklaring från de skånska socialdemokraterna till nationen Sverige är det helt riktigt. Det var min avsikt.

Anf. 143 INGA BERGGREN (m):

Herr talman! Jag hälsar med stor tillfredsställelse utskottets förslag om att försöksverksamheten fortsätter i Skåne län i helt oförändrad form under nästa mandatperiod. Jag vill dock säga några ord med anledning av Leif Jakobssons inlägg.

Jag säger kort och gott följande. Jag tar som moderat helt och hållet avstånd från alla sorters avarter. De må vara från partier eller andra yttningar. Jag är emot en skånsk nationalism, som på några punkter konkret kan exemplifieras genom en motion om en skånsk nationalsång. Jag tycker att det är alldeles fel sätt att ta fram de fördelar som finns med Skåne och vad Skåne kan bidra med för hela Sveriges utveckling. Nog om detta.

I Skåne har sedan länge, precis som Leif Jakobsson sade, funnits en bred uppslutning kring att slå samman de tidigare Kristianstad och Malmöhus län till ett län, vilket också skedde 1997, och att utveckla Skåne. Eva Thalén Finné har tidigare i debatten talat en hel del om det. Jag vill lägga till ytterligare några förutsättningar och synpunkter.

Med sitt geografiska läge är Skåne en språngbräda till det övriga Europa. I Skåne finns redan mångårigt utbyte med Danmark och Tyskland och även med Polen, Estland, Lettland, Litauen och Ryssland. Hela tiden tas nya kontakter, och gemensamma projekt startas för att främja infrastruktur, kultur och utbildning mellan Skåne och länderna kring Östersjön.

Denna utveckling går inte att stoppa. Internationaliseringen, förändringarna i Östeuropa och det svenska EU-medlemskapet har påtagligt bidragit till samverkan och samarbete på andra sätt än tidigare, speciellt i ett gränsland som Skåne.

Sammantaget och på goda grunder kan påstås att det i Skåne finns en starkt uttalad vilja och en potential att bidra till det egna områdets tillväxt och utveckling till gagn för medborgarna i regionen. Det är för övrigt något som gagnar hela Sverige.

Som ledamot i PARK har jag många gånger understrukit de faktiska omständigheter som gäller för Skåne. Därför är det enda rätta att låta Skåne fortsätta försöksverksamheten i ograverad form, såsom också de moderata ledamöterna i PARK ansåg och som nu ett enigt utskott kommit fram till.

Herr talman! Den proposition från regeringen som vi i dag diskuterar och betänkandet innebär att man inte erkänner behovet av en regional självständig nivå som får besluta och inte bara samordna centralt fattade beslut. För mig och för oss liberaler är utgångspunkten att beslut ska fattas så nära människorna som möjligt. Samtidigt är utgångspunkten att de som beslutar ska vara direktvalda så att ansvarsfrågan blir klar.

Försöksverksamheten med självstyrande regioner har varit spännande att följa. Själva tanken att fler beslut ska fattas där människor bor är mycket tilltalande. Jag är helt övertygad om att en beslutande direktvald församling på länsnivå skulle minska centralstyrningen och öka hänsynen till regionala och lokala åsikter. Därför är det tråkigt att en majoritet nu i dag vill avsluta de försöken i Sverige. Samtidigt är jag för min del glad, eftersom jag kommer från Skåne. Där och i Västra Götaland ska försöksverksamheten fortsätta.

Det är viktigt att konstatera att regionförsöken på många sätt varit en framgång. De har ökat engagemanget i utvecklingsfrågor från enskilda medborgare, lokala och regionala politiker och från näringslivet.

Jag har följt försöksverksamheten på nära håll i Skåne. Med erfarenhet från Skåne kan jag konstatera att dialogen mellan olika aktörer har ökat. En hel del frågor som nu diskuteras och beslutas om av människor som bor i Skåne beslutades tidigare om på statlig nivå av länsstyrelsen. I Skåne har denna försöksverksamhet lett till en mycket bättre mobilisering kring gemensamma frågor, vill jag påstå. Det har helt enkelt blivit mindre bytänkande i kommunerna. Det har blivit mer samverkan mellan kommunerna och även mer samverkan med Danmark. Skåne har på senare år fått kraftigt ökade möjligheter till ekonomiskt och kulturellt utbyte över gränserna – till Danmark och Tyskland inklusive det forna DDR. För att utnyttja dessa möjligheter på ett bra sätt och för att riva kvarstående hinder måste människor som känner sig hemma i de regionala förhållandena vara med och forma utvecklingen.

Detta har naturligtvis inte – för att delvis anknyta till föregående talare – någonting att göra med lokalpatriotisk separatism. De övertoner från framför allt en del partier som använder den inofficiella skånska flaggan som symbol tror jag att vi alla tar avstånd ifrån när vi förstår vad det handlar om. Nej, detta handlar inte om det, utan det handlar om att minska avståndet mellan beslutsfattare och människor. Det är helt enkelt det som vi kallar för närhetsprincipen.

Enligt min mening finns det med erfarenhet från försöket i Skåne egentligen ingen anledning att fortsätta under benämningen försöksverksamhet. Tvärtom skulle regionförsöket redan nu kunna övergå i en permanent organisation. Förutom det faktum att det har fungerat väl så råder det bred politisk enighet i Skåne om ökat regionalt självstyre.

Däremot behöver man klargöra vilka ansvarsområden som ska ligga på regional respektive statlig nivå. Ett område som det har förts en del negativ diskussion om i Skåne, herr talman, är kulturen. Jag vet att Kulturdepartementet har kritiserat den regionala kulturpolitiken. Men verkligheten är den att det tyvärr inte har existerat någon frihet att utforma den regionala kulturpolitiken på skånsk nivå, utan kulturpengarna har i stort sett varit öronmärkta. Därför har skånska kulturpolitiker inte kunnat utveckla samarbete mellan olika konstarter eller kunnat starta projekt för

att nå nya publikgrupper. Det har gjort att handlingsfriheten har varit mycket begränsad. Nu innebär tyvärr det som förmodligen blir dagens kommande beslut att kulturen lyfts bort från Region Skåne. Det är synd, inte minst med tanke på att man aldrig har fått en riktig chans att bedriva en självständig regional kulturpolitik.

Herr talman! Det är hoppfullt att försöksverksamheten i Skåne och Västra Götaland får fortsätta. Jag tror att tiden arbetar för regionalt självstyre i Sverige. Det behövs en nivå mellan stat och kommun. Därför är det mycket beklagligt att andra regioner som så vill inte redan nu får samma chans att starta försök med ökat självstyre.

Anf. 145 BERIT ANDNOR (s):

Herr talman! En regions eller ett läns utveckling är naturligtvis beroende av samverkan. Det som gällde tidigare – att en kommun eller flera kommuner, landstinget, länsstyrelser, kommunförbund och andra organ jobbar var och en för sig – gäller inte längre. Det säger sig självt att om man samordnar sitt arbete så når man en mycket mer positiv utveckling. Utvecklingen blir mycket starkare och resultatet blir bättre.

Det vet särskilt vi som bor i landets glesare befolkade delar. Jag som representerar Jämtlands län bor i ett län som till ytan motsvarar en stor del av södra Sverige – från Ystad till norr om Norrköping. På denna mycket stora yta är vi i dag 128 000 invånare. Vi måste samverka för att överleva och kunna utveckla välfärden och skapa en tillväxt i vårt län.

Jag ser dagens beslut som ett steg i rätt riktning. För mig är det självklart att fortsätta att arbeta för att vi i valet 2006 kan gå till val till ett direktvalt regionalt självstyrelseorgan. Jag ser detta som en möjlighet för mitt län och för alla andra län att utveckla samarbetet och samverkan för våra läns positiva utveckling.

Det samverkansorgan som vi nu får möjlighet att bilda ska ta ansvar för länets utveckling när det gäller infrastruktur och regionalpolitik, men också när det gäller kollektivtrafik och andra gemensamma och för länet viktiga uppgifter.

Det gör det också möjligt att lyfta upp andra frågor där vi ser att vi har mer att tjäna på samverkan än att var och en jobbar för sig själv.

Jag tycker också att det är bra att vi nu får en möjlighet att titta över uppgiftsfördelningen mellan kommuner, landsting och stat. Jag tror att det är nödvändigt och viktigt. När vi ser på de glesare delarna av vårt land så ser vi att samverkan kommer att vara helt nödvändig.

Jag har hört på debatten i dag, och jag kan bara konstatera att de som tror att ett röstande på den reservation som nu föreligger från en del partier skulle göra det möjligt för oss som har ansökt om det att få delta i ett direktval till ett regionalt organ har fel. Skulle det ha varit möjligt så skulle vi ha haft ett beslut i Sveriges riksdag under våren eller senast i början på hösten. Vi har konstaterat i Jämtlands län att tiden har runnit i väg när det gäller att genomföra ett direktvalt regionalt självstyrelseorgan för detta val. Det är bara att konstatera det.

Vi tänker ta vara på den möjlighet som finns att bilda ett samverkansorgan, och vi jobbar med inriktningen att vi i valet 2006 kan få gå till val till ett direktvalt regionalt samverkansorgan.

Herr talman! Betänkandet handlar om att samverkansorgan ska kunna bildas i samtliga län fr.o.m. år 2003. I de län där det i dag pågår försöksverksamhet med regionala självstyrelseorgan ska de utgöra samverkansorgan under de här åren, men ha beslutanderätt över motsvarande regionalpolitiska medel som de regionala självstyrelseorganen i dag beslutar om.

Bostadsutskottet har i sitt yttrande till konstitutionsutskottet konstaterat att regeringen anser att de nuvarande försökslänerna under nästkommande mandatperiod ska ha större befogenheter än övriga samverkansorgan. De ska t.ex. kunna besluta om företagsstöd. Bostadsutskottet delar regeringens uppfattning, men har i yttrandet väckt frågan om huruvida de större befogenheterna ryms inom lagförslaget.

Konstitutionsutskottet har därför föreslagit ett förtydligande i lagtexten på så sätt att ett tillägg har gjorts om att, som i försökslagen, ange att samverkansorganen får besluta om användningen av statliga medel för regional utveckling enligt vad regeringen närmare föreskriver. På det här sättet har utrymme skapats i lagen för att regeringen ska kunna fördela medel och föreskriva vad de får användas till.

Lagtexten ger regeringen möjlighet att leva upp till ordningen att de nuvarande försökslänerna får de befogenheter som avses i propositionen. Tanken är att en utvärdering ska göras efter år 2006.

Herr talman! Gotland är ett av de län som omfattas av försöksverksamheten sedan den 1 juli 1997. Jag håller med om att det behövs en utvärdering av försöksverksamheten efter ytterligare en tid. Jag kan konstatera att det har skett en positiv utveckling på så sätt att samtliga partier på Gotland nu är mycket intresserade av att fortsätta försöken. Så var det inte inför starten 1997. Jag kommer ihåg hur vi i kommunfullmäktige hade till behandling en motion om att avstå från att delta i försöksverksamheten. Den motionen avslogs av kommunfullmäktige, och majoriteten i fullmäktige stod kvar vid sitt tidigare beslut om att ingå i försöksverksamheten.

Skåne län och Västra Götalands län kommer enligt förslaget från konstitutionsutskottet att fortsätta verksamheten helt oförändrad under nästa mandatperiod. Därför förlängs giltigheten för försökslagen för dessa län. Det kan tyckas att även Gotland och Kalmar borde kunna ingå i en förlängning av försökslagen, men jag tror att åtminstone för Gotlands del är det bra med det beslut som nu har föreslagits.

Det innebär att Gotland fortsätter försöken som tidigare med undantag för fördelningen av kulturbidrag. Det är någonting som våra kulturinstitutioner på Gotland välkomnar. De vill ha den nu föreslagna ordningen att kulturbidragen fördelas av Statens kulturråd. Anledningen till detta är en känsla hos institutionerna att försöksverksamheten har varit en nackdel för våra kulturinstitutioner och att de inte har blivit behandlade på samma sätt som man blivit i övriga län utan försöksverksamhet.

Jag ser det som en positiv del att Statens kulturråd genom samråd och samverkan ska öka sitt deltagande i hela landet. I och med detta yrkar jag bifall till konstitutionsutskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 10 §.)

9 § Allmänna helgdagar, m.m.

Föredrogs
konstitutionsutskottets betänkande 2001/02:KU9
Allmänna helgdagar, m.m.

Anf. 147 NILS FREDRIK AURELIUS (m):

Herr talman! Det är utmärkt att regeringen nu, något överraskande men icke desto mindre välkommet, föreslår att den 6 juni ska bli allmän helgdag. Det är mindre bra att just svenskar av alla människor inte ska kunna ta emot svenska ordnar. Jag yrkar därför bifall till reservation 3.

Anf. 148 MATS EINARSSON (v):

Herr talman! Det är alldeles utmärkt att vi gör den 6 juni till allmän helgdag. Det vore ännu bättre om vi också gjorde den 8 mars, den internationella kvinnodagen, till helgdag. Därför yrkar jag bifall till reservation 2 och i övrigt till utskottets förslag.

Anf. 149 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! Jag vill bara uttrycka min stora glädje över vi nu fått en stor majoritet för att göra den 6 juni till en nationell helgdag. Jag satt ju med i det utskott som 1991–1992 föreslog att man skulle låta en utredning titta på detta. Detta resulterade inte i någonting den gången. Det är glädjande att speciellt Socialdemokraterna har svängt i den här frågan.

Anf. 150 PER LAGER (mp):

Herr talman! Jag har två reservationer i det här betänkandet. Det gäller reservation 1 och reservation 5 som jag nu yrkar bifall till.

Miljöpartiet är det enda partiet som säger nej till att göra den 6 juni till helgdag. Det finns 15 motioner som vill det motsatta. Det finns numera en majoritet för detta. För mindre ett år sedan hade vi en debatt här i kammaren där majoriteten bestod av Socialdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet som sade nej. Det handlar om att det kostar pengar. Det kostar mellan 3 och 4 miljarder om man inte byter ut dagen mot en annan dag. Annandag pingst är tänkt som utbytesdag, och den ingår i en långhelg som framför allt barnfamiljer är väldigt tacksamma för.

Miljöpartiet vill framför allt prioritera skola, vård och omsorg. Därför prioriterar vi inte den 6 juni som helgdag. Vi tror i stället att svenska folket skulle vara mycket mer betjänta av en sänkt normalarbetstid.

I övrigt vill jag säga något när det gäller begravningsfrågor. Här finns det två motioner. Den ena handlar om att man får större möjligheter att sprida askan efter avlidna på det sätt man själv vill som anhörig. Den andra frågan gäller att begravingar i dag ofta medför miljöproblem. Det finns numera en ny begravningsmetod som bygger på frystorkning. Det är en mycket värdig och fin idé och metod som nu är under utveckling. Vi i Miljöpartiet vill att regeringen förbereder de förändringar i nuvarande lag som krävs för att man ska kunna införa en sådan metod när man har genomfört de tester som nu pågår.

Herr talman! Med detta tackar jag för mig för spara tid.

Anf. 151 BARBRO HIETALA NORDLUND (s):

Herr talman! Med förenade krafter försöker vi göra det möjligt för kammaren att ha votering i detta ärende genom att korta ned våra anföranden. Jag vill inleda med att yrka bifall till KU:s förslag i betänkande 9 och avslag på reservationerna.

Socialdemokraterna biträder nu 14 motioner som alla föreslår att den 6 juni ska vara en röd dag i almanackan. Trots alla spekulationer om vilken dag som skulle vara utbytbar överlämnar vi till regeringen att ta ställning till hur man gör den 6 juni till en röd dag. Det gäller frågan om det är en befintlig dag som ska bytas ut eller om det ska bli en ny röd dag. Det kanske är den gamla Nationaldagsutredningen som ska dammas av, eller det krävs kanske en ny utredning. Det kräver naturligtvis beaktande av olika slag. Det blir regeringens sak att ta de hänsyn som kan krävas gentemot arbetsmarknadens parter och kyrkan som kan ha åsikter i den här frågan.

Socialdemokraterna har ändrat uppfattning. Det har vi gjort av demokratiska skäl. Jag tycker att jag kan kosta på mig att gratulera alla er mångåriga debattörer och motionärer i den här frågan både i kammaren och utanför kammaren. Er ihärdighet har nu vunnit majoritet.

Den andra frågan som jag vill kommentera är den reservation som Moderaterna och Kristdemokraterna står bakom. Den gäller belöningssystem eller, med andra ord, ordnar och medaljer. Utskottet anser fortfarande att motionen ska avslås. När jag läser den kristdemokratiska motionen blir jag alldeles övertygad om att det fortfarande är samma gamla fråga med samma gamla argument som förs fram, och den har vi tidigare avslagit. Den motion som kommer att avslås i år är rentav reaktionär, enligt min mening.

Herr talman! För tids vinnande avstår jag från vidare inlägg.

Anf. 152 PER LAGER (mp) replik:

Herr talman! Eftersom vi har några minuter kvar hinner vi kanske ett snabbt replikskifte också. Jag skulle vilja fråga Barbro Hietala Nordlund varför Socialdemokraterna har lämnat de argument vi framförde tidigare. Det handlar om argumentet att firandet av nationaldagen, svenska flaggans dag, har fått tillräckligt utrymme som det har varit hittills. Vi har använt samma argument ända sedan slutet av 80-talet. Förra året hade vi också det gemensamma argumentet att om vi ska påverka våra barn när det gäller mänskliga rättigheter och sådant är det väldigt bra om barnen är i skolan när vi gör detta. Dessutom ger vi kanske ännu mer utrymme åt de antidemokratiska krafterna att missbruka våra nationella symboler när vi gör den till en helgdag. Och framför allt finns det helt andra och viktigare frågor att prioritera i vårt samhälle, nämligen vård, skola och omsorg. Det gäller t.ex. tandvården.

Herr talman! Jag undrar i mitt stilla sinne om detta möjligen är en kompensation för att Sverige som nation nu alltmer förlorar sin identitet i det stora EU-maskineriet.

Anf. 153 BARBRO HIETALA NORDLUND (s) replik:

Herr talman! Det är kanske bekant för Per Lager att vår kongress i höstas fattade beslut med den innebörden att man har upplevt att nationaldagsfirandet har stärkt sin ställning hos befolkningen. Man upplever

Prot. 2001/02:53

17 januari

*Allmänna helgdagar,
m.m.*

också att det är många goda krafter i gång för att göra nationaldagen till en manifestation för de nya svenskarnas tillhörighet, för vår internationella samhörighet, för vårt kulturarv och vår tradition.

Om nu en helgdag kan betyda att fler människor kan ge uttryck för detta vill vi som socialdemokratiskt parti enligt kongressbeslutet stödja det.

Att som Per Lager, ställa detta mot vård, skola och omsorg tycker jag inte är riktigt logiskt. Naturligtvis kommer alla dessa beräkningar och förhandlingar att komma fram till hur man nationalekonomiskt gör detta på bästa sätt.

Anf. 154 PER LAGER (mp) replik:

Herr talman! Förra året var vi överens om att finansieringen är ett problem. Det handlar alltså om de 3–4 miljarder som staten förlorar i intäkter. Det kanske blir ännu mer. Det är beräkningar från 1992.

Frågan är vad vi prioriterar i samhället. Vad är viktigast för människorna? Är det en tandvårdsreform som är värd namnet med ett högkostnadsskydd som är värt namnet? Eller är det just en extra helgdag?

Anf. 155 BARBRO HIETALA NORDLUND (s) replik:

Herr talman! Frågan återkommer till Sveriges riksdag. Då får vi ta en generaldebatt kring prioriteringar om det skulle bli aktuellt. Det återstår att se vilken lösning som kommer att presenteras.

Jag sällar mig inte till dem som spekulerar i hur det ska gå till. Jag avvaktar med full tillit ett förslag som vi senare får ta ställning till.

Anf. 156 KENNETH JOHANSSON (c):

Herr talman! Den 6 juni är historiskt och kulturellt en viktig dag för Sverige.

I en alltmer internationaliserad värld känns det angeläget att värna vårt nationella kulturarv och vår identitet. Många kommuner inbjuder nyblivna svenska medborgare till olika ceremonier i samband med nationaldagsfirandet.

Det finns alltså många skäl att nationaldagen i Sverige, som i de flesta andra länder, görs till allmän helgdag för att markera dess betydelse för det svenska samhället och för alla som bor och verkar i vårt land.

Därför har jag tillsammans med min centerkollega Birgitta Sellén, och för övrigt flera centerpartister, motionerat i frågan. Därför har Centerpartiet uppfattningen att den 6 juni, Sveriges nationaldag, bör göras till helgdag.

Det är konstaterat, herr talman, att man inte ska ge upp. Det är många års idogt försök som nu i alla fall har lett till en möjlighet att se resultat. Det var en s-kongress som behövdes för att ett dåligt förslag helt plötsligt skulle bli ett bra förslag. Det är bra.

Jag vill säga: Bättre sent än aldrig.

Jag yrkar bifall till utskottsbetänkandet.

I detta anförande instämde Runar Patriksson (fp).

Anf. 157 JOHNNY GYLLING (kd):

Herr talman! Med hänsyn till den korta tiden ska jag korta ned mitt anförande väsentligt.

Jag vill också glädja mig över att vi nu ska få en helgdag den 6 juni.

Det är också många privatpersoner som har engagerat sig i den här frågan. En av dem är Thor Hartman från Stockholm som har skickat tröjor och rockmärken till oss riksdagsledamöter. Vi är skyldiga också honom ett tack för hans inspiration och engagemang.

Jag vill bara helt kort nämna två skäl till att ha nationaldagen som helgdag.

För det första utgör den tillsammans med svenska flaggan viktiga symboler för gemenskap och känsla för vårt land. Det var inte länge sedan det fanns rektorer som inte vågade hissa flaggan på svenska skolgårdar av rädsla för nationalsocialismen. Varken flaggan eller nationaldagen ska kunna förknippas med rasism. Dessa symboler tillhör alla som bor i Sverige.

För det andra är det en bra dag att anordna ceremonier för nya svenska medborgare. En som poängterade detta under sin levnadstid var förre riksdagsmannen Jerzy Einhorn. I hans bok kan man läsa väldigt gripande hur han upplevde det när han fick hämta sitt svenska medborgarskap. Den enda konversation som utväxlades på justitiedepartementets kontor var: 40 kronor, tack.

Jerzy Einhorn beskriver hur han kände då. Det kan alla läsa i den fantastiska boken *Utvald att leva*.

Herr talman! Med tanke på att tiden är kort vill jag bara uttrycka min stora glädje över att min motion liksom många andras blir bifallda. Vi ser fram emot att få fira en helgdag fredagen den 6 juni 2003. Tack!

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 10 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.56 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 17.00 då dagens votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 17.00.

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Allmänna helgdagar,
m.m.*

10 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU7 Regional samverkan och statlig länsförvaltning

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet

2. res. 1 (kd, c, fp, mp)

Votering:

212 för utskottet

80 för res. 1

1 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 68 m, 32 v, 1 -

För res. 1: 4 v, 37 kd, 15 c, 11 fp, 13 mp

Avstod: 1 v

Frånvarande: 20 s, 13 m, 6 v, 5 kd, 3 c, 5 fp, 3 mp, 1 -

Yvonne Oscarsson (v) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 3 (Fortsatt försöksverksamhet i Västra Götalands län)

1. utskottet

2. res. 2 i motsvarande del (m)

Votering:

225 för utskottet

70 för res. 2

2 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 35 v, 38 kd, 16 c, 11 fp, 13 mp

För res. 2: 68 m, 2 -

Avstod: 2 v

Frånvarande: 19 s, 13 m, 6 v, 4 kd, 2 c, 5 fp, 3 mp

Punkt 4 (Ytterligare verksamhet med regionala självstyrelseorgan)

1. utskottet

2. res. 3 i motsvarande del (kd, c, fp, mp)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 8 (Utvärdering av fortsatt försöksverksamhet)

1. utskottet

2. res. 4 (mp)

Votering:

282 för utskottet

10 för res. 4

2 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 68 m, 35 v, 38 kd, 16 c, 9 fp, 2 mp, 2 -

För res. 4: 10 mp

Avstod: 2 v

Frånvarande: 19 s, 13 m, 6 v, 4 kd, 2 c, 7 fp, 4 mp

Prot. 2001/02:53

17 januari

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU9 Allmänna helgdagar, m.m.

Punkt 1 (Nationaldagen den 6 juni som allmän helgdag)

1. utskottet

2. res. 1 (mp)

Votering:

280 för utskottet

11 för res. 1

1 avstod

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 66 m, 37 v, 36 kd, 16 c, 10 fp, 1 mp, 2 -

För res. 1: 11 mp

Avstod: 1 kd

Frånvarande: 19 s, 15 m, 6 v, 5 kd, 2 c, 6 fp, 4 mp

Punkt 2 (Internationella kvinnodagen den 8 mars som helgdag)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

256 för utskottet

39 för res. 2

1 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 112 s, 68 m, 38 kd, 16 c, 11 fp, 9 mp, 2 -

För res. 2: 37 v, 2 mp

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 19 s, 13 m, 6 v, 4 kd, 2 c, 5 fp, 4 mp

Punkt 4 (Offentligt belöningssystem)

1. utskottet

2. res. 3 (m, kd)

Votering:

186 för utskottet

109 för res. 3

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 112 s, 37 v, 15 c, 11 fp, 11 mp
För res. 3: 68 m, 38 kd, 1 c, 2 -
Frånvarande: 19 s, 13 m, 6 v, 4 kd, 2 c, 5 fp, 5 mp

Punkt 9 (Begravningsfrågor)

1. utskottet

2. res. 5 (mp)

Votering:

276 för utskottet

15 för res. 5

2 avstod

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 111 s, 66 m, 35 v, 35 kd, 16 c, 11 fp, 2 -

För res. 5: 2 m, 1 v, 12 mp

Avstod: 1 s, 1 mp

Frånvarande: 19 s, 13 m, 7 v, 7 kd, 2 c, 5 fp, 3 mp

Karin Enström (m) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Granskning av stats-
rådets tjänsteutövning
och regeringsärendes
handläggning*

11 § Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

Föredrogs

konstitutionsutskottets betänkande 2001/02:KU10

Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning.

Anf. 158 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Herr talman! Kammarledamöter! Kammaren övergår nu till att diskutera den granskning som konstitutionsutskottet har utfört och som behandlas i KU10, *Granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning*. Numera börjar det bli tradition att det finns två granskningsbetänkanden, dels detta som är mer administrativt inriktat, dels det som kommer senare i vår och som då är baserat på de anmälningar som värderade ledamöter har tillställt utskottet.

Det finns naturligtvis som alltid en hel del att säga om ett sådant granskningsbetänkande. Jag tänkte inte gå igenom det i dess helhet utan beröra frågan om antalet befattningshavare i Regeringskansliet och även nämna lite grann om lönesituationen sedd ur ett jämställdhetsperspektiv.

Man kan på s. 8 i betänkandet se att antalet befattningshavare har ökat ganska rejält sedan 1974 och fram till 2001. Det rör sig om en fördubbling. Och den som är lite statistiskt intresserad kan sedan också se att de väldigt kraftiga ökningarna inte har ägt rum under senare år utan

ligger längre tillbaka i tiden, t.ex. mellan 1974 och 1982 då det skedde en kraftig ökning av antalet befattningshavare.

Herr talman! Jag tänkte sedan något beröra redovisningen av löneläget och jämförelser mellan något äldre befattningshavare, män och kvinnor, och yngre befattningshavare. Man kan då konstatera att denna redovisning rent översiktligt speglar det samhälle som finns också utanför Statsrådsberedningen, nämligen att det finns ojämnheter och ibland kanske också oförklarliga skillnader i lönesättningen. Oförklarliga är de väl inte, utan de är väl förklarliga i den meningen att de bygger på den traditionella lönebildningen som ofta har gjort att män har fått mera betalt än kvinnor. Men det som jag tycker är bra i denna redovisning är att skillnaderna i den yngre gruppen är betydligt mindre. Och man kan naturligtvis på sikt räkna med att det sker en utjämning. Jag tycker att det finns anledning att notera det i detta sammanhang.

Jag vill sedan beröra frågan om ändringar i den kommunala indelningen som en liten kontrast till de förmedlade nyheter som vi fick under riksdagens uppehåll, där delar av detta betänkande beskrevs. Framför allt hade man fångat upp de kritiska slutsatserna och interpellationssvaren. Man hade också tittat på upphandlingsfrågorna. Vad man däremot inte redovisade i nyhetsfloden var den granskning som utskottet har gjort av regeringens behandling av indelningsärenden. Och de kan ju ha ett lite extra intresse med hänsyn till den indelningsfråga som denna riksdag har ägnat sig åt vid åtskilliga tillfällen, alltså länstillhörigheten för Heby kommun.

Utskottet kan enigt konstatera – hela betänkandet är för övrigt enigt – att sett utifrån den lagstiftning som finns så finns det inte anledning att uttala något annat än att regeringen i det fyrtiotal indelningsärenden som den har behandlat också har följt den lagstiftning som finns. Och det är alltså ett enigt utskott som hanterar frågan på det sättet.

Herr talman! Jag tänkte sedan övergå till att uppehålla mig vid interpellationssvarandet, eftersom detta kanske har väckt mest uppmärksamhet i nyhetsförmedlingen under riksdagens juluppehåll. Låt mig till en början slå fast att det naturligtvis är så att det ska finnas ett svar från statsrådet inom den stipulerade tiden två veckor från interpellationens inlämnande. Jag tycker inte att det finns någon anledning att rent allmänt försöka argumentera utifrån någon annan linje, utan detta har fastställts i regeringsformen och riksdagsordningen, och det ska man naturligtvis leva upp till.

Jag kan konstatera att det finns anledning till den kritik som finns i detta betänkande. Felprocenten, om man med det menar det antal interpellationer som inte har besvarats inom den föreskrivna tiden, är egentligen för stor för alla statsråd, och den är särskilt stor för några statsråd. Det finns naturligtvis i det individuella fallet förklaringar till detta.

Vad som inte riktigt redovisas i detta betänkande är den kraftiga tillväxt som har skett av antalet interpellationer under de allra senaste åren. Före 1996/97 framställdes det aldrig, såvitt jag har kunnat se, mer än 300 interpellationer under ett år. Antalet var snarare strax över 200 med variationer. 1996/97 var antalet interpellationer 372. Påföljande år var det 313, året därpå 362 och de två senaste hela åren så var det 405 och 454.

Om man vet något om vad interpellationsbehandlingen innebär kan man konstatera att detta naturligtvis är arbetskrävande för Regerings-

Prot. 2001/02:53
17 januari

Granskning av statsrådens tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

kansliet. Sätter man det i relation till att i varje fall de borgerliga partierna, oppositionspartierna, i budgetsammanhang ville beskära Statsrådsberedningens anslag med 400–500 miljoner kronor, och något parti t.o.m. med 760 miljoner kronor, av ett totalt anslag på 5 miljarder kronor så kan man säga att om man ställer krav på att regeringen ska följa riksdagsordningen och svara på interpellationer i tid måste man naturligtvis också vara beredd att ställa de resurser till förfogande som behövs för att klara det sammantagna regeringsarbetet på ett ordentligt sätt.

Jag gjorde också en annan reflexion, nämligen om det har blivit bättre eller sämre under årens lopp med interpellationsbesvarandet. Man kan ju få ett intryck av att det har blivit sämre och sämre. Jag har inte gjort någon fullständig undersökning. Men RUT, Utredningstjänsten, har gjort en sammanställning från de år då det var en borgerlig regering 1991–1994. Det kan, herr talman, vara intressant att avsluta detta inlägg med en viss redovisning av detta.

Jag kan konstatera att statsminister Carl Bildt fick tolv interpellationer under dessa tre år. Han klarade inte av att svara på någon av dessa interpellationer inom föreskriven tid. Och den föreskrivna tiden var då faktiskt fyra veckor.

Jag ska fortsätta att botanisera i detta. Alf Svenssons felprocent är 75 %. Han klarade inte av att inom föreskriven tid svara på 22 av 29 interpellationer.

Jag har ytterligare några axplock. Bo Lundgrens felprocent är 63 %. Dåvarande utbildningsminister Per Unckel har en genomsnittlig felprocent på 52 %. Sista året var ett olycksår. Då var felprocenten 80 %. Han fick fem interpellationer och klarade av att svara på en inom föreskriven tid.

Jag har uppgifter om samtliga statsråd, men av tidsskäl ska jag inte närmare gå in på detta.

Men jag kan väl få konstatera att Anders Björck låg på ett bra genomsnitt – på 50 %, dvs. den felprocent som regeringen kritiseras för i det betänkande som anmälts till kammaren. Den genomsnittliga felprocentssiffran under de tre borgerliga regeringsåren ligger någon procentenhet över den siffra som den socialdemokratiska regeringen nu kritiseras för.

Man kan alltså knappast konstatera att det blivit sämre när det gäller regeringarnas möjligheter att svara på interpellationer. Gemensamt kan vi uttrycka förhoppningen att man läser detta betänkande och att det blir bättre och bättre, oberoende av vilken regering vi har.

Anf. 159 INGER RENÉ (m):

Herr talman! Av förarbetena till regeringsformen framgår att KU:s granskning ska avse statsrådets hela ämbetsutövning och att den i första hand ska inriktas på regeringsärendenas handläggning. Granskning och redovisning av administrativ praxis borde enligt förarbetena utgöra det normala ledet i utskottets granskning.

Författningsutredningen anförde att det synes vara lämpligt att utskottet varje år tar upp någon eller några kategorier av regeringsärenden till en mer ingående systematisk granskning. Grundtanken var att granskningen ska vara administrativ, inte politisk.

Betänkande KU10 är alltså det betänkande som behandlar statsrådets tjänsteutövning och hur Regeringskansliet handlägger sina ärenden. För-

hoppningen är naturligtvis att det påpekande som vi gör i KU-betänkandet ska ge effekter i form av ansträngningar från regeringen för att förbättra ärendenas handläggning eller, ännu bättre, att detta med att vi faktiskt granskar regeringen varje år också ska ha ett förebyggande syfte.

Vid årets granskning kan vi konstatera att personalen på Regeringskansliet fortsätter att öka med ungefär 10 % per år. I enskilda tal leder Näringsdepartementet stort, men procentuellt är ökningen hos Justitiedepartementet värst – eller bäst, hur man nu ser det. Också antalet politiskt sakkunniga har ökat med nästan 10 % på ett år. Den ökningen har också försiggått under flera år.

Det är svårt att veta vad ökningen av personal i Regeringskansliet beror på. En förklaring, som regeringen framför, torde vara ordförandeskapet i EU. Om det är så borde vi se en tillbakagång nästa år – åtminstone inte en ökning.

En annan fråga som KU har granskat är jämställdheten. Där uppvisar Regeringskansliet, inte förvånande, samma ojämna fördelning som samhället i stort. Exempelvis är fler lokalvårdare kvinnor, och fler fordonsförare är män.

När det gäller handläggarna är könen i stort sett lika representerade, åtminstone enligt det statistiska urval som utskottet har tagit del av.

När det gäller lönediskriminering ser det faktiskt ut att gå åt rätt håll i Regeringskansliet. Som Göran Magnusson sade och som framgår av den statistik som vi tagit del av minskar löneskillnaderna i de lägre åldersgrupperna, medan de fortsatt är stora i de högre åldersgrupperna. Där rör det sig om 10–20 % skillnad mellan män och kvinnor. Om det nu är så, borde löneskillnaderna så att säga växa bort. Men frågan måste säkert uppmärksammas i Regeringskansliet och av KU vid nästa års granskning.

Utskottet har också tittat på hur olika departement hanterar olika rutinmässiga ärenden såsom besvarande av brev, överklagandeärenden, utnyttjande av konsulter, upphandling, diarieföring osv.

Tidigare år har Näringsdepartementet utmärkt sig som ”den stora oredans departement”. Också i år har formella brister noterats på just det departementet. Men för rättvisans skull får jag väl nämna att sådana förekommer också på andra departement.

Till slut vill jag ta upp några frågor som i särskilt hög grad rör oss i det här huset. Det gäller propositionsavlämnandet och interpellationsbesvarandet.

Vad gäller propositionerna har KU och enskilda ledamöter i kammaren vid flera tillfällen haft synpunkter dels på att ett stort antal propositioner som inte hänger samman med budgetarbetet kommer just under höstens budgetarbete, dels på att det under våren kommer propositioner med ketchupfart – väldigt många under en kort tid. Effekten i bägge fallen kan bli att arbetet med varje enskilt ärende inte kan få den djupa och omsorgsfulla behandling som varje ärende här faktiskt är värt.

I betänkandet säger vi att vi utgår från att regeringen klarar att framöver undvika anhopningar, men man kan bli lite fundersam när man tittar på vårens propositionslista.

Jag kommer nu till interpellationerna, som kanske är bästa sättet för riksdagen att kontinuerligt få insyn i riksdagens arbete och därmed utöva

Prot. 2001/02:53
17 januari

Granskning av statsrådens tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

en del av kontrollmakten. Men det förutsätter att interpellationerna besvaras inom stipulerad tid, dvs. inom lagstadgade 14 dagar.

I mer än hälften av fallen har regeringen inte lyckats med detta. Det finns ett enskilt statsråd som har lyckats besvara endast en av tio interpellationer i tid.

Trots att bl.a. vi moderater har tyckt att Regeringskansliet vuxit för fort glömmar Göran Magnusson att i sin beskrivning berätta att Regeringskansliet faktiskt har vuxit och i dag är betydligt större än tidigare. Som jag förut sade växer det fortfarande med 10 %, så detta med att det skulle vara fråga om en form av personalbrist – om jag får kalla det så – är kanske inte alldeles relevant.

Det här med att inte besvara interpellationer i tid är anmärkningsvärt. Denna nonchalans gentemot riksdagen har föranlett utskottet att i total enighet uttrycka att regeringen inte kan undgå kritik. Det är ju inte vanligt att KU vid den administrativa granskningen på detta sätt ger regeringen kritik, men vi är eniga om att det är synnerligen viktigt för det allmänna rättsmedvetandet att regeringens medlemmar visar respekt för de lagar som instiftats här i riksdagen.

Med detta ställer jag mig bakom betänkandet.

Anf. 160 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Jag har en synpunkt på detta med antalet anställda i Regeringskansliet och egentligen en fråga till Inger René. En konsult har ju gått igenom Regeringskansliets bemanning och organisation och konstaterat att det fattas ett par hundra befattningshavare för att man ska kunna svara mot de ambitioner och de anspråk som finns. Delar Inger René den uppfattningen?

Den Inger René citerade i sitt anförande är väl den flitige anmälaren Axén. I fråga om resonemanget om att besvara interpellationer i tid har jag inga invändningar. Vi står ju bakom det som sägs i utskottsbetänkandet.

Min andra fråga till Inger René blir: Kan Inger René tänka sig att tillsammans med mig instämma i samma ordalydelse, samma kritik, riktad mot de tre borgerliga regeringarna?

För övrigt går det fortfarande att anmäla statsråd. Det finns ingen abolutionsgräns för statsråd från KU-anmälningssynpunkt, så vi kan granska någon eller några av de borgerliga regeringarna. Men framför allt undrar jag om Inger René är beredd att vara med och enstämigt – på samma sätt som vi nu har gjort – instämma i den kritik som det kan finnas anledning att rikta mot de borgerliga regeringarna.

Anf. 161 INGER RENÉ (m) replik:

Herr talman! Den första frågan, om konsulter, är en fråga som vi inte det minsta har berett. Jag brukar inte avge en synpunkt åt vare sig det ena eller det andra hållet innan jag har haft tillfälle att sätta mig in i ärendet. Vi har alltså inte berett just frågan om konsulter, utan vi har bara konstaterat att konsulterna har avgivit ett yttrande.

När det gäller den andra frågan – om det förekom slarv, om jag får uttrycka det så, också på den borgerliga tiden – är det på samma sätt. Det är klart att man får titta på antalet tjänstemän och antalet interpellationer i förhållande till den angivna tiden.

Vi är dock alldeles överens om att har vi stiftat en lag som säger att interpellationer ska besvaras inom 14 dagar – såvitt jag vet gjorde vi det för inte så väldigt länge sedan och dessutom i enighet – ska de också besvaras inom dessa 14 dagar.

Anf. 162 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik:

Herr talman! Det finns klara statistiska fakta på det här området. Om man inte har klarat av att besvara 12 interpellationer, om man har fått 12 interpellationer och har hundra procent fel så att säga, är det väl ingenting som behöver undersökas ytterligare, utan det är det faktum som gäller.

Jag får intrycket att Inger René nu är ute efter att vi ska mäta borgerliga regeringar med en måttstock och socialdemokratiska regeringar med en annan. Vore det inte enklare ur KU-synpunkt att säga att det är samma måttstock som gäller hela tiden? Vi behöver inte undersöka varför Carl Bildt eller Per Unckel inte klarade av det här, utan det är sagt som det är sagt.

Det finns ju inga som helst öppningar i KU:s resonemang när det gäller den socialdemokratiska regeringen om att det skulle bero på personalbrist, arbetsanhopning eller annat, utan det som gäller i riksdagsordningen ska följas. Då vore det väl enklast för Inger René att nu konstatera att samma kritik som s-regeringen nu får har tre borgerliga regeringar kvalificerat sig för.

Anf. 163 INGER RENÉ (m) replik:

Herr talman! Det var inte jag som tog upp detta att det fordras mer personal om man ska klara av att hinna svara på interpellationer. Det var Göran Magnusson som gjorde det. Då utgår jag från att Göran Magnusson menar att antalet anställda i Regeringskansliet står i något slags förhållande till den tid som statsråden har på sig för att svara på interpellationerna.

Sedan kanske det hade varit bättre förhållanden i Regeringskansliet i dag om någon hade sett över den här frågan redan på den borgerliga regeringstiden, men såvitt jag vet gjordes inte det.

Anf. 164 MATS EINARSSON (v):

Herr talman! Det som redan har konstaterats i ett enigt betänkande gör att jag kan fatta mig relativt kort, även om tidigare talare har visat att det inte är helt omöjligt att få till stånd en replikväxling även om ett enigt betänkande.

På pendeltåget hit från Tumba i morse läste jag någon av våra tidningar. Där var faktiskt en insändare i denna fråga, och det är inte så vanligt. Det var en person som var väldigt bekymrad över det uppenbarligen totala kaos som råder i Regeringskansliet vad gäller administrativa rutiner. Han föreslog att man borde ha någon form av granskning och genomgång av Regeringskansliet och att man skulle tillämpa det som tydligen heter ISO 9001, kvalitetssäkringsgarantin.

Om denna insändarskribent möjligen hör denna debatt eller läser protokollet skulle jag för honom vilja hävda att vi har en sådan kvalitets-säkringsorganisation i det här landet sedan ganska lång tid, sedan 1809, som heter konstitutionsutskottet.

Prot. 2001/02:53
17 januari

*Granskning av stats-
rådets tjänsteutövning
och regeringsärendes
handläggning*

Nu kan man ju ifrågasätta vår kompetens och vad vi har åstadkommit, men jag tycker ändå, när man ser resultatet av den är granskningen och även tidigare granskningar, att vi nog har hjälpt till att hålla en någorlunda hög standard när det gäller administration och annat även i Regeringskansliet.

Det innebär inte att det alltid är helt utan brister. Vi har hittat några saker att slå ned på, och de har redan kommenterats en del här. Interpellationssvaren är sena. Magnusson gav i och för sig en föredömlig redovisning av att antalet interpellationer har ökat, vilket är relevant i sammanhanget, att tidigare regeringar var minst lika usla på det här området som den nuvarande regeringen, och det är väl kanske också en relevant synpunkt. Men, som Magnusson själv har konstaterat, detta är inte några argument. Vi har regler, och de ska följas. Klarar inte regeringen av det får vi antingen se över reglerna – tiderna kanske är för snäva, vad vet jag – eller se över regeringens organisation och resurser, som Magnusson också var inne på.

Vi har även haft en del synpunkter på propositionsavlämnande och på vissa brister i protokollskrivande etc. Det är inga stora saker men viktiga saker. Protokoll ska vara korrekta. Regeringsprotokoll måste alltid vara korrekta. Det ska inte finnas två exemplar av samma protokoll i arkiven, det ska inte vara blyertsanteckningar på protokollen osv. Detta har vi påpekat. Jag förutsätter att det blir rättelse på dessa punkter inför framtiden.

Bara en kort avslutning om en sak som tidigare talare också har berört, nämligen löneskillnader mellan könen i Regeringskansliet. Som redan har konstaterats finns det en systematisk skillnad mellan kvinnor och män, att kvinnor har lägre lön än män. Det är naturligtvis, som har sagts, en avspeglning av situationen i samhället i dess helhet, men det är inte något skäl att slå sig till ro.

Jag vill tydliggöra en sak. De här skillnaderna behöver inte bero på, och jag tror faktiskt inte att de beror på, diskriminering i det enskilda fallet, alltså att någon kvinna har för låg lön sett till arbetsuppgifter eller av andra sakliga skäl och alltså är lönediskriminerad. Sådant kan förekomma och är i så fall fullständigt oacceptabelt, men det är inte detta som är orsaken, tror jag, till de systematiska skillnaderna. Det kan vara så att det är en systematisk diskriminering av kvinnor som grupp bland de anställda, utan att det för den skull är några oegentligheter i den enskilda lönesättningen. Därför måste man arbeta långsiktigt och medvetet med att minska skillnaderna och inte bara konstatera att det inte sker några oegentligheter i det enskilda fallet.

Det finns säkert ett och annat ytterligare att tillägga till det här betänkandet, men av omsorg om debattiden och ledamöternas välbefinnande avslutar jag mitt anförande.

Anf. 165 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! Det var intressanta siffror som Göran Magnusson lämnade om den tidigare regeringen från 1991 till 1994. Det är riktigt att regelverket måste gälla alla regeringar. Det får inte vara någon skillnad beroende på kulör.

Jag skulle bara vilja göra kommentaren att statsråden väl inte gärna skulle drömma om att komma för sent till sändningar i televisionen när

de vill presentera sig själva och sin politik. Samma respekt borde riksdagen förtjäna oavsett vilken kulör regeringen har.

Det riktas också en del kritik mot regeringsprotokollen på justitiesidan. När jag funderade på det där rann det en sentens genom huvudet på mig som jag tror att Dag Hammarskjöld har fällt, nämligen att endast den hand som stryker ut kan skriva det rätta. Men att använda blyerts vid rättning av regeringsprotokoll är nog inte att rekommendera.

Det finns ett annat allvarligt bekymmer, herr talman, som Inger René var inne på, och det är propositionsavlämnandet. Sett över en längre tidsperiod kan man säga att regeringar av olika kulörer inte har skött detta på ett exemplariskt sätt. Det föreskrivs i riksdagsordningen att propositioner ska avlämnas på sådana tider att anhopning av arbete hos riksdagen om möjligt förebyggs. Det vore bra om statsråden någon gång kastade en blick i riksdagsordningen. Då kanske vi skulle slippa den oordning som nu tycks råda.

Det finns två problemområden.

Det första är den allmänna motionstiden. Den är ju förknippad med ledamöternas, främst oppositionens, möjligheter att väcka vilka förslag som helst för beslut i riksdagen. Den är också ihopkopplad med budgetpropositionen. Denna sammanlagda arbetsanhopning gör att det borde vara en fingervisning till regeringen att inte lägga fram en mängd och framförallt inte stora och tunga propositioner inom andra områden under denna tid.

Det andra problemområdet är, som Inger René var inne på, det s.k. tomatområdet, dvs. ketchupeffekten. Först kommer ingenting, sedan kommer ingenting, sedan ingenting och sedan kommer allt på en gång. Dessutom kan det vara så att ketchupeffekten kan drabba vissa områden speciellt. Ta t.ex. vecka 12 år 2001, då 30 propositioner avlämnades under loppet av fyra dagar. Av dessa var nio inom ett enda utskottsområde. Stackars opposition, säger jag. Det där är kanske bra för en regering som inte vill att oppositionen ska kunna granska propositionerna och komma med motförslag. Men det är knappast en acceptabel ordning för en demokratisk process. Vi brukar ju vara överens om att demokrati måste få ta sin tid, inte att den ska stjäla motionstid.

Utskottet är skarpt i sina formuleringar: Det är anmärkningsvärt att regeringen inte kan planera propositionsavlämnandet så att anhopningar undviks. Utskottet förutsätter att regeringen i fortsättningen tar erforderliga initiativ för att dels undvika anhopningar, dels inte avlämna andra än med budgeten sammanhängande propositioner under hösten.

Jo, jo, herr talman, i går fick vi en propositionsförteckning för våren. För varje proposition anges en avlämnandetidpunkt, med reservation för att avlämnandet ska ske senast vid den tidpunkten. Men man kan sucka när man läser denna propositionsförteckning. Om nu regeringen håller vad den lovar kommer 60 propositioner att lämnas under tiden 15–21 mars. Av dessa 60 har 52 fått datumet den 21 mars.

Alltså var förra vårens anhopning enbart en västanfläkt mot det som komma skall. Vi kan knappast sjunga att den ljusnande framtid är vår. Vi kan möjligtvis hoppas på att regeringen inte infriar sina löften på den här punkten. Om regeringen hade förstått någonting av den inställning som riksdagen har i den här frågan, skulle vi ha fått se en annan fördelning.

Prot. 2001/02:53
17 januari

Granskning av statsrådens tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning

Med förlov sagt: Det är oerhört nonchalant att över huvud taget lägga fram en sådan propositionsförteckning. Statsministern bör omedelbart ta itu med sin regering och få den att fungera på ett sådant sätt att riksdagens arbetssätt respekteras.

Anf. 166 GÖRAN MAGNUSSON (s):

Herr talman! Jag noterade att Ingvar Svensson nog ansåg att alla regeringar och alla statsråd ska mätas med samma måttstock. Inger René var mera tveksam till om det verkligen skulle behöva vara på det sättet.

Jag vill bara få bekräftat av Ingvar Svensson att den felprocent som Alf Svensson hade ett år, nämligen 87 %, är lika klandervärd som Ingegerd Wärnerssons 88 %. Det är lätt att bara nicka och säga: Så är det. Alf Svensson är lika klandervärd som Ingegerd Wärnersson.

Anf. 167 INGVAR SVENSSON (kd):

Herr talman! Ja, absolut. Det ska inte vara någon åtskillnad. Alla ska självfallet vara lika inför regelverket, Göran Magnusson.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 januari.)

Sjöfylleri

12 § Sjöfylleri

Föredrogs
lagutskottets betänkande 2001/02:LU6
Sjöfylleri.

Anf. 168 ELVER JONSSON (fp):

Herr talman! Till kammarens traditioner under senare år hör om inte en begivenhet så ändå en diskussion i frågan om säkerhet i sjötrafiken. Det har gjorts allt tätare och man skulle också kunna säga allt bredare framstötter. Under den senaste allmänna motionstiden väcktes motioner av företrädare för alla riksdagens partier. De har haft en gemensam färdriktning, nämligen att regelverket för nykterheten på sjön skulle stärkas genom lägre gränsvärden liksom även genom tillåtelse till rutinmässiga kontroller – inte för att ge möjlighet att bestraffa människor utan som en tydlig signal från lagstiftaren om att det i sjötrafiken är viktigt att upprätthålla nykterheten.

Vi har diskuterat de här frågorna sedan 1970-talet. I den gamla sjölagen, som också påbjöd nykterhet, fanns inte instrument för detta. Sådana kom med 1994 års lag, då det grova sjöfylleriet kom in under promillereglering. Den som är berusad av alkoholhaltiga drycker med en alkoholhalt av en promille eller högre kan dömas enligt en lag som påminner rätt mycket om lagregleringen av landsvägstrafiken.

Vi har krävt en likställighet med de krav som gäller för trafiken till lands. Även det s.k. vanliga fylleriet i trafiken ska kunna påtalas och beivras.

Vad säger då lagutskottet, som har behandlat min motion? Låt mig till närvarande utskottsledamöter och andra säga att utskottet med åren har

mognat, blivit allt klokare och insett värdet av skärpningar av denna lagstiftning. Man refererar också till det som man tidigare har uttalat. År 1998 noterades att det råder en stark uppslutning kring krav på en säker trafik också på sjön genom nykterhet vid framförande av olika typer av båtar.

Det är inte bara stora båtar utan också små fritidsbåtar som kommer upp i hastigheter som inte ligger långt efter de snabba bilarna. Detta gör att kravet på nykterhet får en särskild tyngd.

Det nämns också att man har uttryckt tillfredsställelse över att vi har fått en promilleregulering i sjötrafiken. Det var ett principiellt väldigt viktigt genombrott. Jag tycker också, herr talman, att det var väldigt bra att hela riksdagen vid det tillfället ställde sig bakom en sådan förändring och, som jag ser det, förbättring.

Vad säger då utskottet om vad som bör göras i nästa steg? Det uttalar principiell sympati för en skärpning, men man hänvisar till att det pågår en remissbehandling av en genomförd översyn och att vi ska avvakta vad regeringen gör. Det är – låt mig säga så – en gammal besvärjelse som man brukar använda i avvaktan på att det ska komma förslag från regeringen, som man då får ta ställning till.

Jag tycker för min del, herr talman, att utskottet med fördel skulle ha kunnat lägga på några kol extra, framför allt för att snabbt få fram en åtgärd. Det som krävs är föga komplicerat. Frågan har utretts inte minst av 1992 års väg- och sjöfyllerikommitté. Tekniken är inte så knepig att hantera.

Herr talman! Jag instämmer självfallet i utskottets uttalande att frågan är angelägen. Det skulle också vara viktigt att det gavs en signal i denna debatt om att det faktiskt är bråttom.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 169 PER LAGER (mp):

Herr talman! Också jag yrkar bifall till utskottets förslag. Jag har dock en del små frågor och framför allt en önskan när det gäller regeringens beredning, som självklart också jag hoppas kommer att genomföras skyndsamt. Det har dröjt alltför länge med denna fråga.

Jag bor vid havet och är dessutom av sjömansläkt, och jag vet hur viktigt det är med nykterhet till sjöss. Jag vänder mig lite emot att man i betänkandet bara använder begreppet fartyg. Åtminstone inom fiskeflottan går gränsen mellan fartyg och båt vid 12 meter. Det som jag som boende vid havet verkligen upplever som en stor fara med sjöfylleri är de snabba båtar som finns inom alla områden, inte bara inom dem som man i betänkandet begränsar sig till. Utredningens förslag avser bara att man i kanal, sluss, allmän farled eller allmän hamn ska vara noggrann med nykterheten. Jag menar att denna avgränsning måste vidgas i regeringens kommande förslag.

Detta är lika farligt som att sätta sig i bilen och köra omkring onykter på småvägar, om också inte på allmän väg. Även i naturhamnar i känsliga skärgårdsområden osv. måste man kunna ingripa mot fyllerister som utgör en förfärligt stor fara för andra, för flora och fauna och förstås även för sig själva.

Det finns också ett annat begränsningsproblem i utredningens förslag, nämligen att det bara ska gälla den som framför fartyget. I de snabba

småbåtarna kan flera förare vara inblandade i körningen. Det är därför väldigt viktigt att man kan stoppa en sådan båt oavsett vem som för tillfället sitter vid ratten. Jag vet inte hur detta ska gå till, men jag hoppas att man försöker komma till rätta med denna svårighet.

Vi får vara glada med det promilleförslag som utredningen har lagt fram. Jag hoppas att man tar fasta på det och att polis och kustbevakning ska få möjlighet att ta utandningsprov. I övrigt är jag nöjd med utskottets betänkande.

Anf. 170 ELVER JONSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag vill egentligen bara konstatera att detta gäller mycket bredare än vad Per Lager fruktade då han har tagit del av det här betänkandet, och det framgår ju av de beredningar som hittills har funnits inklusive 1992 års utredning.

Som jag sade i mitt inlägg har ju ett av problemen varit de nya snabba båtarna, som naturligtvis trafikmässigt är mycket farliga för både de sjöfarande själva och för andra, och det har ju hänt mycket tråkiga olyckor, flera olyckor också med dödlig utgång, och därför är det inte undantaget.

Vad jag tycker, herr talman, och som det finns anledning att säga till Per Lager när han tycker att man snabbar på här och gör ett bra jobb är att man krånglar till detta genom att tala om särskilda farliga avsnitt då det här ska kunna gälla. Jag tror att det vore enklare att ha det rakt över. Det är inte så lätt att så att säga slå om till att vara nykter om man är i en annan situation minuterna före, utan jag tror att det bör gälla rakt över. Det borde departementet beakta då man bereder det här.

Anf. 171 PER LAGER (mp) replik:

Herr talman! Jag instämmer i det som Elver Jonsson just har sagt nu.

Anf. 172 LARS LILJA (s):

Herr talman! I det här betänkandet behandlar vi ett antal motioner om sjöfylleri, och såvitt jag kan förstå som ny i lagutskottet är det inte första gången den här frågan diskuteras i den här kammaren.

Det har under en lång tid framförts berättigade krav på hårdare regler när det gäller onykterhet till sjöss. Utan tvekan råder det en stor uppslutning kring kravet på nykterhet i all trafik inklusive sjötrafiken. Det är naturligtvis inte tillfredsställande att det har tagit så lång tid att närma sig ett beslut i den här frågan.

I november 1999 tillsattes en särskild utredare för att utreda frågan om det fanns anledning att i någon form införa en promillegräns för sjöfylleri som inte är grovt och överväga hur en sådan regel skulle utformas. I uppdraget ingick också att överväga om polis eller annan bör ges rätt att rutinmässigt ta alkoholutandningsprov på personer som omfattas av sjölagens bestämmelser om sjöfylleri, liksom hur en sådan kontroll i så fall ska genomföras. Utredningen fick namnet Sjöfylleriutredningen och presenterade i april i fjol sitt betänkande.

Herr talman! Samtliga motionärer pläderar för skärpta regler för onykterhet till sjöss. De anser att det bör införas ett gränsvärde för s.k. enkelt sjöfylleri och att sjöpolis eller annan myndighet bör få möjlighet att göra rutinmässiga nykterhetskontroller på samma sätt som i trafiken.

Det är precis vad den här utredningen föreslår, nämligen att promillegränsen för den som framför ett fartyg ska vara densamma som vid väg- och spårtrafiken, dvs. 0,2 ‰. Utredningen föreslår dessutom som motionärerna önskar att rutinmässiga kontroller ska få göras även till sjöss. Dessa ska enligt förslaget i utredningen få göras av polisman eller kustbevakningstjänsteman.

I motionen L213 kritiserar Sjöfylleriutredningens förslag att begränsa promilleregeln tillämplighet i vissa vattenområden. I utredningen sägs nämligen att promillegränsen för enkelt sjöfylleri ska begränsas till kanal, sluss, allmän farled och allmän hamn; alltså är likheterna med vägtrafiken mer påtagliga. I utredningen motiveras det här ställningstagandet utförligt samtidigt som det naturligtvis är ett av de stora problemen när det gäller att skriva propositionen i det här ärendet.

Ett av huvudskälen till att man gör den här avgränsningen är att man anser att det är viktigt att rättsväsendet förmår göra allvar av ett straffhot. I det här fallet diskuteras en regel som har ett begränsat straffvärde och i praktiken ligger på bötesnivå. Det är uppenbart att rutinmässiga kontroller knappast skulle ske på någon som sitter ensam i en roddbåt på en insjö. De kontroller som kommer att ske görs givetvis i största utsträckning i trafikerade farleder. Det är i detta sammanhang viktigt att påpeka att regeln om grovt sjöfylleri är tillämplig i alla vatten. Det är alltså inte frågan om fri alkoholkonsumtion utanför de vatten som omfattas av lagen om enkelt sjöfylleri.

Herr talman! Utskottet kan konstatera att de frågor som tas upp i de nu aktuella frågorna bereds i Regeringskansliet. I likhet med motionärerna anser utskottet det angeläget att ett ställningstagande från regeringens sida kommer snarast i de frågor som omfattas av den här beredningen. Med anledning av detta yrkar jag avslag på de tre motionerna och bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 173 TANJA LINDERBORG (v):

Herr talman! Låt mig först gratulera Elver Jonsson till att han – för att försöka vitsa till det lite – har lotsat igenom det här ärendet så här långt, men vi har inte nått hamnen ännu!

Men jag vill verkligen försäkra motionärerna om att vi i utskottet är angelägna, precis som Lars Lilja har sagt, om att regeringen ska återkomma så fort som det bara går. Jag tycker faktiskt att Elver Jonsson är värd all beundran, som under så många år har kämpat i den här frågan.

Jag vill också erinra om att det här är så nära ett tillkännagivande som man någonsin kan komma, och därför är jag glad åt att motionärerna har yrkat bifall till lagutskottets betänkande, vilket jag också gör härmed.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 januari.)

13 § Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2000

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2001/02:UU5
Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2000 (skr. 2001/02:30).

Anf. 174 WILLY SÖDERDAHL (v):

Herr talman! Detta är en skrivelse, och vi har inga yrkanden, utan Vänsterpartiet står bakom utrikesutskottet och EU-nämndens yttrande.

Det är på fyra punkter som en viss kritik riktas mot regeringen, och det är två av dessa punkter som jag vill nämna speciellt och apostrofera lite.

Den ena punkten gäller att EU-nämnden säger att regeringen ska redovisa sitt agerande vid ett tillkännagivande. Jag tror att det är viktigt att detta görs, för det ger oss utanför regeringen en möjlighet att följa beslutsgången och därmed också hur vi ska kunna påverka de här besluten och inte minst kunna driva en offentlig debatt om vad som sker i EU och beslutsgången där. Just detta som tas upp i skrivelsen här är viktigt för den framtidsdebatt som nu ska ske i EU och där en större öppenhet är en förutsättning för att den här debatten ska kunna ske.

Den andra punkten gäller att EU:s handlingar också ska presenteras på svenska för att vi i EU-nämnden ska kunna sätta oss in i ärendena på ett riktigt sätt. Det är säkert inte den svenska regeringen som är skuld till detta, utan det är de rutiner som gäller i EU: Det händer alltför ofta att EU-nämnden får handlingar på engelska och, ännu värre, på franska.

Då kan man undra: Varför är det så att en del av handlingarna inte finns översatta? Ja, finns det tillräckligt med tolkar så går det snabbt att åtgärda, men i de flesta fall handlar det om att EU inte följer sina egna regler för handläggningen av ärendena. S.k. effektivitet värderas högre än demokrati. Det finns tidsangivelser mellan beslut i Coreper och ministerrådet, men få länder vågar stoppa ett beslut för att dessa tidsangivelser inte håller. Vi skulle gärna se att Sverige vågade göra detta och värderade demokratin högre än effektiviteten.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 januari.)

14 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Utrikes- och försvarsutskottets betänkande
2001/02:UFöU2 Svenskt deltagande i en multinationell säkerhetsstyrka i Afghanistan

15 § Anmälan om interpellationer

Prot. 2001/02:53
17 januari

Anmälades att följande interpellationer framställts

den 17 januari

2001/02:175 av *Mats Odell* (kd) till finansminister Bosse Ringholm
Flytträtt för livförsäkringar

2001/02:176 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Ingegerd Wärnersson
Ekeskolan

2001/02:177 av *Elver Jonsson* (fp) till statsrådet Mona Sahlin
Postservice

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 januari.

16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 17 januari

2001/02:526 av *Eva Flyborg* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
EU-toppmötet i Göteborg

2001/02:527 av *Murad Artin* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Kristna och judar i Turkiet

2001/02:528 av *Murad Artin* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Mänskliga och demokratiska rättigheter i Turkiet

2001/02:529 av *Helena Zakariasén* (s) till statsrådet Ingela Thalén
Funktionshindrade och förtidspension

2001/02:530 av *Ingemar Vänerlöv* (kd) till statsminister Göran Persson
Polisen i Västra Götaland

2001/02:531 av *Amanda Agestav* (kd) till statsrådet Mona Sahlin
Pappaledighet och företag

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 januari.

17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 17 januari

2001/02:470 av *Lars Ohly* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Egyptier

2001/02:471 av *Lars Ohly* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Egyptiska regeringen

Prot. 2001/02:53
17 januari

2001/02:486 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till jordbruksminister Margareta Winberg

Dispens för jordbrukare

2001/02:504 av *Maria Larsson* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Tillväxtavtalen

2001/02:513 av *Ola Karlsson* (m) till statsrådet Mona Sahlin
RALF-rapporten

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 januari.

18 § Kammaren åtskildes kl. 17.58.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 13.56,
av talmannen därefter t.o.m. 8 § anf. 133 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Monica Gustafson

1 §	Avsägelse.....	1
2 §	Kompletteringsval till socialutskottet	1
3 §	Anmälan om förändring i regeringens sammansättning.....	1
4 §	Anmälan om sammansatta utrikes- och försvarsutskottet.....	2
5 §	Ändring i kammarens sammanträdesplan	3
6 §	Regional samverkan och statlig länsförvaltning	3
	Konstitutionsutskottets betänkande 2001/02:KU7	3
Anf. 1	NILS FREDRIK AURELIUS (m).....	3
Anf. 2	INGVAR SVENSSON (kd)	6
Anf. 3	NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	10
Anf. 4	INGVAR SVENSSON (kd) replik	11
Anf. 5	NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	11
Anf. 6	INGVAR SVENSSON (kd) replik	11
Anf. 7	ÅSA TORSTENSSON (c)	12
Anf. 8	NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	15
Anf. 9	ÅSA TORSTENSSON (c) replik	16
Anf. 10	NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	16
Anf. 11	ÅSA TORSTENSSON (c) replik	17
Anf. 12	BO KÖNBERG (fp).....	17
Anf. 13	NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	19
Anf. 14	BO KÖNBERG (fp) replik	20
Anf. 15	NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	20
Anf. 16	BO KÖNBERG (fp) replik	21
Anf. 17	PER LAGER (mp).....	21
Anf. 18	KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s).....	24
Anf. 19	BO KÖNBERG (fp) replik	25
Anf. 20	KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik.....	26
Anf. 21	BO KÖNBERG (fp) replik	26
Anf. 22	KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik.....	26
Anf. 23	NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	27
Anf. 24	KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik.....	27
Anf. 25	INGVAR SVENSSON (kd) replik	27
Anf. 26	KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik.....	27
Anf. 27	INGVAR SVENSSON (kd) replik	28
Anf. 28	KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik.....	28
Anf. 29	ÅSA TORSTENSSON (c) replik	28
Anf. 30	KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik.....	28
Anf. 31	ÅSA TORSTENSSON (c) replik	29

Anf. 32 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s)	
replik	29
Anf. 33 MATS EINARSSON (v).....	29
(forts. 8 §).....	32
Ajournering.....	32
Återupptagna förhandlingar	32
7 § Frågestund	32
Anf. 34 TALMANNEN	32
<i>Postservice</i>	32
Anf. 35 ÅSA TORSTENSSON (c)	32
Anf. 36 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	33
Anf. 37 ÅSA TORSTENSSON (c)	33
Anf. 38 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	33
<i>Kostnaden för EU-toppmötet i Göteborg</i>	33
Anf. 39 CECILIA MAGNUSSON (m).....	33
Anf. 40 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	34
Anf. 41 CECILIA MAGNUSSON (m).....	34
Anf. 42 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	34
<i>Prostitution</i>	34
Anf. 43 ANNELIE ENOCHSON (kd)	34
Anf. 44 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	34
Anf. 45 ANNELIE ENOCHSON (kd)	35
Anf. 46 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	35
<i>Taxorna på Öresundsbron</i>	35
Anf. 47 HILLEVI LARSSON (s).....	35
Anf. 48 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	36
Anf. 49 HILLEVI LARSSON (s).....	36
Anf. 50 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	36
<i>Tjänstepension för ogifta</i>	37
Anf. 51 TASSO STAFILIDIS (v)	37
Anf. 52 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	37
Anf. 53 TASSO STAFILIDIS (v)	37
Anf. 54 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	37
<i>Arbetsmarknaden i Öresundsregionen</i>	37
Anf. 55 EWA THALÉN FINNÉ (m).....	37
Anf. 56 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	38
Anf. 57 EWA THALÉN FINNÉ (m).....	38
Anf. 58 Statsrådet LEIF PAGROTSKY (s)	38
<i>Vården i Norrlandslandstingen</i>	39
Anf. 59 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp)	39
Anf. 60 Socialminister LARS ENGQVIST (s)	39
Anf. 61 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp)	39
<i>Premiepensionsfonderna</i>	40
Anf. 62 KERSTIN-MARIA STALIN (mp)	40
Anf. 63 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	40
Anf. 64 KERSTIN-MARIA STALIN (mp)	40
Anf. 65 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	41
<i>Kompletteringsutbildning för invandrare</i>	41

Anf. 66 EVA ARVIDSSON (s).....	41
Anf. 67 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	41
Anf. 68 EVA ARVIDSSON (s).....	42
Anf. 69 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	42
<i>Mervärdesskatt på skidliftar</i>	42
Anf. 70 OLA SUNDELL (m).....	42
Anf. 71 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	43
Anf. 72 OLA SUNDELL (m).....	43
Anf. 73 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	43
<i>Kollektivtrafiken i glesbygden</i>	43
Anf. 74 OWE HELLBERG (v)	43
Anf. 75 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	44
Anf. 76 OWE HELLBERG (v)	44
Anf. 77 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	44
<i>Felbehandlingar och kvalitetsbedömning inom hälso- och sjukvården</i>	45
Anf. 78 HENRIK S JÄRREL (m)	45
Anf. 79 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	45
Anf. 80 HENRIK S JÄRREL (m)	45
Anf. 81 Socialminister LARS ENGQVIST (s).....	45
<i>Elöverkänslighet</i>	46
Anf. 82 BIRGITTA AHLQVIST (s)	46
Anf. 83 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	46
Anf. 84 BIRGITTA AHLQVIST (s)	46
Anf. 85 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	46
<i>Olyckor vid övergångsställen</i>	47
Anf. 86 AMANDA AGESTAV (kd).....	47
Anf. 87 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	47
<i>Arbetsställstånd för utländska enmansföretag</i>	47
Anf. 88 CARL-ERIK SKÅRMAN (m).....	47
Anf. 89 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	47
Anf. 90 CARL-ERIK SKÅRMAN (m).....	47
Anf. 91 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	48
<i>Punktskrift</i>	48
Anf. 92 SONJA FRANSSON (s)	48
Anf. 93 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	48
Anf. 94 SONJA FRANSSON (s)	49
Anf. 95 Statsrådet INGELA THALÉN (s)	49
<i>Miljövänligt skogsbruk</i>	49
Anf. 96 HARALD NORDLUND (fp).....	49
Anf. 97 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	49
Anf. 98 HARALD NORDLUND (fp).....	49
Anf. 99 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	50
<i>Biltestverksamheten</i>	50
Anf. 100 LENNART KLOCKARE (s)	50
Anf. 101 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	50
Anf. 102 LENNART KLOCKARE (s)	51
Anf. 103 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	51
Anf. 104 TALMANNEN.....	51

8 § (forts. från 6 §) Regional samverkan och statlig

länsförvaltning (forts. KU7).....	51
Anf. 105 INGVAR SVENSSON (kd) replik.....	51
Anf. 106 MATS EINARSSON (v) replik	51
Anf. 107 INGVAR SVENSSON (kd) replik.....	52
Anf. 108 MATS EINARSSON (v) replik	52
Anf. 109 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	52
Anf. 110 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	55
Anf. 111 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	56
Anf. 112 NILS FREDRIK AURELIUS (m) replik	56
Anf. 113 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	56
Anf. 114 TALMANNEN	57
Anf. 115 BO KÖNBERG (fp) replik.....	57
Anf. 116 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	57
Anf. 117 BO KÖNBERG (fp) replik.....	58
Anf. 118 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	58
Anf. 119 TALMANNEN	58
Anf. 120 PER LAGER (mp) replik	58
Anf. 121 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	59
Anf. 122 PER LAGER (mp) replik	59
Anf. 123 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	59
Anf. 124 ÅSA TORSTENSSON (c) replik.....	60
Anf. 125 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	60
Anf. 126 ÅSA TORSTENSSON (c) replik.....	60
Anf. 127 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	61
Anf. 128 MATS EINARSSON (v) replik	61
Anf. 129 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	61
Anf. 130 INGVAR SVENSSON (kd) replik.....	62
Anf. 131 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s) replik	62
Anf. 132 LARS HJERTÉN (m)	62
Anf. 133 EWA THALÉN FINNÉ (m)	64
Anf. 134 OWE HELLBERG (v)	66
Anf. 135 ÅSA TORSTENSSON (c) replik.....	67
Anf. 136 OWE HELLBERG (v) replik.....	68
Anf. 137 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik	68
Anf. 138 OWE HELLBERG (v) replik.....	68
Anf. 139 KERSTIN KRISTIANSSON KARLSTEDT (s) replik	69
Anf. 140 OWE HELLBERG (v) replik.....	69
Anf. 141 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp)	69
Anf. 142 LEIF JAKOBSSON (s).....	70
Anf. 143 INGA BERGGREN (m)	72
Anf. 144 ULF NILSSON (fp)	73
Anf. 145 BERIT ANDNOR (s).....	74
Anf. 146 LILIAN VIRGIN (s)	75
(Beslut fattades under 10 §.)	75
9 § Allmänna helgdagar, m.m.....	76

Konstitutionsutskottets betänkande 2001/02:KU9	76	Prot. 2001/02:53
Anf. 147 NILS FREDRIK AURELIUS (m).....	76	17 januari
Anf. 148 MATS EINARSSON (v).....	76	
Anf. 149 INGVAR SVENSSON (kd)	76	
Anf. 150 PER LAGER (mp).....	76	
Anf. 151 BARBRO HIETALA NORDLUND (s).....	77	
Anf. 152 PER LAGER (mp) replik	77	
Anf. 153 BARBRO HIETALA NORDLUND (s) replik.....	77	
Anf. 154 PER LAGER (mp) replik	78	
Anf. 155 BARBRO HIETALA NORDLUND (s) replik.....	78	
Anf. 156 KENNETH JOHANSSON (c)	78	
Anf. 157 JOHNNY GYLLING (kd).....	79	
(Beslut fattades under 10 §.).....	79	
Ajournering.....	79	
Återupptagna förhandlingar	79	
10 § Beslut om utskottsbetänkanden som slutdebatterats vid		
dagens sammanträde	80	
KU7 Regional samverkan och statlig länsförvaltning	80	
KU9 Allmänna helgdagar, m.m.	81	
11 § Granskning av statsrådets tjänsteutövning och		
regeringsärendenas handläggning	82	
Konstitutionsutskottets betänkande 2001/02:KU10	82	
Anf. 158 GÖRAN MAGNUSSON (s)	82	
Anf. 159 INGER RENÉ (m).....	84	
Anf. 160 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	86	
Anf. 161 INGER RENÉ (m) replik	86	
Anf. 162 GÖRAN MAGNUSSON (s) replik	87	
Anf. 163 INGER RENÉ (m) replik	87	
Anf. 164 MATS EINARSSON (v).....	87	
Anf. 165 INGVAR SVENSSON (kd)	88	
Anf. 166 GÖRAN MAGNUSSON (s)	90	
Anf. 167 INGVAR SVENSSON (kd)	90	
(Beslut skulle fattas den 18 januari.)	90	
12 § Sjöfylleri	90	
Lagutskottets betänkande 2001/02:LU6	90	
Anf. 168 ELVER JONSSON (fp).....	90	
Anf. 169 PER LAGER (mp).....	91	
Anf. 170 ELVER JONSSON (fp) replik	92	
Anf. 171 PER LAGER (mp) replik	92	
Anf. 172 LARS LILJA (s).....	92	
Anf. 173 TANJA LINDERBORG (v)	93	
(Beslut skulle fattas den 18 januari.)	93	
13 § Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under		
2000	94	
Utrikesutskottets betänkande 2001/02:UU5	94	
Anf. 174 WILLY SÖDERDAHL (v)	94	
(Beslut skulle fattas den 18 januari.)	94	
14 § Bordläggning	94	

Prot. 2001/02:53
17 januari

15 § Anmälan om interpellationer	95
16 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	95
17 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	95
18 § Kammaren åtskildes kl. 17.58.	96

Elanders Gotab, Stockholm 2002